

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Právnická fakulta

Ústav práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního

**Obsah a vznik autorského práva v českém
práve a v práve Veľkej Británie**

Diplomová práca

Marianna Makarová

Vedúci diplomovej práce:

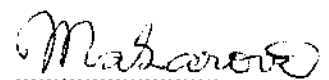
Prof. JUDr. Tomáš Dobřichovský, PhD.

Praha, január 2010

Prehlásenie

Prehlasujem, že som túto diplomovú prácu spracovala samostatne za použitia zdrojov a literatúry v nej uvedených, t.j. že som v nej vyznačila všetky pramene, z ktorých som čerpala, spôsobom vo vedeckej práci obvyklým.

Dátum ukončenia práce: 27.01.2010

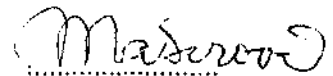

V Prahe 28.1.2010

Marianna Makarová

Pod'akovanie

Ďakujem pánovi prof. JUDr. Tomášovi Dobřichovskému, PhD., vedúcemu mojej diplomovej práce za prínosné rady a správne nasmerovanie pri spracovávaní tejto diplomovej práce. Zároveň by som rada poďakovala svojim rodičom za ich podporu pri písaní tejto práce ako i počas celého môjho štúdia.

V Prahe 28.1.2010

Marianna Makarová

Obsah:

Obsah	3
Úvod	6
1. Príčiny rozdielov národných autorskoprávných úprav	10
2. Európske aut. právo; české a britské „autorskoprávne“ predpisy	15
3. Terminológia	17
3.1 <i>Pojmy copyright a autorské právo (droit d'auteur)</i>	17
3.2 <i>Pojem „autor“</i>	20
4. Vznik autorského práva a copyrightu	22
4.1 <i>Vznik autorského práva na dielo v Českej republike</i>	22
4.1.1 <i>Pojem autorského diela v českom práve</i>	23
4.1.2 <i>Dielo literárne a iné dielo umelecké a vedecké</i>	23
4.1.3 <i>Jedinečný výsledok tvorivej činnosti autora</i>	24
4.1.4 <i>Vyjadrenie v akejkoľvek objektívne vnímateľnej podobe</i>	26
4.1.5 <i>Druhy autorských diel</i>	27
4.1.6 <i>Fiktívne diela komunitárny koncept pôvodnosti</i>	27
4.1.7 <i>Ochrana nedokončeného autorského diela; vonkajšia a vnútorná ochranu názvu autorského diela a mien postáv</i>	28
4.1.8 <i>Odvoденé diela</i>	29
4.1.9 <i>Súborné diela</i>	30
4.1.10 <i>Negatívna definícia autorského diela</i>	30
4.1.11 <i>Zvláštne ustanovenia o niektorých autorských dielach</i>	32
4.1.12 <i>Okamih vzniku; objektívne vnímateľná podoba</i>	33
4.1.13 <i>Autorské dielo a hmotný substrát</i>	34
4.2 <i>Vznik copyrightu na dielo vo Veľkej Británii</i>	37
4.2.1 <i>Pojem copyrightového diela vo Veľkej Británii</i>	38
4.2.2 <i>Forma vyjadrenia diela</i>	39
4.2.3 <i>Pojem fixácia („fixation“)</i> <i>zachytenie na hmotný záznam</i>	39
4.2.4 <i>Pojem: originality („originality“)</i>	42
4.2.5 <i>Test námahy, zručnosti a práce</i>	

	(„ <i>test of the effort skill and labour</i> “)	44
4.2.6	Odvožené diela („ <i>Derivative works</i> “)	45
4.2.7	<i>Princip de minimis</i>	45
4.2.8	Komunitárny koncept pôvodnosti v britskom kontexte	46
4.2.9	Kvalifikácia diela podľa §§ 153 a nasl. CDPA	47
4.3	<i>Vznik autorského práva na dielo v Českej republike a copyrightu vo Veľkej Británii – porovnanie</i>	48
4.3.1	Spôsob, forma vyjadrenia diela	48
4.3.2	Autorov vklad do diela	49
4.3.3	Copyrightová doložka - „©“	50
5.	<u>Obsah autorského práva v Českej republike a vo Veľkej Británii</u>	52
5.1	<i>Medzinárodné právne dokumenty a osobnostné a majetkové práva</i>	53
5.2	<i>Aktuálna pozitívneprávna národná úprava porovnávaných jurisdikcií</i>	55
6.	<u>Osobnostné práva</u>	56
6.1	<i>Česká autorskoprávna úprava morálnych práv</i>	57
6.2	<i>Britská autorskoprávna úprava</i>	59
6.2.1	Právo na autorské označenie („ <i>Right of Paternity</i> “)	61
6.2.2	Právo namietat' zaobchádzaniu s dielom spôsobom znižujúcim jeho hodnotu („ <i>Right of integrity</i> “)	63
6.2.3	Právo zabrániť nepravdivému označeniu („ <i>False attribution of authorship</i> “)	64
6.2.4	Právo na súkromie vo vzťahu k určitým fotografiám a filmovým záznamom („ <i>Right to privacy</i> “)	64
6.3	<i>Porovnanie českej s britskou úpravou morálnych práv</i>	66
7.	<u>Majetkové práva</u>	69
7.1	<i>Majetkové práva autora v Českej republike</i>	69
7.1.1	Právo autorské dielo použiť	69
7.1.2	Iné majetkové práva	75
7.1.3	Prechod majetkových práv	75
7.1.4	Doba ochrany - § 27 AZ	76

7.1.5	Voľné dielo	77
7.2	<i>Majetkové práva a copyright vo Veľkej Británii</i>	78
7.2.1	„Činnosti zakázané copyrightom“	80
7.2.2	Prevod a prechod majetkových práv	82
7.2.3	Doba ochrany („ <i>Duration of copyright</i> “)	82
7.2.4	<i>Public domain</i>	85
7.3	<i>Komparácia oboch úprav</i>	86
7.3.1	České právo autorské dielo použiť a katalóg práv majiteľa copyrightu	87
7.3.2	<i>Droit de Suite</i>	88
7.3.3	Právo na odmenu v súvislosti s rozmnožovaním diela pre osobnú potrebu a vlastnú vnútornú potrebu	90
7.3.4	Prechod a prevod majetkových práv	91
7.3.5	Doba ochrany	92
<u>Záver</u>		93
<u>Zoznam skratiek</u>		98
<u>Použitá literatúra</u>		99
<u>Summary</u>		107
<u>Kľúčové slová</u>		109

Úvod

Už dlho ma fascinovala možnosť existencie rôznych svetových právnych systémov. Ani počas prvých rokov štúdia na Právnickej fakulte Univerzity Karlovej v Prahe som si však nevedela teoreticky ani prakticky predstaviť, ako funguje iný právny systém než ten náš kontinentálny. A to bol práve jeden z hlavných dôvodov, prečo som sa rozhodla absolvovať zahraničný študijný pobyt v rámci programu SOCRATES/ERASMUS na Queens' Univerzity v Belfaste, ktorý mi pootvoril dvere do „tajov sveta“ common law.

Môj osobný blízky vzťah k umeniu prirodzene, počas môjho štúdia odboru právo, vyústil k záujmu o autorské právo a snahu dozvedieť sa viac o tomto právnom odvetví a jeho pozitívneprávnej úprave.

A tak v tejto záverečnej práci môjho štúdia by som rada spojila svoje poznatky z mojej „expedície“ do common law a môj záujem o autorské právo.

V tejto diplomovej práci sa budem venovať porovnaniu autorskoprávnej¹ úpravy v českom práve a v práve Veľkej Británie so zameraním na obsah a vznik autorského práva, respektíve na obsah a vznik českého² autorského práva a britského³ copyrightu⁴.

Cieľom tejto práce je predovšetkým rozbor súčasnej právnej úpravy ochrany autorských a copyrightových diel a porovnanie právnych inštitútov týchto dvoch štátov Európskej Únie patriacich však do odlišných právnych systémov, a ďalej snaha pochopiť, či a ako tieto rôzne prístupy autorskoprávnej a copyrightovej úpravy zabezpečujú obdobné „štandardy“ ochrany.

Zmyslom tejto práce je poukázať na rozdiely a paralely českej autorskoprávnej a britskej copyrightovej úpravy v porovnávaných oblastiach.

¹Pre účely a potreby tejto práce sa bude miestami ignorovať jazykovo „nesprávny“ a sémanticky nie vždy presný preklad, a to zámenou a stotožnením pojmov „autorskoprávny“ za „copyrightový“ a pojem „autorské právo“ za „copyright“ a opačne. Autor pritom vždy berie v úvahu terminologické rozdiely rozoberané v kapitole 3. s názvom „Terminológia“.

²Českého – t.j. Českej republiky.

³Britského - t.j. Veľkej Británie.

⁴Vzťahu týchto dvoch pojmov sa budem venovať nižšie.

Zároveň by som sa rada pokúsila o určité zhodnotenie oboch systémov s ohľadom na nimi poskytovanú ochranu ekonomických i nemateriálnych (osobnostne - právnych) záujmov autorov⁵.

Moje komparácie sa budú venovať hlavným princípom a najdôležitejším právnym inštitútom z oblasti obsahu a vzniku autorského práva a copyrightu. Takýto obecnější prístup môže mať v istých prípadoch za následok, že moje komparácie ostanú vo všeobecnejšej rovine, a to najmä z dôvodu porovnávania obsahu a vzniku autorského práva vo všeobecnosti, t.j. ako celku, bez zamerania sa na konkrétne druhy diel.⁶

Štruktúra diplomovej práce pozostáva z úvodu, siedmych kapitol a záveru.

Prvá kapitola slúži ako všeobecný úvod k problematike faktorov zapríčiňujúcich rozdielnosť v autorskoprávnych⁷ úpravách jednotlivých štátov sveta. Zároveň má poukázať na skutočnosť, že odlišné teoretické východiská copyrightového common law systému a „author's right“ civil law systému, čiže príčina rozdielov, na ktorej vplyvy sa sústreďí moja práca, je len jednou z mnohých príčin, resp. dôvodov existencie rozdielov v národných autorskoprávnych úpravách.

Ku koncu tejto kapitoly poukazujem na základné rozdiely v kontinentálnom prístupe, ktorý kladie dôraz na osobu autora a jeho výlučné práva a v copyrightovom prístupe, ktorý naopak vyšší dôraz kladie ekonomickým záujmom spoločnosti.

Poznatky k spracovaniu tejto práce budem čerpať z vyjadrení českej a zahraničných právnych doktrín, z britských rozsudkov, judikatúry českých súdov, či sudcovského práva Európskeho súdneho dvora. Pri analýze odlišností oboch systémov, so zameraním na obsah a vznik autorského práva, sa však budem sústreďiť najmä na rozbor pozitívnoprávnej legislatívnej úpravy v oboch štátoch. A preto po všeobecnejšom teoretickom úvode sa druhá kapitola tejto práce, aspoň v stručnosti

⁵A „výhodnosť“ týchto úprav z pohľadu autorov, resp. majiteľov copyrightu.

⁶A tak v tejto práci nebude priestor zaoberať sa všetkými individuálnymi nuansami vzniku a obsahu autorských/copyrightových práv pri každom jednotlivom druhu autorských/copyrightových diel.

⁷Tu i v zmysle copyrightových úprav.

venuje európskemu autorskému právu a českým a britským „autorskoprávnym“⁸ predpisom.

Nasleduje kapitola tretia s názvom – „Terminológia“ - mapujúca základné aspekty vzťahu pojmov copyright a autorské právo (*droit d'auteur*) v porovnávaných moderných legislatívach. Jej druhá podkapitola sa venuje vysvetľovaniu pojmu autor. Týmto táto tretia kapitola dotvára predpoklady na samotné pristúpenie k analýze tematického jadra tejto práce, t.j. k rozboru najprv vzniku a potom i obsahu autorského práva a copyrightu.

Kapitoly: 4. „Vznik autorského práva a copyrightu“, 6. „Osobnostné práva“ a 7. „Majetkové práva“, sú štruktúrované nasledovne: v prvých podkapitolách daných kapitol analyzujem súčasnú právnu úpravu rozoberaných právnych inštitútov v českom autorskom práve, v druhých podkapitolách prechádzam k ich aktuálnej britskej copyrightovej úprave a tretie, záverečné podkapitoly hore uvedených kapitol venujem komparáciám oboch úprav.

Piata kapitola s názvom „Obsah autorského práva v Českej republike a vo Veľkej Británii“ nás má uviesť do problematiky obsahu autorského práva a copyrightu, načrtnúť medzinárodné a národné právne pozadie danej oblasti a napomôcť k pochopeniu východísk úpravy osobnostných a majetkových práv, ktorých podrobnejšej analýze sú venované dve nasledujúce, záverečné kapitoly tejto diplomovej práce.

Pri štruktúrovaní rozboru súčasnej právnej úpravy obsahu autorského práva a copyrightu sa budem inšpirovať systematikou českého AZ.

Hlavnými metódami použitými pri písaní tejto práce sú metóda deskriptívna a metóda komparatívna. Pri interpretácii právnych predpisov vychádzam zo štandardných typov interpretácie, pričom používam i metódu výkladu historického.

⁸ I copyrightovým.

Vzhľadom k tomu, že Veľká Británia („*Great Britain*“) sa skladá z Anglicka, Škótska a Walesu, môžem konštatovať, že táto práca porovnáva „autorskoprávnu“ úpravu štyroch rôznych jurisdikcií: českej, anglickej, škótskej a waleskej. Závěry tejto práce sú však aplikovateľné i na teritórium Severného Írska, keďže územná pôsobnosť CDPA 1988⁹ zahŕňa celé územie Spojeného Kráľovstva („*United Kingdom*“).

⁹ Copyright, Designs and Patents Act 1988

1. Príčiny rozdielov národných autorskoprávných úprav

Komparáciu konkrétnych rozdielov českej a britkej autorskoprávnej¹⁰ úpravy uvediem stručným prehľadom všeobecných príčin rozdielov jednotlivých národných autorskoprávných úprav.

Dnes, na svete, existuje okolo 150 rôznych národných autorskoprávných úprav. „Základným cieľom všetkých právnych systémov smerujúcich k regulácii vzťahov v oblasti tvorby a použitia výsledkov tvorivej činnosti je snaha o vytváranie rovných podmienok pri nakladaní s nemateriálnymi hodnotami.“¹¹ Napriek rovnakému cieľu sa však tieto úpravy v mnohých ohľadoch líšia. Odlišujú sa nie len jazykom v ktorom sú vyjadrené, ale i samotným znením textu po obsahovej stránke, teda jeho obsahom. Prečo?

J.A.L. Sterling¹² uvádza tieto príčiny rozdielov národných autorskoprávných úprav:

1. Rozdielne kultúrne povedomie

Podľa Sterlinga je kultúrne povedomie štátu determinujúce pri selekcii, ktoré statky, respektíve diela budú autorskoprávne normy konkrétneho štátu definovať ako predmet ich ochrany a toto povedomie ovplyvňuje i ich prístupy k spôsobu a rozsahu ochrany týchto statkov.

2. Rozdielne ekonomické podmienky

V ekonomicky silných a technologicky vyspelých štátoch, kde novodobé komunikačné prostriedky (ako napr. satelitné či bezdrôtové vysielanie, internet), umožňujú takmer neobmedzenú prístupnosť výsledkov duševnej tvorivej činnosti, má právna úprava

¹⁰ V tejto stati i v zmysle copyrightovej.

¹¹ Maria Knappová, Jiří Švestka a kol.: *Občanské právo hmotné, Svazek 3.*, 3.vyd., Aspi, Praha 2002, s.179.

¹²J.A.L. Sterling: *INTERNATIONAL CODIFICATION OF COPYRIGHT LAW: POSSIBILITIES AND IMPERATIVES*, Article, International Review of Intellectual Property and Competition Law, Copyright (c) Sweet & Maxwell Limited and Contributors, 2002.

vzťahov v tejto oblasti nezastupiteľné miesto.¹³ A preto možno sledovať, že krajiny s dobrou technickou úrovňou a s rozvinutými tzv. „kultúrnymi odvetviami“ (napr. produkciou kníh, zvukových záznamov) majú zväčša aj rozsiahlejšiu a podrobnejšiu autorskoprávnu ochranu, než štáty, kde dané odvetvia vôbec neexistujú, alebo kde sa ešte len začínajú rozvíjať. Tieto rozdiely boli jedným z motívov k prijímaniu medzinárodných autorskoprávných dokumentov (Bernského dohovoru¹⁴, Všeobecného dohovoru o autorskom práve¹⁵, TRIPS¹⁶, atď.), ktorých cieľom bolo vytvoriť spoločné štandardy pre rozvinuté i rozvojové krajiny.

3. Rozdielna politická situácia a pomery

Rozdielne politické a štátne zriadenia, odlišné teórie a prístupy, sa prejavovali a ešte sa aj prejavujú v rozdieloch medzi autorskoprávnymi úpravami socialistických štátov a autorskoprávnymi úpravami štátov s tržnou ekonomikou.

Po páde železnej opony sa tento rozdiel v transformujúcich sa krajinách východného bloku, najmä po prijatí TRIPS¹⁷, zmenšil.

4. Rozdielna aplikácia medzinárodných inštrumentov

Niektoré medzinárodné zmluvy, dávajú v dispozitívnych ustanoveniach signatárom na výber, či, do akej miery, a ako uplatnia jednotlivé oblasti úpravy vo svojich národných právnych poriadkoch. Ako dispozitívne sú napríklad v Bernskom dohovore upravené: kritérium fixácie diela, doba ochrany, atď.. Táto dispozitívnosť ustanovení medzinárodných dokumentov môže opäť vyústiť v rozdielne právne úpravy jednotlivých zmluvných štátov.

5. Otvorené možnosti („Open Options“)

Rozdiely v národných úpravách pramenia ďalej i z toho, že prakticky, a to ani v medzinárodných dokumentoch, neexistujú, a po pravde ich existenciu ani nemožno očakávať, limity v tom, aké statky môžu krajiny autorskoprávne chrániť, či aké ďalšie

¹³ Marta Knappová, Jiří Švestka a kol.: *Občanské právo hmotné, Svazek 3.*, 3. vyd., Aspi, Praha 2002, s.179.

¹⁴ Bernský dohovor o ochrane literárnych a umeleckých diel z 9.9.1886, v znení Pařížskej revízie zo dňa 24. 7. 1971

¹⁵ Všeobecný dohovor o autorskom práve zo 6.9.1952 v znení pařížskej revízie zo dňa 24. 7. 1971

¹⁶ Dohoda o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva (TRIPS), ktorá tvorí prílohu Dohody o zriadení Svetovej obchodnej organizácie zo dňa 15. 4. 1994

¹⁷ Súvislosť s čl. 65 ods. 3 TRIPS.

práva môžu autorom priznať. Takto napríklad čínske právo chráni tzv. „quyi“, ktoré je špecifickou tradičnou formou umenia vyskytujúcou sa len v Číne.

6. Rozdielne miestne požiadavky

Krajiny sa líšia i v požiadavkách na matériu, ktorá má byť z autorskoprávnej ochrany vylúčená¹⁸, aby tak mohla slúžiť napríklad kultúrnym, či edukačným účelom celej spoločnosti.

7. Teritoriálne a regionálne rozdiely

Na tomto mieste by bolo vhodné spomenúť zásadu teritoriality autorského práva, nakoľko je preň typické, že autorské právo určitého štátu platí iba v rámci jeho hraníc.¹⁹ V súvislosti s vytváraním medzinárodných regionálnych zoskupení štátov, akým je pre nami porovnávané autorskoprávne úpravy Európska Únia a vďaka jej legislatíve, môžeme dnes hovoriť i o regionálnych rozdieloch autorskoprávných úprav medzi členskými a nečlenskými štátmi.

8. Odlišné teoretické východiská

Pre problematiku mojej práce sú najpodstatnejšou príčinou rozdielov národných autorskoprávných úprav práve odlišné teoretické východiská copyrightového common law systému a „author's right“ civil law systému²⁰.

Do rodiny common law, copyrightového právneho systému, patria okrem Veľkej Británie i ostatné krajiny Commonwealthu, Írsko a USA. Civil law systém sa uplatňuje na európskom kontinente, vrátane Českej republiky, ďalej v Mexiku, vo väčšine krajín Strednej a Južnej Ameriky, vo frankofónnych krajinách Afriky a aj v niektorých krajinách juhovýchodnej Ázie.

Oba systémy sa teda uplatňujú ako vo vyspelých štátoch sveta tak i v rozvojových zemiach. Nedá sa hľadať paralela medzi sociálnymi rozdielmi alebo politickými podmienkami krajín a uplatnením toho ktorého právneho systému.

¹⁸ Napr. prípady zákonnej licencie v Čechách.

¹⁹ Tzv. zem ochrany. - Marta Knappová, Jiří Švestka a kol.: *Občanské právo hmotné, Svazek 3.*, 3.vyd., Aspi, Praha 2002, s.182.

²⁰ STERLING: *"World Copyright Law"* (Sweet & Maxwell 1998) ("WCL"), para. 16.06.

Mnoho národných autorskoprávných úprav sa dnes dá podradiť pod jeden zo systémov, sú však i výnimky ako napr. právna úprava v Číne alebo Japonsku, kde sa uplatňujú črty oboch systémov plus ich vlastné im špecifické znaky²¹.

Britská common law, copyrightová právna úprava, kládla vo svojom počiatku dôraz len na ekonomickú hodnotu diela. Anglo-americká náuka totiž považuje dielo najmä za produkt, ktorého voľnej obchodovateľnosti na trhu by sa nemali klásť medze. Copyright sa tu sústredil najmä na ochranu peniazmi ocenítej zručnosti a práce autora („*skill and labour*“), skôr než jeho umeleckú kreativitu. Hlavným účelom copyrightovej ochrany, tak zjednodušene povedané, bolo zabezpečiť ekonomickú protihodnotu, t.j. odmenu, subjektom copyrightu, za možnosť použitia copyrightového diela. Copyright tu bol od počiatku vnímaný ako právo vlastnícke²², ktoré je neobmedzene prevoditeľné²³. Tento čisto majetkovoprávny-ekonomicko-utilitaristický prístup až donedávna nezahŕňal žiadne osobnostné práva autora.

Kontinentálna autorskoprávna tradícia naopak výrazne čerpá z prirodzenoprávných zdrojov, pričom v strede jej záujmu je osoba autora. Civil law teda pracuje v autorskom práve s osobnostnými právami autora a kladie dôraz na jedinečnosť jeho tvorivej činnosti. Dôležitým je tu špecifický vzťah autora ako tvorcu autorského diela k tomuto dielu, ktoré je jedinečným výronom autorovej tvorivej duševnej činnosti. Keďže dielo bolo a je chápané predovšetkým ako odtlačok osobnosti individuálneho autora, prístup civilného práva dnes má už dlhú tradíciu²⁴ ochrany ako autorových morálnych tak i ekonomických práv k dielu²⁵. České právo patrí k úpravám, v ktorých je obzvlášť silno reflektovaná tradičná individualistická koncepcia a osobnostná povaha kontinentálneho autorského práva, kde sa zachováva i jeho absolútna neprevoditeľnosť²⁶.

²¹ J.A.L. Sterling: *INTERNATIONAL CODIFICATION OF COPYRIGHT LAW: POSSIBILITIES AND IMPERATIVES*, Article, International Review of Intellectual Property and Competition Law, Copyright (c) Sweet & Maxwell Limited and Contributors, 2002.

²² V britskej terminológii sa bežne hovorí o vlastníctve autorského práva („*ownership of copyright*“), čo je pre kontinentálny systém nemysliteľné. Zároveň tu môže nastať i situácia, kedy prvotným majiteľom copyrightu je osoba odlišná od autora, napr. u zamestnaneckých diel.

²³ T.j. ide o translatívny prevod, na rozdiel od konštitutívneho udelenia majetkových práv formou licenčnej zmluvy, ktoré je typické pre české právo.

²⁴ Vid' viac v kapitole 6. pojednávajúcej o osobnostných právach autorov.

²⁵ Tento prístup bol potvrdený i vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv v čl. 27 ods. 2 - „každý má právo na ochranu morálnych a majetkových záujmov, vyplývajúcich z akejkoľvek vedeckej, literárnej alebo umeleckej tvorby, ktorej je autorom.“

²⁶ A to v zmysle právneho prevodu translatívneho.

V nasledujúcich častiach práce sa budem venovať podrobnejšie i ďalším rozdielom vyplývajúcim z odlišných teoretických východísk oboch právnych systémov týkajúcich sa už konkrétnejšie oblasti vzniku a obsahu autorských práv a copyrightu.

2. Európske autorské právo; české a britské „autorskoprávne“ predpisy

Európske autorské právo dnes pozostáva najmä zo smerníc²⁷, ktoré musia členské štáty implementovať čo do výsledku, a z rozhodnutí Súdneho dvoru Európskych spoločenstiev.

Jedným z hlavných dôvodov komplikácií v procese harmonizácie v oblasti „autorskoprávnej“ úpravy je najmä rozdielnosť právnych systémov civilného práva a common law. I keď je európska úprava „autorskoprávnej“ problematiky vnímaná ako kompromis medzi týmito dvoma prístupmi, vzhľadom k doterajšiemu vývoju, ovplyvneného najmä početnou prevahou zemí s civilným prístupom, je treba konštatovať, že bola inšpirovaná najmä kontinentálnymi princípmi. Podľa názorov niektorých autorov je pravdepodobné, že sa bude stále viac prikláňať k pojatiu kontinentálnej Európy.²⁸

Odlíšné teoretické východiska common law a civil law sa neodškriepiteľne prejavujú aj v hlavných právnych predpisoch regulujúcich autorskoprávnu úpravu oboch štátov.

²⁷ Medzi smernice EÚ významne ovplyvňujúce autorskoprávnu úpravu členských štátov patria najmä tieto:

- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/24/ES o právnej ochrane počítačových programov,
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/115/ES o práve na prenájom a vypožičiavani a o niektorých právach v oblasti duševného vlastníctva súvisiacich s autorským,
- Smernica Rady 93/83/EHS o koordinácii určitých predpisov týkajúcich sa autorského práva a práv s ním súvisiacich pri družicovom vysielaní a káblovom prenose,
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/116/ES o dobe ochrany autorského práva a určitých práv s ním súvisiacich,
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 96/9/ES o právnej ochrane databáz,
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES o harmonizácii určitých aspektov autorského práva a práv s ním súvisiacich v informačnej spoločnosti (tzv. Informačná smernica),
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/84/ES o práve ďalšieho predaja v prospech autora originálu umeleckého diela (tzv. Resale smernica),
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/48/ES o vymáhaní práv duševného vlastníctva,
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 98/84/ES o právnej ochrane služieb založených alebo spočívajúcich na podmienenom Prístupe (tzv. Smernica o podmienenom prístupe).

²⁸ DOBŘIČHOVSKÝ, T. : *Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví: V kontextu evropského práva, dohody TRIPS a aktivít WIPO*, Praha, Linde, 2004.

Český *Autorský zákon č. 101/2000 Sb.*²⁹, vychádzajúci z kontinentálnej tradície a nemajúci, z tohto hľadiska problém absorbovať európsku legislatívu³⁰, patrí dnes v rámci Európskej Únie k jednému z najprogressívnejších, nakoľko sa verne drží jazyka smerníc Spoločenstva a implementuje ich ustanovenia v pomerne širokom rozsahu.

Naproti tomu britský *Copyright, Designs and Patents Act 1988*³¹, je stelesnením neochoty systému common law prispôbovať sa komunitárnej legislatíve, vychádzajúcej prevažne z kontinentálnych princípov, a ktorý požiadavky kľúčových smerníc vo väčšine prípadov preberá len v minimálne potrebnom rozsahu a nie príliš koncepčným spôsobom. Jedným z dôvodov tejto zdržanlivosti je práve snaha zachovať si rysy tradičných teoretických východísk common law. Výsledkom však ostáva erodovanie tradičnej britskej common law copyrightovej úpravy a vytváranie akéhosi „hybridu“ nesúceho tradičné inštitúty systému common law s novo vnesenými prvkami systému kontinentálneho.

Na tomto mieste je vhodné uviesť, že právna úprava copyrightu je vo Veľkej Británii úpravou zákonnou – „*statutory law*“, a to od roku 1709³², čím sa odlišuje od mnohých iných právnych inštitútov britského práva vychádzajúcich tradične najmä z „*case law*“.

²⁹ Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorskom, o právach súvisiacich s právom autorským a o zmene niektorých zákonov (autorský zákon), v platnom znení. Ďalej pod skratkou AZ. AZ je *lex specialis* voči Občianskemu zákonníku – OZ - Zákon č. 40/1964 Sb., ktorý sa používa subsidiárne.

³⁰ Právne predpisy Európskej Únie. V tejto práci skratka EU, či EÚ značí Európska Únia.

³¹ Ďalej pod skratkou CDPA alebo CDP 1988.

³² Éra britského moderného copyrightu počína rokom 1709 - Copyright Act of 1709. Dnes je základným pilierom britskej úpravy zákon - 1988 Copyright, Designs and Patents Act, novelizovaný dodatkami prijatými na základe smerníc komunitárnej legislatívy.

3. Terminológia

Pri porovnávaní právnych úprav vychádzajúcich z odlišných teoretických východísk bude potrebné zaobchádzať veľmi opatrne s terminológiou. Postupne v rámci jednotlivých statí tejto práce bude nutné venovať zvláštnu pozornosť definíciám relevantných pojmov, poukazovať na významové rozdiely termínov, či vysvetľovať dôležité právne inštitúty súvisiace s problematikou obsahu a vzniku autorského práva a copyrightu. Bude potrebné vytvoriť širší kontext rozoberanej problematiky a zabrániť nepresným prekladom britských copyrightových termínov a predísť tak skresľujúcim výkladom a prekladom britských pojmov, ku ktorým môže dôjsť pri ich interpretácii bez kontextu a z pohľadu kontinentálnej optiky.

3.1 Pojmy copyright a autorské právo (*droit d'auteur*)

Témou tejto diplomovej práce je porovnávanie obsahu a vzniku autorského práva v Českej republike a copyrightu vo Veľkej Británii, a preto je potrebné venovať sa vzťahu pojmov copyright a pojmu autorského práva, ktoré koncepčne vychádza z francúzskeho *droit d'auteur*. Nie len v slovníkoch je možné sa stretnúť s nepresným prístupom k prekladu anglického slova copyright, ktoré je často do češtiny prekladané ako autorské právo³³. Tento preklad je nesprávny. Pri zmierlivejšom prístupe by sa však dalo konštatovať, že je skôr iba z časti nepresný, keďže čiastočné obsahové prekrytie oboch pojmov existuje.

Copyright je pojmom britského práva, ktorý je spoločným označením pre práva:

1. autorov, hudobných skladateľov, výtvarníkov, architektov, atd. („*creators*“)³⁴, t.j. ide o ochranu tzv. „originálnych diel“ alebo „diel autorských“ („*original works*“ či „*authorial works*“), u ktorých zákon výslovne vyžaduje originalitu (jedná sa o diela

³³ Ako i naopak s nepresnými prekladmi pojmu autorské právo do angličtiny ako copyright.

³⁴ David T. Keeling: *Intellectual Property Rights in EU Law: Free movement and competition law*, New York, Oxford University Press, 2003, s.263.

literárne, dramatické, hudobné a výtvarné) – v českom práve by som to prirovnala k právam autorov,

2. nakladateľov³⁵, vysielateľov, výrobcov záznamov, atď. („*entrepreneurs*“) ³⁶, t.j. ide o ochranu tzv. „podnikateľských diel“ („*entrepreneurial works*“), ktoré nemusia vykazovať znaky originality vôbec a k vzniku ich ochrany postačí skutočnosť ich výroby (jedná sa o zvukové záznamy, filmové záznamy, vysielania a typografické usporiadania) – v českom práve sa to prirovnáva napr. k právam vysielateľov a právam výrobcov záznamov, t.j. k druhom práv súvisiacich s právom autorským, vynímajúc práva výkonných umelcov.

Český pojem autorského práva, teda pokrýva iba prvú skupinu práv. Práva uvedené v bode druhom v českom práve patria do skupiny práv súvisiacich s právom autorským (*droits voisins*), ktoré upravujú práva ku statkom, ktoré nie sú považované za dostatočne osobité výsledky tvorivej činnosti, tak aby boli chránené autorským právom, avšak ich ochrana je dôležitým doplnkom ochrany plnohodnotných autorských diel³⁷. Copyrightový prístup nemá ekvivalent k tomuto kontinentálnemu pojmu, ktorý sa do angličtiny prekladá ako „*neighbouring rights*“. Objavujú sa i názory, že presnejším prekladom by bolo „*related rights*“.³⁸

Česká kategória práv výkonných umelcov, ako ďalší z druhov práv súvisiacich s právom autorským, je podobná britskému inštitútu „*performers' rights*“, ktoré stoja vedľa copyrightu ako práva k nemu „príbuzné“ („*rights akin to copyright*“). Vo Veľkej Británii sem patria práva hudobníkov, spevákov, tanečníkov, atď. („*performers*“).

³⁵ Na tomto mieste je potrebné pripomenúť, že právo nakladateľov k typografickej úprave podľa britskej úpravy treba odlišovať od práva nakladateľov na osobitnú odmenu podľa § 87 českého autorského zákona.

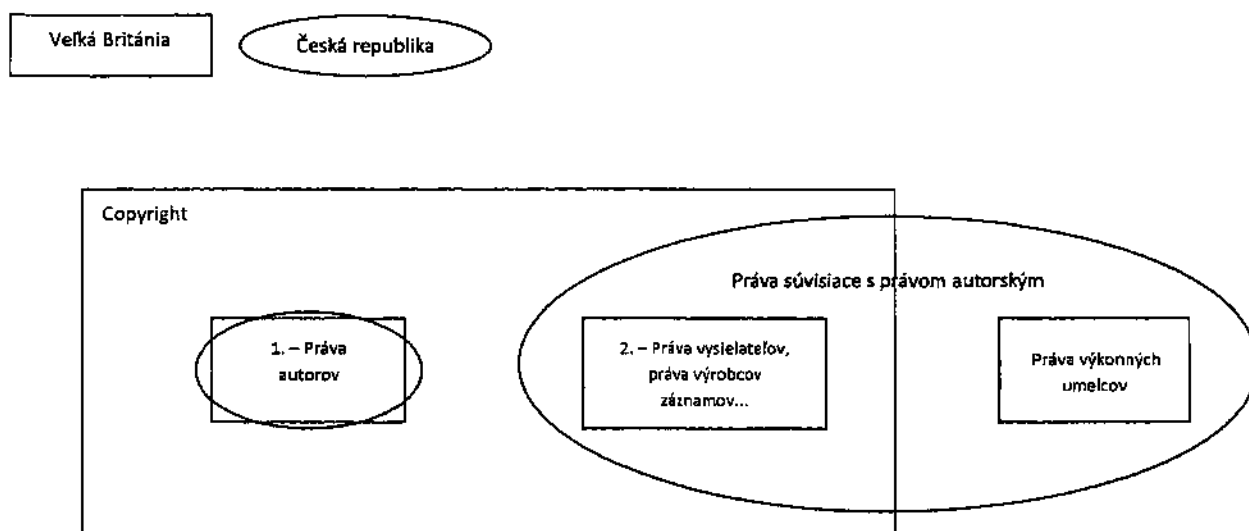
³⁶ David T. Keeling: *Intellectual Property Rights in EU Law: Free movement and competition law*, New York, Oxford University Press, 2003, s.263.

³⁷ Podľa § 1 písm. b) AZ pod práva súvisiace s právom autorským patria:

- práva výkonného umelca k jeho umeleckému výkonu,
- právo výrobcu zvukového záznamu k jeho záznamu,
- právo výrobcu zvukovo obrazového záznamu k jeho záznamu,
- právo rozhlasového alebo televízneho vysielateľa k jeho vysielaniu,
- právo zverejniteľa k doposiaľ nezverejnenému dielu, ku ktorému uplynula doba trvania majetkových práv,
- právo nakladateľa na odmenu v súvislosti so zhotovením rozmnoženiny ním vydaného diela pre osobnú potrebu.

³⁸ David T. Keeling: *Intellectual Property Rights in EU Law: Free movement and competition law*, New York, Oxford University Press, 2003, s.263.

Obr. č.1 - grafické vyjadrenie hore uvedených skutočností.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že porovnávanie obsahu a vzniku autorského práva v Českej republike a vo Veľkej Británii je možné uskutočniť na dvoch úrovniach:

1. zamerať sa len na porovnanie podmnožiny britského copyrightu, t.j. na práva autorov (v obrázku pod číslom 1.) a českého autorského práva, alebo
2. pokračovať i naďalej v komparácii autorského práva v Českej republike s britským copyrightom „vcelku“.

Druhá možnosť je záberovo širšia, komplexnejšia a „systematicky adekvátnejšia“ a preto i vhodnejšia pre potreby tejto práce

Právom autorským sa v českom³⁹ práve rozumie:

- v objektívnom zmysle súbor právnych noriem, ktoré upravujú spoločenské vzťahy vznikajúce z tvorby a spoločenského uplatňovania autorských diel,
- a v subjektívnom zmysle ide o práva vznikajúce autorovi k nim vytvorenému autorskému dielu.

Legálnu definíciu pojmu copyright obsahuje § 1 CDPA - copyright je vlastníckym právom, ktoré spočíva v copyrightovom diele. Norma Dawson⁴⁰ copyright

³⁹ Pod pojmom „české právo“ mám v tejto práci na mysli právo Českej republiky.

⁴⁰ Norma Dawson, *Lecture at Queen's University: INTELLECTUAL PROPERTY – COPYRIGHT I*, 2007, s.1.

definuje ako zákonné oprávnenie vylúčiť iných z exploatacie copyrightového diela po zákonne stanovenu dobu.

V závere je ešte náležité poznamenať a uviesť skutočnosti, že autorské právo je súčasťou práv na ochranu duševného vlastníctva a copyright je súčasťou britského právneho odvetvia „*Intellectual property*“. Dalo by sa konštatovať, že základnou úlohou oboch týchto právnych odvetví je vytvoriť podmienky pre zabezpečenie možnosti tvorby i použitia duševných hodnôt, t.j. na jednej strane ochrániť a zároveň stimulovať tvorcov a na strane druhej zabezpečiť i pozíciu užívateľov a vytvoriť tak vhodné právne prostredie pre použitie a prístup k takýmto duševným hodnotám. Netreba však zabúdať, že obe tieto právne odvetvia vychádzajú historicky i filozoficky z rozdielnych právnych tradícií, čo sa badateľne odzrkadľuje v odlišnostiach ich prístupov k poskytovaniu takejto ochrany, ako budeme mať možnosť sledovať i v nasledujúcich častiach tejto práce, pri porovnávaní oblastí, ktoré tieto právne odvetvia zahŕňajú.

3.2 Pojem „autor“

Na tomto mieste by som ešte rada stručne spomenula rozdielne ponímanie pojmu „autor“ v porovnávaných úpravách.

Vo všeobecnosti⁴¹ v českom práve⁴² je autorom ten, kto dielo vlastnou tvorivou činnosťou vytvoril⁴³. Originálnym subjektom autorského práva tak môže byť osoba nadaná takouto schopnosťou, t.j. osoba fyzická, a právnická osoba tu tak bude subjektom odvodným.

Legálnu definíciu pojmu autor nájdeme v § 9 ods. 1 CDPA: „„autorom“ je tá osoba, ktorá vytvorila copyrightové dielo“. Nasledujúce odseky § 9 CDPA ďalej bližšie špecifikujú, kto a pri akom druhu copyrightového diela, je týmto zákonom považovaný za autora, a tak napr. pri zvukových nahrávkach je to producent, pri filmovom zázname

⁴¹ S prípadnými čiastočnými výnimkami, napr. pri zamestnaneckých, či kolektívnych dielach.

⁴² § 5 AZ. Uplatňuje sa tu zásada pravdivosti.

⁴³ Existuje i tzv. predpoklad autorstva, že je to ten, kto je na diele uvedený, ak nie je dokázaný opak.

producent a hlavný režisér, atď. Autorom sú teda nazývaný nie len autori výtvarných, literárnych, hudobných a pod. diel („creators“)⁴⁴, ale i vysielatelia, výrobcovia záznamov, atď. („entrepreneurs“)⁴⁵. V britskom práve môže byť originálnym, t.j. prvotným subjektom copyrightu ako fyzická tak i právnická osoba.

Keďže je copyright v copyrightovom systéme právom vlastníckym, používa sa tu i pojem majiteľ („owner“) copyrightu⁴⁶. Toto súvisí najmä s potrebou vyjadriť skutočnosť, kto je v danom okamihu nositeľom copyrightu, nakoľko na rozdiel od českej úpravy, môže byť copyright ako vlastnícke právo scudzovaný zo subjektu na subjekt (napr. z autora na ďalšieho majiteľa).

⁴⁴ Podobne ako v českom práve.

⁴⁵ Čo pre českú úpravu neplatí.

⁴⁶ § 11 CDPA upravuje, kto je prvotným majiteľom copyrightu („*First ownership of copyright*“). Odvožené vlastníctvo („*Subsequent ownership*“) upravujú §§ 90 – 93 CDPA.

4. Vznik autorského práva a copyrightu

Úvodom tejto kapitoly sa budem venovať súčasnej právnej úprave vzniku autorského práva v Českej republike, v ďalšej podkapitole prejdem na aktuálnu britskú copyrightovú úpravu a kapitolu uzavrie podkapitola o komparácii oboch autorskoprávných úprav.

4.1 Vznik autorského práva na dielo v Českej republike

Českú právnú úpravu vzniku autorského práva na dielo nájdeme v AZ, v jeho diely 3 - „Vznik a obsah práva autorského“, v oddiely 1 - „Obecná ustanovení“ a v § 9 – „Vznik práva autorského“.

Odsek 1 § 9 určuje okamih, ktorým vzniká autorské právo na dielo. Jedná sa o okamih, keď je dielo vyjadrené v akejkoľvek objektívne vnímateľnej podobe, hmotnej či nehmotnej. Vyjadrenie diela vo vnímateľnej podobe môže byť vyjadrené akoukoľvek podobou aspoň potenciálne vnímateľnou zmyslami (napr. sluchom, zrakom, hmatom) cudzej osoby, bez ohľadu na jeho obsah, kvalitu, účel alebo formu jeho vyjadrenia.

Toto ustanovenie⁴⁷ vychádza z kontinentálnej autorskoprávnej doktríny a aplikuje princíp neformálnosti⁴⁸, z čoho plynie, že okamih vzniku autorského práva na dielo a okamih vzniku autorského diela spadajú v ten istý moment.

Odsek 1 § 9 teda upravuje:

1. kedy vzniká autorské dielo samotné,
2. ako i kedy vzniká autorské právo v zmysle subjektívneho autorského práva k dielu originálnemu / pôvodnému subjektu - autorovi,
3. a súčasne tak i kedy vzniká autorskoprávna ochrana daného diela.⁴⁹

K správne mu pochopeniu a dôkladnej analýze ustanovenia § 9 ods. 1 AZ, a v záujme predídeniu tautologickým tendenciám výkladu, je potrebné sa na tomto

⁴⁷ Rovnako ako Bernský dohovor (čl. 5 ods. 2).

⁴⁸ Ivo Tešec, Pavel Tůma: *Autorský zákon, Komentář*, C.H.Beck, Praha 2007, s.126.

⁴⁹ Kříž, Holcová, Kordač, Křest'ánová: *Autorský zákon a předpisy související, Komentář*, 2.vyd., Linde, Praha 2005, s.74.

mieste venovať i výkladu ustanovenia § 2 AZ⁵⁰, ktorý nám pomôže pri hľadaní odpovede na otázku: Kedy vlastne vzniká autorské právo? A to tak, že nám objasní okolnosti, za ktorých vzniká autorské dielo, a to v tom zmysle, že nám ozrejmi, aké všetky pojmové znaky diela musia vzniknúť a nastať, aby dielo chránené autorským právom vôbec vzniklo.

4.1.1 Pojem autorského diela v českom práve

Ktoré dielo bude predmetom autorského práva definuje § 2 AZ⁵¹, a tým AZ zároveň vymedzuje obsah pojmu „autorského diela“⁵² v českom právnom poriadku. Pojmové znaky autorského diela, ktoré musí kumulatívne spĺňať každé⁵³ autorské dielo, vymedzuje AZ kogentnou generálnou klauzulou v § 2 ods. 1 veta prvá⁵⁴. Znak predmetu autorského práva teda sú:

1. jedná sa o dielo literárne a iné dielo umelecké a vedecké⁵⁵,
2. ide o jedinečný výsledok (výtvor) tvorivej (duševnej) činnosti autora (fyzickej osoby⁵⁶)
3. ide o vyjadrenie v akejkoľvek objektívne vnímateľnej podobe - vrátane podoby elektronickej, trvale alebo dočasne, bez ohľadu na jeho rozsah, účel alebo význam.

4.1.2 Dielo literárne a iné dielo umelecké a vedecké

Musí ísť o dielo umelecké či vedecké, a to „v zmysle základnej tvorivej kategórie diela, resp. tvorivého stvárnenia - vyjadrenia diela spôsobom, aby bolo objektívne vnímateľné ako dielo

⁵⁰ „Ustanovenie § 9 ods. 1 AZ je treba vykladať i v spojení s § 2 ods. 2 AZ aj z toho dôvodu, že zákon nevymedzuje pojem objektívne vnímateľnej podoby, a to ani demonštratívne.“ – Marta Knappová, Jiří Švestka a kol.: *Občanské právo hmotné, Svazek 3*, 3. vyd., Aspi, Praha 2002, s.213.

⁵¹ Toto ustanovenie vychádza z čl. 2 ods. 1 a 2 Bernského dohovoru.

⁵² Tento pojem zaviedla do AZ novela – zákon číslo 216/2006 Sb.. V ďalšom texte zákona sa pre tento pojem používa legislatívna skratka dielo („*dílo*“). Ja však v tejto práci, teda najmä v tejto kapitole, používam pojmy „dielo“ a „autorské dielo“ ako dva rôzne pojmy s rôznym obsahovým významom. Pojem „dielo“ používam k označeniu „všeobecného“ diela, zatiaľ čo „autorské dielo“ chápem ako dielo v právnom zmysle (tj. taký statok, ktorý spĺňa všetky pojmové znaky uvedené v zákone a nie je vylúčený z ochrany). Podobne to bude platiť i pre pojmom „copyrightového diela“ a „diela“ („*work*“).

⁵³ S výnimkou diel podľa § 2 ods. 2 AZ.

⁵⁴ Kříž, Holcová, Kordač, Křestřanová: *Autorský zákon a předpisy související, Komentář*, 2. vyd., Linde, Praha 2005, s.40.

⁵⁵ AZ tieto pojmy bližšie nevymedzuje.

⁵⁶ § 5 ods. 1 AZ.

literárne či iné dielo umelecké či vedecké.⁵⁷

Česká náuka autorského práva⁵⁸ odvodzuje ako kategórie autorských diel, v rámci vyššieho druhového roztriedenia autorských diel, dva druhy/triedy:

- diela umelecké, vrátane literárnych diel ako zvláštne klasifikovaného druhu diel umeleckých,

- a diela vedecké, ktoré „ako zvláštny druh autorských diel, sú výsledkom autorskoprávneho stvárnenia vedeckého obsahu tvorivou formou vedeckou, pričom nezáleží na tom, z akej oblasti diela sú, ale akou tvorivou formou boli vytvorené. Aby dielo mohlo byť autorským dielom vedeckým, nestačí teda, aby bolo z oblasti vedy, ale je treba, aby bolo vytvorené vedeckou tvorivou formou“^{59,60}.

Zákonná formulácia: „dielo literárne a iné dielo umelecké“, je plne v súlade s definíciou pojmu diela v Bernskom dohovore.⁶¹

4.1.3 Jedinečný výsledok tvorivej činnosti autora

Medzi základné pojmové znaky autorského diela patrí aj požiadavka, že ako také musí byť jedinečným výsledkom tvorivej činnosti autora, a to duševnej činnosti umeleckej či vedeckej.⁶²

„Jedinečnosť autorského diela ako výsledku tvorivej činnosti, je chápaná ako kvantitatívne kritérium „objemu“ vynaloženej tvorivej individuality (oproti kritériu kvalitatívnemu spočívajúcemu v literárnej, inej umeleckej alebo vedeckej tvorivej činnosti“⁶³, ktorou sa zaoberám nižšie).

Jedinečnosť výsledku je treba chápať i v štatistickom slova zmysle, ako nemožnosť vzniku dvoch úplne totožných diel,⁶⁴ bez toho, aby sa v jednom prípade jednalo o plagiát, resp. aby sa vôbec jednalo o vznik autorských diel, pretože ak tieto výtvary nenaplnujú kritériá pre

⁵⁷ Marta Knappová, Jiří Švestka a kol.: *Občanské právo hmotné, Svazek 3.*, 3. vyd., Aspi, Praha 2002, s.195.

⁵⁸ Ivo Telec, Pavel Tůma: *Autorský zákon, Komentář*, C.H.Beck, Praha 2007, s.15.

⁵⁹ Rovnako tak je literárna tvorivá forma rozhodujúca pre diela literárne a tvorivá forma umelecká pre diela umelecké.

⁶⁰ Kříž, Holcová, Kordač, Křest'ánová: *Autorský zákon a předpisy souvisící, Komentář*, 2.vyd., Linde, Praha 2005, s.42.

⁶¹ Kříž, Holcová, Kordač, Křest'ánová: *Autorský zákon a předpisy souvisící, Komentář*, 2.vyd., Linde, Praha 2005, s.41.

⁶² Kříž, Holcová, Kordač, Křest'ánová: *Autorský zákon a předpisy souvisící, Komentář*, 2.vyd., Linde, Praha 2005, s.42.

⁶³ Ivo Telec, Pavel Tůma: *Autorský zákon, Komentář*, C.H.Beck, Praha 2007, s.19.

⁶⁴ Chaloupková, H., Holý, P.: *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související. Komentář*, 3. vyd., C. H. Beck, Praha 2007, s. 4.

priznanie autorskoprávnej ochrany, v tomto prípade kritérium jedinečnosti; nejedná sa potom o autorské diela v zmysle autorského zákona⁶⁵.

„Tvorivú činnosť, všetky jej druhy – literárnu, umeleckú a vedeckú, ako pojem autorskoprávny, možno charakterizovať ako činnosť spočívajúcu vo „vytvorení“ nehmotného artefaktu s tým, že dosiahnutie tohto cieleného i necieleného výsledku závisí v osobných vlastnostiach tvorcu, bez ktorých by tento výtvor⁶⁶ nebol vôbec dosiahnutý.“⁶⁷ „Zvláštnymi osobnými vlastnosťami autora diela je najmä schopnosť tvoriť, čo je schopnosť jeho ducha, a to *in concreto* tvoriť literárne, inak umelecky alebo vedecky.“⁶⁸ Autorské dielo, ako nehmotný statok⁶⁹, či duševný⁷⁰ plod, alebo i plod ľudského ducha, je odrazom osobnosti autora⁷¹, priamo emancipáciou osobnosti tvorcu⁷².

„Tvorivá činnosť musí pritom spočívať výlučne:

- v literárnej tvorivej činnosti,
- v inej umeleckej tvorivej činnosti (napr.: hudobnej, výtvarnej, filmovej, fotografickej, architektonickej),
- vo vedeckej tvorivej činnosti.“⁷³

Samotný AZ neobsahuje definíciu tvorivej činnosti.

Negatívnym prístupom k obsahu pojmu tvorivá ľudská činnosť, by sme mohli konštatovať, že o tvorivú činnosť sa nejedná, ak sa jedná o duševnú činnosť „ostatnú - netvorivú“, t.j. o prípady kopírovania, opakovania, mechanickej rutiny a o netvorivé zoskupovanie iných autorských diel (odlišuj od prípadu diela súborného).⁷⁴ Ani vynaliezanie a objavovanie nie je tvorivou činnosťou. To však neznamená, že ako súčasť procesu tvorby autorského diela nemôže byť prítomná i netvorivá duševná činnosť, avšak musí sa vyskytnúť len zároveň s tvorivou.

Tvorivú činnosť, t.j. tvorivosť nemožno v kontexte českého práva zamieňať za namáhavosť alebo ťažkosť práce, ktorá smerovala k vytvoreniu diela. Neexistuje tu teda

⁶⁵Ivo Telec, Pavel Tůma: *Autorský zákon, Komentář*, C.H.Beck, Praha 2007, s.20.

⁶⁶(duševný plod tvorivej povahy literárnej, inej umeleckej alebo vedeckej)

⁶⁷Ivo Telec, Pavel Tůma: *Autorský zákon, Komentář*, C.H.Beck, Praha 2007, s.18.

⁶⁸Ivo Telec, Pavel Tůma: *Autorský zákon, Komentář*, C.H.Beck, Praha 2007, s.18.

⁶⁹Dielo je ako nehmotný statok nadané spôsobilosťou všadeprítomnosti (potenciálnou ubiquitousou – schopnosťou byť na viacerých miestach zároveň).

⁷⁰Ako synonymum výrazu nehmotný.

⁷¹Chaloupková, H., Holý, P.: *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související. Komentář*, 3.vyd., C. H. Beck, Praha 2007, s.3.

⁷²Ivo Telec, Pavel Tůma: *Autorský zákon, Komentář*, C.H.Beck, Praha 2007, s.18.

⁷³Ivo Telec, Pavel Tůma: *Autorský zákon, Komentář*, C.H.Beck, Praha 2007, s.16.

⁷⁴Ivo Telec, Pavel Tůma: *Autorský zákon, Komentář*, C.H.Beck, Praha 2007, s.17.

paralela s britským prístupom používania pojmov „zručnosť a práca“ („*skill and labour*“), ako test tvorivosti, presnejšie originality tvorby diela.

V českom práve môže byť odoprená autorskoprávna ochrana nehmotnému statku z dôvodu, že vznikol v procese vyznačujúcim sa tvorivosťou v minimálnej, nedostačujúcej miere.⁷⁵

Je treba poznamenať, že autorský zákon nechráni „činnosť“ samotnú, ale až jej určitý výsledok, a to len v prípade, ak tento výsledok spĺňa všetky zákonné požiadavky.⁷⁶

Takže jedinečným výsledkom tvorivej činnosti autora je taký duševný výtvor, nehmotný statok, ktorý je ako výsledok tvorivej fantázie individuálnym prejavom osobnosti autora.⁷⁷

4.1.4 Vyjadrenie v akejkoľvek objektívne vnímateľnej podobe

Autorské dielo musí byť vyjadrené v akejkoľvek objektívne vnímateľnej podobe nezávisle na tom, či trvalo alebo iba dočasne.

Nezáleží ani na rozsahu autorského diela, jeho účele, či význame. Detailnejšie sa budem týmto bodom zaoberať nižšie pri pokračovaní v analýze právnej úpravy vzniku autorského diela.

Aby teda mohlo byť dielo kvalifikované za dielo autorské, musí spĺňať všetky hore rozobraté základné pojmové znaky autorského diela. Iné kritériá, ktoré nie sú obsiahnuté generálnou klauzulou, ako napríklad spoločenský prínos diela, jeho vkusnosť, životnosť, jeho ekonomická hodnota, nemožno brať v úvahu pri určovaní spôsobilosti diela byť nadaným autorskoprávnou ochranou.

⁷⁵ Ivo Telec, Pavel Tůma: *Autorský zákon, Komentář*, C.H.Beck, Praha 2007, s.18.

⁷⁶ Ivo Telec, Pavel Tůma: *Autorský zákon, Komentář*, C.H.Beck, Praha 2007, s.19.

⁷⁷ Marta Knappová, Jiří Švestka a kol.: *Občanské právo hmotné, Svazek 3.,3.vyd., Aspi, Praha 2002, s.196 – 197.*

4.1.5 Druhy autorských diel

Veta druhá § 2 AZ obsahuje demonštratívny, druhový výpočet autorských diel:

„Dielom je najmä

- dielo slovesné vyjadrené rečou alebo písmom,
- dielo hudobné,
- dielo dramatické a dielo hudobno - dramatické,
- dielo choreografické a dielo pantomimické,
- dielo fotografické a dielo vyjadrené postupom podobným fotografii,
- dielo audiovizuálne, ako je dielo kinematografické,
- dielo výtvarné, ako je dielo maliarske, grafické a sochárske,
- dielo architektonické vrátane diela urbanistického,
- dielo užitého umenia,
- a dielo kartografické.“

Keďže sa nejedná o ustanovenie taxatívne, okrem autorských diel výslovne uvedených v tejto vete, je autorským dielom i akýkoľvek iný druh diela, ktorý bude spĺňať všetky pojmové znaky autorského diela.

4.1.6 Fiktívne diela a komunitárny koncept pôvodnosti

Paragraf 2 ods. 2 AZ uzákoňuje fikciu, podľa ktorej sa za autorské diela považujú aj výsledky činnosti, taxatívne vymenované v tomto ustanovení, ktoré by inak pod generálnu klauzulu z dôvodu nedostatku pojmového znaku jedinečnosti, teda ako jedinečné výsledky tvorivej činnosti autora, nespádali. Toto ustanovenie tak rozširuje, v súlade s približovaním sa k európskemu právu, predmet ochrany podľa AZ o tieto, tzv. fiktívne diela.⁷⁸ Tieto autorské diela musia spĺňať komunitárny koncept pôvodnosti, ktorý vyžaduje, aby autorské dielo bolo autorovým vlastným duševným výtvorom. K vzniku ochrany tak nie je nutná jedinečnosť, ale stačí pôvodnosť.

Tento prístup je treba chápať ako výnimku z tradičnej domácej autorskoprávnej koncepcie, a brať na vedomie, že sa uplatňuje len pre výtvory výslovne uvedené v ods. 2 §

⁷⁸ Chaloupková, H., Holý, P.: *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související. Komentář*, 3. vyd., C. H. Beck, Praha 2007, s.6.

2 AZ.⁷⁹ AZ tak pripúšťa pre vybrané taxatívne uvedené druhy autorských fiktívnych diel: počítačové programy⁸⁰, databázy a fotografie⁸¹, hranicu tvorivej individuality na zásadne nižšej úrovni, než zodpovedá tradičnému českému autorskoprávnemu pojatiu.⁸²⁸³ AZ uvádza v súlade s európskymi smernicami o ochrane počítačových programov a o ochrane databáz, že pre stanovenie spôsobilosti počítačového programu a databázy k ochrane sa iné kritériá originality neuplatňujú.⁸⁴

Pri kritériu pôvodnosti, ktoré sa v tomto prípade podľa môjho názoru dá považovať za podmnožinu kritéria jedinečnosti, dochádza u predmetných výtvorov k zníženiu úrovne kvantitatívneho kritéria autorskoprávnej ochrany spočívajúceho v objeme vynaloženej tvorivej činnosti.⁸⁵

U autorských diel pôvodných sa nevyžaduje jedinečnosť, a preto je teoreticky možné, že ako výsledok vlastnej duševnej činnosti rôznych autorov nezávisle na sebe vzniknú rovnaké autorské diela, napr. rovnaké programy, databázy, či fotografie⁸⁶, pričom sa všetky tieto exempláre budú považovať za originály. Tento fakt, ako aj okolnosť neexistencie autorskoprávneho inštitútu prednosti, má za následok, že fiktívne autorské diela sú slabšie chránené, oproti ostatným autorským dielam, nakoľko v „dôsledku existencie viacerých originálov dochádza k obmedzeniu výlučnosti absolútneho autorského práva k týmto výtvorom, pretože autorské práva *erga omnes* sú obmedzené totožnými právami k rovnakému pôvodnému výtvoru.“⁸⁷

4.1.7 Ochrana nedokončeného autorského diela; vonkajšia a vnútorná ochrana názvu autorského diela a mien postáv

S ohľadom na § 2 odsek 3 AZ autorské právo sa vzťahuje nielen na dokončené autorské dielo, ale aj na jeho jednotlivé vývojové fázy (nedokončené autorské dielo) a časti

⁷⁹ Ivo Telec, Pavel Tůma: *Autorský zákon, Komentář*, C.H.Beck, Praha 2007, s.21.

⁸⁰ Zákon chráni počítačový program, v zmysle Bernského dohovoru a smernice o právnej ochrane počítačových programov, ako dielo literárne.

⁸¹ A diela vyjadrené spôsobom podobným fotografii.

⁸² Ivo Telec, Pavel Tůma: *Autorský zákon, Komentář*, C.H.Beck, Praha 2007, s.34.

⁸³ Čo pravda nevylučuje, aby aj pri týchto autorských dielach došlo k štatistickej jedinečnosti, napr. u počítačového programu alebo fotografie.

⁸⁴ Marta Knappová, Jiří Švestka a kol.: *Občanské právo hmotné, Svazek 3.*, 3.vyd., Aspi, Praha 2002, s.196.

⁸⁵ Ivo Telec, Pavel Tůma: *Autorský zákon, Komentář*, C.H.Beck, Praha 2007, s. 35.

⁸⁶ Chaloupková, H., Holý, P.: *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související. Komentář*, 3.vyd., C. H. Beck, Praha 2007, s. 6.

⁸⁷ Ivo Telec, Pavel Tůma: *Autorský zákon, Komentář*, C.H.Beck, Praha 2007, s.36.

vrátane názvu autorského diela a mien postáv, ak spĺňajú pojmové znaky autorského diela.⁸⁸

Toto ustanovenie v zákone výslovne zakotvilo autorskoprávnu ochranu názvu autorského diela či mien postáv samých o sebe, nezávisle na diele, v ktorom boli použité, tzv. vonkajšiu ochranu názvu autorského diela a mien postáv, ak spĺňajú samy o sebe pojmové znaky autorských diel, vrátane jedinečnosti či pôvodnosti.

Podľa výkladu náuky ak sa jedná o ochranu autorského diela ako celku a zároveň i jeho častí, teda o ochranu názvu autorského diela či mien postáv ako súčastí takéhoto diela, a to bez ohľadu na to, či môžu byť samé o sebe predmetom ochrany, jedná sa o tzv. vnútornú ochranu.⁸⁹

Vo vzťahu k názvom autorských diel existuje ešte zvláštna právna úprava riešiacia problém nebezpečia zámieny v § 45 AZ, ktorá je svojou povahou nekalosúťažná.⁹⁰

4.1.8 Odvodené diela

Predmetom práva autorského, ako uvádza § 2 ods. 4 AZ, je aj také dielo, ktoré vzniklo tvorivým spracovaním autorského diela iného autora, vrátane prekladu autorského diela do iného jazyka⁹¹.

Veta druhá tohto paragrafu uvádza, že týmto tvorivým spracovaním nie je dotknuté právo „pôvodného“ autora takto spracovaného alebo preloženého autorského diela. Aby mohol byť výsledok spracovania kvalifikovaný za spracované autorské dielo, nazývané aj dielom odvodeným, musí vyhovovať ustanoveniam § 2 ods. 1 alebo § 2 ods. 2 AZ. Spracovaním autorského diela tak podľa autorského práva k spracovanému pôvodnému autorskému dielu vzniká súbežne i nové originálne autorské právo k tomuto spracovaniu.

Pre spracovanie alebo inú úpravu autorských diel je treba súhlasu autora pôvodného spracovávaného autorského diela, toto neplatí v prípade ak sa jedná o voľné dielo. Absencia súhlasu však nemá vplyv na samotný vznik spracovania ako nového autorského diela. S ohľadom na ustanovenie § 12 ods. 1 AZ sú práva autora takto odvodeného autorského diela

⁸⁸ Marta Knappová, Jiří Švestka a kol.: *Občanské právo hmotné, Svazek 3*, 3. vyd., Aspí, Praha 2002, s.213.

⁸⁹ Kříž, Holcová, Kordač, Křest'ánová: *Autorský zákon a předpisy související, Komentář*, 2. vyd., Linde, Praha 2005, s.53-54.

⁹⁰ Ďalej k ochrane názvu a mien postáv autorského diela možno využiť i úpravu obchodného zákonníka týkajúcu sa nekalej súťaže, t.j. § 44 nasl. ObchZ - Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákonník.

⁹¹ Toto ustanovenie AZ je v súlade s čl. 2 ods. 3 a čl. 12 Bernského dohovoru.

obmedzené právami autora pôvodného autorského diela, ktorého majetkové práva k pôvodnému autorskému dielu viaznu i na diela odvodenom^{92, 93}.

4.1.9 Súborné diela

Piaty odsek § 2 AZ demonštratívne vypočítava súborné diela, medzi ktoré spadajú: časopisy, encyklopédie, antológie, pásma, zborníky, výstavy a iné diela súborné. Aby boli súborné diela chránené autorským právom musia spĺňať podmienku odseku 1 § 2 AZ, a teda okrem iného byť i jedinečným výsledkom tvorivej činnosti autora, s výnimkou súborného diela – databázy, v zmysle odseku 2 § 2 AZ, kde postačí pôvodnosť diela.⁹⁴ Tvorivá činnosť autora súborného diela spočíva vo výbere jednotlivých prvkov tohto autorského diela a ich následné usporiadanie do výsledného celku. Vzhľadom k tomu, že v niektorých prípadoch môžu byť jednotlivé časti súborného diela samy o sebe autorskými dielami, vzniká tu situácia, keď vedľa autorského práva autora súborného diela stojí i autorské právo autora autorského diela zaradeného do takéhoto súboru. Autorské práva tohto autora nie sú použitím jeho autorského diela k vytvoreniu súborného diela nijako dotknuté. Avšak práva autora súborného diela sú s ohľadom na ustanovenie § 12 ods. 1 AZ obmedzené právami autora autorského diela zaradeného do súboru.⁹⁵

4.1.10 Negatívna definícia autorského diela

AZ obsahuje i negatívnu definíciu autorského diela a to jednak v §2 ods. 6 AZ, ktorým sú vylúčené diela v dôsledku nespôsobilosti byť autorským dielom, a ďalej úpravou v §3 AZ, ktorou sú diela vylúčené z ochrany AZ vo verejnom záujme, kde záujem autora čo by jednotlivca ako druhoradý ustupuje.

Z tohto dôvodu sa absencia výluky z ustanovení autorského zákona, t.j. absencia výluky z ochrany autorským právom, resp. absencia plnej autorskoprávnej ochrany, niekedy považuje za ďalší legálny pojmový znak autorského diela podľa autorského

⁹² Ku každému použitiu odvodeného diela je tak treba licencie aj od autora pôvodného diela.

⁹³ Chaloupková, H., Holý, P.: *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související. Komentář*, 3. vyd., C. H. Beck, Praha 2007, s.7.

⁹⁴ Chaloupková, H., Holý, P.: *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související. Komentář*, 3. vyd., C. H. Beck, Praha 2007, s.7.

⁹⁵ Chaloupková, H., Holý, P.: *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související. Komentář*, 3. vyd., C. H. Beck, Praha 2007, s.8.

zákona.⁹⁶

Paragraf 2 ods. 6 AZ demonštratívne uvádza statky, ktoré nespĺňajú podmienky autorskoprávnej ochrany: námet diela sám o sebe, denná správa alebo iný údaj sám o sebe⁹⁷, myšlienka, postup, princíp, metóda, objav, vedecká teória, matematický a obdobný vzorec⁹⁸, štatistický graf a podobný predmet sám o sebe. Takáto úprava korešponduje aj s článkom 2 WCT, ktorý upravuje rozsah ochrany a uvádza: „ochrana práva autorského sa vzťahuje na vyjadrenie a nie na myšlienky, postupy, spôsoby fungovania alebo matematické postupy ako také“.

Rozoberme si napríklad myšlienku, ktorá sa ako samotná myšlienka sama o sebe v českom autorskom⁹⁹ práve ochrániť nedá, ale chrániť je možné jej konkrétne objektívne vyjadrenie navonok, teda ak už sa takáto myšlienka, nachádza ako vyjadrená mimo myslel autora. „Myšlienka musí byť vyjadrená výrazovými prostriedkami, a to podľa druhu diel¹⁰⁰.“

Výnimky z ochrany podľa práva autorského vo verejnom záujme¹⁰¹ stanovuje § 3 AZ, a to vo vzťahu k dielam v ňom uvedeným, a to i keď tieto diela inak spĺňajú pojmové znaky autorských diel. Dielami vylúčenými z autorskoprávnej ochrany sú:

1. diela úradné - § 3 písm. a) AZ - právny predpis, rozhodnutie, opatrenie všeobecnej povahy, verejná listina, verejne prístupný register a zbierka jeho listín, ako i úradný návrh úradného diela a iná prípravná úradná dokumentácia, vrátane úradného prekladu takéhoto diela, snemovná a senátna publikácia, pamätné knihy obecné (obecné kroniky), štátny symbol a symbol jednotky územnej samosprávy a iné takéto diela, u ktorých je verejný záujem na vylúčenie z ochrany.
2. výtvyry tradičnej ľudovej kultúry (diela folklórne) - § 3 písm. b) AZ – a to v prípade, ak nie je pravé meno autora všeobecne známe a v prípade, ak sa

⁹⁶ Ivo Telec, Pavel Tůma: *Autorský zákon, Komentář*, C.H.Beck, Praha 2007, s.22.

⁹⁷ Tu napríklad ide o dôsledok absencie autorskoprávnej individuality.

⁹⁸ Pri myšlienke, postupe, princípe, metóde, objave, vedeckej teórii, matematickom a obdobnom vzorci je ochrana vylúčená z dôvodu, že sama o sebe nemôže byť chránená len vedecká alebo umelecká forma. – Marta Knappová, Jiří Švestka a kol.: *Občanské právo hmotné, Svazek 3.*, 3.vyd., Aspi, Praha 2002, s.197.

⁹⁹ Možno ju však chrániť napríklad v obchodnom práve, ako know-how, či obchodné tajomstvo.

¹⁰⁰ Výrazovým prostriedkom diel slovesných je vždy slovo, resp jazyk, výrazovým prostriedkom hudobných diel je spojenie a sled tónov, u diel dramatických buď slovo, pohyb alebo hudba, u diel výtvarných je výrazovým prostriedkom tvar a farba, a to vždy bez toho aby muselo dôjsť k fixácii. – Kříž, Holcová, Kordač, Křest'ánová: *Autorský zákon a předpisy souvisící, Komentář*, 2.vyd., Linde, Praha 2005, s.43.

¹⁰¹ Pojem verejný záujem je síce používaný radou predpisov, avšak nikde nie je definovaný. V záujme ochrany autora je treba verejný záujem vždy odôvodniť.

nejedná o dielo anonymné alebo o dielo pseudonymné¹⁰², zatiaľ čo použiť takéto dielo je možné len spôsobom neznižujúcim jeho hodnotu.

„Výpočet vylúčených druhov diel je taxatívny, druhy úradných diel sú uvedené len demonštratívne.“¹⁰³

4.1.11 Zvláštne ustanovenia o niektorých autorských dielach

AZ obsahuje aj zvláštne ustanovenia o niektorých autorských dielach (v prvej časti, v hlave I., diel 7. AZ), ako je dielo zamestnanecké (§ 58 AZ), dielo kolektívne (§ 59 AZ), školské dielo (§ 60 AZ), dielo na objednávku a súťažné dielo (§ 61 AZ), dielo audiovizuálne (§§ 62 - 64 AZ) a počítačový program (§§ 65 - 66 AZ).

Vzhľadom k tomu, že v tejto práci sa venujem porovnávaniu obsahu a vzniku autorského práva vo všeobecnosti, bez zamerania sa na konkrétne druhy autorských diel, nebudem sa venovať detailnejšej analýze týchto ustanovení.

Ako som už vyššie uviedla, naplnením pojmových znakov autorského diela požíva takéto dielo ochrany podľa AZ automaticky, bez toho, aby bolo treba splniť akékoľvek formálne podmienky. Avšak v prípadoch sporov, kde sa nevyhneme rôznym subjektívnym pohľadom bude treba autoritatívne rozhodnúť, či ide alebo či nejde o autorské dielo. Arbitrom tu môže byť iba súd, ktorý, i napriek tomu, že rozhodnutím vyjadruje svoj subjektívny pohľad, musí rešpektovať objektívne hľadiská zákona pri vynášaní tohto deklaratívneho rozhodnutia.¹⁰⁴

Podľa väčšinového názoru autorskoprávnu ochranu (v zmysle absolútnej ochrany) v českom práve nemožno rozširovať, a to ani zmluvne za použitia § 51 OZ¹⁰⁵ (neplatnosť pre rozpor so zákonom - § 39 OZ) a ani zužovať (neplatnosť podľa § 574 ods. 2 OZ - nedovolené vzdanie sa práv).¹⁰⁶ To znamená, že autorské dielo, nemožno

¹⁰² § 7 AZ.

¹⁰³ Marta Knappová, Jiří Švestka a kol.: *Občanské právo hmotné, Svazek 3.*, 3.vyd., Aspi, Praha 2002, s.205.

¹⁰⁴ Chaloupková, H., Holý, P.: *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související. Komentář*, 3.vyd., C. H. Beck, Praha 2007, s.4.

¹⁰⁵ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.

¹⁰⁶ Marta Knappová, Jiří Švestka a kol.: *Občanské právo hmotné, Svazek 3.*, 3.vyd., Aspi, Praha 2002, s.197.

z autorskoprávnej ochrany takýmto spôsobom vylúčiť, a ani dielo či statok nenapĺňajúci požiadavky AZ nemožno takto „vťahnuť“ pod tento režim ochrany.

V tejto stati sme si teda objasnili, aké pojmové znaky autorského diela musia vzniknúť, aby boli naplnené predpoklady vzniku autorskoprávnej ochrany. Aby bol tento výklad kompletný, je potrebné ešte spomenúť i § 107 AZ, ktorý upravuje pôsobnosť AZ a tým špecifikuje, na ktoré diela sa vzťahuje česká autorskoprávna úprava. AZ sa vzťahuje na autorské diela českých občanov a autorské diela tých občanov, ktorých krajina má uzavretú medzinárodnú zmluvu s Českou republikou, či kde je zaručená reciprocita, alebo na autorské diela zverejnené v Čechách.

Vráťme sa teraz k analýze odseku 1 § 9 AZ, aby sme si bližšie objasnili, akým okamihom autorské dielo presne vzniká, a teda, kedy vzniká autorské právo?

4.1.12 Okamih vzniku; objektívne vnímateľná podoba

Paragraf 9 ods. 1 AZ znie: „Právo autorské na dielo vzniká okamihom, keď je dielo vyjadrené v akejkoľvek objektívne vnímateľnej podobe“.

Objektívna vnímateľnosť autorského diela je, ako som už vyššie uviedla, spomenutá i medzi legálnymi pojmovými znakmi autorského diela v odseku 1 § 2 AZ.

AZ nevyžaduje, aby bolo autorské dielo vnímateľné každému, ale môže ísť len o obmedzený okruh osôb (elektronická podoba, kódy, noty, Braillovo slepecké písmo, apod.). Zároveň tu ide len o spôsobilosť byť ako autorské dielo objektívne vnímateľné, ale vznik autorského diela, ani jeho autorskoprávnej ochrany, nie je podmienené jeho zverejnením, teda tým, že by tretie osoby mali fakticky možnosť toto dielo skutočne vnímať.¹⁰⁷ Ak by však bolo dielo vnímateľné len autorom samým, ako súčasť jeho vedomia, bez toho, že by ho bol vyjadril navonok, nebude tento znak pre autorskoprávnu ochranu naplnený.¹⁰⁸

Autorské dielo možno vyjadriť vo vnímateľnej podobe napr.: slovom, písmom, náčrtom,

¹⁰⁷ Kříž, Holcová, Kordač, Křesťanová: *Autorský zákon a předpisy související, Komentář*, 2.vyd., Linde, Praha 2005, s.74.

¹⁰⁸ Marta Knappová, Jiří Švestka a kol.: *Občanské právo hmotné, Svazek 3*, 3.vyd., Aspi, Praha 2002, s.198.

skicou, farbou, svetlom, pohybom, zvukom, modelom, atď.

Vnímateľná podoba nemusí predstavovať pevné zachytenie autorského diela do veci ako jeho nosiča, teda tzv. materializáciu fixnú a nemusí byť ani trvalé, o čom svedčia diela efemérne, ktorých vnímateľné vyjadrenie je prchavé.¹⁰⁹

Okamih, ktorým autorské dielo v právnom zmysle vzniklo, a tak sa stalo objektívne, zmyslovo vnímateľným vyjadrením autorského diela, patrí medzi právne skutočnosti *ad momentum*.¹¹⁰

4.1.13 Autorské dielo a hmotný substrát

Vzhľadom k tomu, že ostatné odseky § 9, i navzdory jeho názvu – „Vznik práva autorského“, sa nezaoberajú otázkami samotného vzniku autorského práva, pojednám o ich obsahu stručnejšie.

Odseky 2 - 4 § 9 AZ riešia aspekty súvisiace s právnou dichotómiou:

- autorského práva k autorskému dielu ako nehmotnému statku a
- vlastníckeho práva k hmotnému substrátu¹¹¹ – veci,¹¹² v ktorej je autorské dielo vyjadrené.

V odseku 2 § 9 AZ rieši problematiku právneho vzťahu autorského diela a jeho nosiča: „Zničením veci, prostredníctvom ktorej je dielo vyjadrené, nezaniká právo autorské na dielo“. AZ tu zdôrazňuje nezávislosť existencie autorského diela a autorského práva na jeho hmotnom substráte¹¹³, a tým upravuje nezávislosť práva autorského a práva vlastníckeho alebo iného vecného práva na hmotnom substráte, prostredníctvom ktorého je autorské dielo vyjadrené¹¹⁴.

Treba podotknúť, že zničením veci, prostredníctvom ktorej je autorské dielo vyjadrené, nezaniká právo autorské na autorské dielo, ale ani autorské dielo samotné,

¹⁰⁹ Ivo Telec, Pavel Tůma: *Autorský zákon, Komentář*, C.H.Beck, Praha 2007, s.127.

¹¹⁰ Ivo Telec, Pavel Tůma: *Autorský zákon, Komentář*, C.H.Beck, Praha 2007, s.126.

¹¹¹ Hmotný substrát ako statok hmotný je vecou hnutelňou, či nehmuteľnosťou (stavbou), v zmysle § 119 OZ, a ako taký je predmetom práva vlastníckeho prípadne iných vecných práv.

¹¹² Autorský zákon pre hmotný substrát diela používa aj výrazy „originál“ alebo „rozmnoženina“ diela. - Ivo Telec, Pavel Tůma: *Autorský zákon, Komentář*, C.H.Beck, Praha 2007, s.128-129.

¹¹³ Chaloupková, H., Holý, P.: *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související. Komentář*, 3. vyd., C. H. Beck, Praha 2007, s.16.

¹¹⁴ Kříž, Holcová, Kordač, Křesťanová: *Autorský zákon a předpisy související, Komentář*, 2.vyd., Linde, Praha 2005, s.73-74.

pretože existencia autorského diela nie je nevyhnutne viazaná na pôvodný hmotný substrát. Takéto autorské dielo možno obnoviť v novom substráte, a treba mať na pamäti, že touto obnovou nedochádza k vzniku nového autorského diela, ale ide len o nové zhmotnenie už existujúceho autorského diela., t.j. ide o prípad použitia autorského diela formou jeho rozmnoženia¹¹⁵. „V teoretickej rovine sú autorské diela ako nehmotné statky nezničiteľné či nezmazateľné.“¹¹⁶ Avšak v dôsledku neexistencie zachytenia autorského diela na hmotnom substráte, môže nastať situácia, že si autorské dielo už nikto nepamätá a tým môže dôjsť k faktickému zániku existencie takéhoto autorského diela.¹¹⁷

Originálnym subjektom oboch práv, vecného práva k nosiču diela a práva autorského k autorskému dielu, v okamžiku vytvorenia diela môže byť:

- jeden a ten istý subjekt - v tomto prípade nedochádza k právne relevantným kolíziám týchto práv, pretože konkrétny problém si táto osoba rieši vo svojej intímnej sfére.
- alebo subjekty dva, napr. pri zamestnaneckých dielach - v tomto prípade môže dochádzať k vzájomnej kolízii týchto práv a právnych záujmov ich majiteľov.

V situácii, kde by bolo jedno z týchto práv, až následne, teda až po ich vzniku, prevedené na iný subjekt, dochádza tiež k rozštiepeniu tejto jednoty a aj v tomto prípade sa subjektom každého z práv stáva iná osoba.¹¹⁸

S touto problematikou súvisí i odsek 3 § 9 AZ: získaním vlastníckeho práva alebo iného vecného práva k hmotnému substrátu autorského diela, nezískava takto oprávnený subjekt automaticky oprávnenie i k výkonu práva používať autorské dielo, ak nebolo dohodnuté¹¹⁹, alebo ak zo zákona nevyplýva inak¹²⁰. Autor už týmto pádom síce nemá nad daným hmotným substrátom „moc“, nemá ani vplyv na ďalší eventuality prevod vlastníckeho práva k tomuto hmotnému substrátu, avšak jeho majetkové a osobnostné práva zostávajú stále zachované.

Veta druhá tohto ustanovenia pojednáva o situácii, kde je tomu „naopak“, a to

¹¹⁵ § 13 AZ.

¹¹⁶ Ivo Telec, Pavel Tůma: *Autorský zákon, Komentář*, C.H.Beck, Praha 2007, s.129.

¹¹⁷ Ivo Telec, Pavel Tůma: *Autorský zákon, Komentář*, C.H.Beck, Praha 2007, s.129.

¹¹⁸ Kříž, Holcová, Kordač, Křest'ánová: *Autorský zákon a předpisy související, Komentář*, 2.vyd., Linde, Praha 2005, s.76.

¹¹⁹ Autor má právo udělit inej osebe zmluvou právo jeho autorské dielo používať v zmysle § 12 ods. 1 AZ.

¹²⁰ S výminkou voľného použitia diela v zmysle § 30 ods.1 AZ.

v tom zmysle, že autor diela síce poskytne oprávnenie k výkonu práva autorské dielo použiť inej osobe, ale to neznamená, že tým automaticky dochádza aj k prevodu vlastníckeho, poprípade iného vecného práva k hmotnému substrátu, v ktorom je autorské dielo zhmotnené, a to opäť za podmienky, že nie je dohodnuté a ani nevyplýva zo zvláštneho právneho predpisu inak.

Vlastník alebo iný užívateľ hmotného substrátu autorského diela (veci) nie je povinný tento substrát udržiavať a ani ho chrániť pred zničením, či už zo strany tretích osôb alebo pred inými vplyvmi, a to až na výnimky vyplývajúce z prípadnej dohody alebo zo zákona¹²¹. Týmto ustanovením, § 9 ods. 4 AZ, však nie sú nijako dotknuté práva autora k autorskému dielu a vlastník veci je povinný rešpektovať nedotknuteľnosť diela ako nehmotného statku¹²². „Je treba mať na pamäti, že nehmotný statok a jeho hmotný substrát sú najmä u autorských diel s originálnym hmotným substrátom (napr. výtvarné dielo) často „spojenými nádobami“, kde poškodením či zničením hmotného substrátu dôjde i k zásahu do práv autora.“¹²³

S ohľadom na § 11 ods. 3 AZ, kde má autor právo na to, aby bolo jeho autorské dielo používané spôsobom neznižujúcim jeho hodnotu, v spojitosti s právom autorského dohľadu, a ďalej s ohľadom na § 12 ods. 3 AZ, ktorý upravuje právo autora na prístup k dielu, sa dá dovodiť, že vlastník je povinný umožniť udržiavanie hmotného substrátu autorského diela jeho autorovi.¹²⁴

¹²¹ T.j. z verejnoprávneho predpisu, a to s ohľadom na záujmy spoločnosti.

¹²² Tu by pripadala v úvahu ochrana podľa § 11 odst. 3 AZ: „používať dielo nemožno spôsobom znižujúcim jeho hodnotu“.

¹²³ Chaloupková, H., Holý, P.: *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související. Komentář*, 3. vyd., C. H. Beck, Praha 2007, s.17.

¹²⁴ Kříž, Holcová, Kordač, Křesťanová: *Autorský zákon a předpisy související, Komentář*, 2. vyd., Linde, Praha 2005, s.78.

4.2 Vznik copyrightu na dielo vo Veľkej Británii

Pôvodne britské copyrightové právo vyžadovalo registráciu diela u tzv. „Stationers' Company“¹²⁵ ako podmienku získania a následnej možnosti uplatnenia copyrightu¹²⁶. Bolo tomu tak od roku 1709, t.j. od Zákona o copyrighte, známeho ako Štatútu kráľovnej Anny, ktorým sa začala i éra tzv. moderného copyrightového práva v Británii.

Po pristúpení Spojeného Kráľovstva k Bernskému dohovoru, ktorý koncipuje autorské právo ako vzniknulé neformálne zároveň s aktom stvorenia autorského diela, bola registračná povinnosť opustená.¹²⁷ Podľa zákona z roku 1911¹²⁸, ktorý zároveň slúžil i k implementácii Bernského dohovoru do britského práva¹²⁹, tak už nebola vyžadovaná žiadna registrácia, či iná formálna notifikácia o vzniknulej diele ako podmienka na jeho copyrightovú ochranu.

Aj v súčasnosti účinný CDPA 1988 prebral tento princíp, že copyright na dielo vzniká zároveň s okamihom vzniku copyrightového diela.

Otázkou tak ostáva, tak isto ako v prípade analýzy českej právnej úpravy vzniku autorského práva, čo je v britskom práve kvalifikované za copyrightové dielo a aké požiadavky, podmienky ochrany, musí toto dielo pri svojom vzniku naplniť, tak aby vznikla i jeho copyrightová ochrana?

Paragraf 1 odsek 3 CDPA uvádza, že copyrightom sú chránené len tie diela, ktoré spĺňajú všetky podmienky uvedené v časti prvej CDPA s názvom „Copyright“ a zároveň sa kvalifikujú aj v súlade s ustanoveniami §§ 153 a nasl. CDPA.

¹²⁵ Alebo „Stationers' Hall“.

¹²⁶ V prípade, že by spoločnosť registráciu nezákonne odmietla, mohla byť nahradená zverejnením v oficiálne uznanej publikácii.

¹²⁷ W. Cornish & D. Llewelyn, *Intellectual Property: Patents, Copyright, Trade Marks and Allied Rights*, 6th ed., London: Sweet & Maxwell, 2007, s.436.

¹²⁸ Copyright Act 1911, s účinnosťou od 1.7.1912.

¹²⁹ Hector MacQueen, Charlotte Waelder, Graeme Laurie.: *Contemporary Intellectual Property, Law and Policy*, New York, Oxford University Press Inc., 2008, s.37.

4.2.1 Pojem copyrightového diela vo Veľkej Británii

Čo je považované za dielo („*work*“) chránené copyrightom, resp. aké druhy copyrightových diel existujú, vo Veľkej Británii upravuje CDPA v § 1 ods. 1. Podľa tohto ustanovenia copyrightovými dielami („*copyright works*“) sú:

- (a) originálne literárne (§3 CDPA, vrátane počítačových programov, databáz a kompilácií odlišných od databáz, t.j. súborov), originálne dramatické (§3 CDPA, vrátane diela choreografického a diela pantomimického), originálne hudobné (§3 CDPA) a originálne výtvarné diela (§4 CDPA),
- (b) zvukové záznamy (§5A CDPA), filmy¹³⁰, resp. filmové záznamy (§5B CDPA), vysielanie (§6 CDPA) a typografická úprava¹³¹ (§8 CDPA).

Legálnu definíciu pojmu copyrightového diela („*copyright work*“), z môjho pohľadu nie veľmi vydarenú, nakoľko je skôr len spätným odkazom na odsek 1, poskytuje § 1 ods. 2 CDPA: “V tejto časti zákona¹³² copyrightové dielo značí akýkoľvek druh diela, v ktorom spočíva copyright.”¹³³

Britská náuka dospela výkladom CDPA k členeniu copyrightových diel na tieto kategórie:

- I. „autorove diela“ („*author works*“), kam patria originálne literárne, dramatické, hudobné, výtvarné diela a filmový záznam¹³⁴,
- II. a na „mediálne diela“ („*media works*“), kam patria zvukové záznamy, vysielanie a typografická úprava.

Na príklade zvukového záznamu piesne by som chcela upozorniť na fakt, že jedno dielo môže v sebe zahŕňať viaceré elementov, ktoré sú chránené v rámci rôznych

¹³⁰ Filmom britská úprava rozumie jednotu režijného diela režiséra a zvukovo obrazového záznamu filmového diela, pričom chráni ako tvorcu (režiséra), tak investora (výrobcu). Ďalšie špecifiká sa týkajú ochrany diel použitých vo filmovom diele, čo však nie je predmetom tejto práce.

¹³¹ V Čechách nie je výslovne chránená, pokiaľ nespĺňa kritéria § 2 AZ.

¹³² T.j. časti prvej CDPA s názvom „*Copyright*“.

¹³³ CDPA nemá obdobu českej generálnej klauzuly.

¹³⁴ I keď tento sa vo viacerých ohľadoch odlišuje od ostatných diel tejto skupiny.

druhov copyrightových diel. V tomto prípade by sa jednalo o copyright k zvukovému záznamu, ďalej o copyright k hudbe ako k hudobnému dielu a nakoniec aj o copyright k textu zaznamenanej piesne ako k literárnemu dielu.¹³⁵

V prípade *Norowzian v Arks Ltd (No2)*¹³⁶ bolo dokonca rozhodnuté, že filmový záznam je zároveň aj dramatickým dielom, a teda je chránený copyrightom priznaným nie len filmovému záznamu ale aj dramatickému dielu. Tu ide o odlišný prípad, než ten vyššie uvedený. Tu dokonca to isté dielo môže byť kvalifikované za copyrightové dielo v rámci viacerých druhov copyrightových diel zároveň - simultánne.¹³⁷

4.2.2 Forma vyjadrenia diela

Už zákon z roku 1911 upravoval ochranu copyrightového diela ex lege od momentu, kedy opustí autorovu myseľ a je zhmotnené v určitej fyzickej podobe, t.j. zachytené na hmotný záznam: ako novela, maľba, rukopis hudobného diela, architektonický náčrt.

Toto preberajú i nasledujúce zákony z roku 1956¹³⁸ a 1988^{139, 140}.

4.2.3 Pojem fixácia („*fixation*“) – zachytenie na hmotný záznam¹⁴¹

Fixácia v kontexte copyrightu znamená, že dielo musí byť zaznamenané, zachytené na hmotný záznam, alebo musí mať inú hmotnú podobu / materiálnu formu ako predpoklad existencie jeho copyrightovej ochrany. Niektoré názory uvádzajú, že je tomu tak najmä z praktického dôvodu možného dôkazu o existencii copyrightového diela, ako aj kvôli lepšej možnosti určiť dobu/dátum jeho vzniku¹⁴². Výnimkou z tohto

¹³⁵ Hector MacQueen, Charlotte Waelde, Graeme Laurie.: *Contemporary Intellectual Property, Law and Policy*, New York, Oxford University Press Inc., 2008, s.44.

¹³⁶ *Norowzian v Arks Ltd (No2)* [2000] FSR 363.

¹³⁷ Táto skutočnosť je však diskutovaná a kritizovaná najmä zástancami zjednodušenia a sprehľadnenia britskej úpravy copyrightu.

¹³⁸ Copyright Act 1956.

¹³⁹ Copyright, Designs and Patents Act 1988.

¹⁴⁰ http://en.wikipedia.org/wiki/Copyright_law_of_the_United_Kingdom.

¹⁴¹ Pre tento preklad som sa rozhodla s ohľadom na článok 2 odsek 2 Bernského dohovoru: „Zákonodarstvom štátom Únie sa však vyhradzuje možnosť ustanoviť, že literárne a umelecké diela alebo jedna alebo viac kategórií z nich nie sú chránené, ak nie sú zachytené na hmotný záznam.“ V texte budem z praktických dôvodov používať oba pojmy, t.j. výraz fixácia i pojem zachytenie na hmotný záznam, a to ako synonymá.

¹⁴² David Bainbridge, *Intellectual Property*, 7th ed., London: Pearson Education Ltd, 2009, s.51.

pravidla je vysielanie, ktoré je prchavé a britské právo ho už vo svojej podstate chápe za nematerializovateľné.¹⁴³

Fixácia by mala byť trvalá a nie len dočasná, avšak následné zničenie hmotného záznamu copyrightového diela neznamená zánik copyrightu¹⁴⁴, ale môže mať za následok procesnú dôkaznú núdzu.¹⁴⁵

Copyrightové dielo je teda i v britskom práve chránené samo o sebe, t.j. nezávisle na hmotnom substráte, avšak existencia takéhoto substrátu je podmienkou vzniku copyrightovej ochrany¹⁴⁶.

CDPA v § 3 odseku 2 demonštratívne uvádza spôsoby možnej fixácie literárnych, dramatických a hudobných diel.

Ako hlavnú formu fixácie CDPA uvádza písomný záznam, ktorého legálnu definíciu, ako „interpretačný paragraf“¹⁴⁷ obsahuje § 178 CDPA: „písomná podoba zahŕňa každú formu symboliky, sústavy značiek, či kódov, bez ohľadu na to či je napísaná rukou alebo inak zaznamenaná, a to bez ohľadu na to, akou metódou, alebo na aké, či do akého média je takýto záznam vytvorený“.

Medzi ďalšie možné metódy zachytenia diela na hmotný záznam je jeho elektronické zachytenie v digitálnej podobe napr. na digitálnom disku¹⁴⁸, nafilMOVANIE alebo zaznamenanie na audio pásku¹⁴⁹. Metódy možnej fixácie sa líšia podľa druhu zachytávaného diela.

Ustanovenie § 3 odsek 3 CDPA upravuje, že pre vznik copyrightu je irelevantné či je dielo zaznamenávané s alebo bez autorovho súhlasu. V prípade, keď máme rečníka, ktorý svoju reč pred ani počas svojho vystúpenia nezaznamenal a zaznamená ju niekto z prítomných v hľadisku, môžu nastať dve situácie:

1. zaznamenávateľ zachytí rečníkov prejav doslovne – tu vzniká copyright len rečníkovi, alebo

¹⁴³ <http://www.gillhams.com/dictionary/368.cfm>.

¹⁴⁴ Tak ako aj v Českej republike.

¹⁴⁵ <http://www.gillhams.com/dictionary/368.cfm>.

¹⁴⁶ Explicitne to zákon uvádza len pre literárne, dramatické a hudobné diela; pričom pre všetky ostatné diela, s výnimkou vysielania, vznik tohto záznamu je prirodzenou súčasťou procesu ich vzniku.

¹⁴⁷ David Bainbridge, *Intellectual Property*, 7th ed., London: Pearson Education Ltd, 2009, s.51.

¹⁴⁸ Hector MacQueen, Charlotte Waelde, Graeme Laurie.: *Contemporary Intellectual Property, Law and Policy*, New York, Oxford University Press Inc., 2008, s.48.

¹⁴⁹ *Norowzian v Arks Ltd (No 2)* [2000] FSR 49.

2. zaznamenávaateľ pri spisovaní reči použije svoju zručnosť a úsudok, ako napríklad v prípade *Walter v Lane*¹⁵⁰, a vzniknú tak dva copyrighty, rečníkovi ako autorovi zaznamenávaného literárneho diela a zapisovateľovi ako autorovi záznamu.¹⁵¹

CDPA explicitne neuvádza ako majú byť fixované ostatné druhy copyrightových diel, pretože na rozdiel od literárnych, dramatických a hudobných diel, kde autora kreativita môže byť vyjadrená rôznymi spôsobmi i nevyžadujúcimi fixáciu na hmotný záznam (ako napríklad nezaznamenané hovorené slovo, nezaznamenané improvizované divadelné predstavenie, či nezaznamenaná hudobná improvizácia, ktorým britské právo nepriznáva copyright)¹⁵² takáto situácia nastať nemôže. Obraz nevznikne bez jeho namaľovania, zvukový záznam bez zaznamenania, kamenná socha bez vytesania, takže v týchto prípadoch okamih vzniku diela a jeho fixácia spadajú v jedno^{153 154}.

Z podmienky, že copyrightové dielo musí byť zachytené na hmotný záznam sa naskytá hypotéza, že britský copyright chráni len konkrétnu formu / podobu vyjadrenia myšlienok a nie aj samotné myšlienky - idey¹⁵⁵ v tejto podobe zhmotnené. Ak by bola daná hypotéza pravdivá znamenalo by to napríklad, že filmový režisér by nebol potreboval súhlas autora literárnej predlohy k vytvoreniu filmového záznamu pri použití tých istých myšlienok ako literárna predloha a to len preto, že by tie isté idey zhmotnil vo filmovej podobe a nie v písomnej. Aby sa zabránilo takýmto situáciám, britské právo nazerá na dvojicu myšlienka a jej zhmotnené vyjadrenie tak, že síce samotnú nezhmotnenú myšlienku copyright nechráni, ale ak už raz bola myšlienka určitou formou – podobou zhmotnená v copyrightovom diele, nebolo by správne inú formu / podobu zhmotnenia tej istej myšlienky automaticky považovať za nové copyrightové

¹⁵⁰ *Walter v Lane* [1900] AC 539.

¹⁵¹ <http://www.gillhams.com/dictionary/368.cfm>.

¹⁵² Dokiaľ nie sú fixované, nemajú copyright, ale je tu možnosť domáhať sa ochrany v rámci iných právnych inštitúcií, a to napríklad cez ochranu poskytovanú v rámci úpravy „performers' rights“. – W. Cornish & D. Llewelyn, *Intellectual Property: Patents, Copyright, Trade Marks and Allied Rights*, 6th ed., London: Sweet & Maxwell, 2007, s.437.

¹⁵³ W. Cornish & D. Llewelyn, *Intellectual Property: Patents, Copyright, Trade Marks and Allied Rights*, 6th ed., London: Sweet & Maxwell, 2007, s.437.

¹⁵⁴ S výnimkou pre broadcast spomenutou vyššie.

¹⁵⁵ UK právo nemá explicitne rozvinutú teóriu dichotómie idey a jej vyjadrenia ako tomu je v USA – David Bainbridge, *Intellectual Property*, 6th ed., London: Pearson Education Ltd, 2007, s.44. Dokonca sú v britskej náuke i názory, že dichotómia idey a jej vyjadrenia je neopodstatnená. – David Bainbridge, *Intellectual Property*, 6th ed., London: Pearson Education Ltd, 2007, s.47. Klasickým judikátom na danú tému ja známy americký judikát *Baker v Selden* 101 US 99 (1879).

dielo, alebo nepovažovať toto iné zhmotnenie za porušujúce copyright predošlého zhmotnenia.¹⁵⁶

4.2.4 Pojem: originality („originality“)

V situácii keď je už autorov zámer zhmotnený, treba, u určitej skupiny diel, posudzovať ešte i ich originalitu, za tým účelom, aby sme mohli konštatovať, že sa jedná o diela copyrightové.

CDPA v § 1 odseku 1 písmeno a) vyžaduje originalitu u literárneho, výtvarného, dramatického a hudobného diela.

CDPA neobsahuje ustanovenie, ktoré by explicitne vyžadovalo originalitu u filmov, zvukových nahrávok, typografických úprav, či u vysielaní. Z jeho ustanovení¹⁵⁷ však vyplýva, že ak dané diela (filmový záznam, zvuková nahrávka, typografická úprava) sú len kópiou iného predchádzajúceho copyrightového diela tej istej kategórie (napr. film z filmu) tak nie sú chránené copyrightom.¹⁵⁸

Pre vysielanie je úprava v CDPA v § 6 ods. 6 odlišná, kde zákon upravuje, že copyright nechráni vysielanie, ktoré porušuje copyright iného vysielania. U vysielania je totiž situácia komplikovanejšia, nakoľko tu vo vzťahu ku vzniku copyrightu závisí na tom, či ide o autorizovanú alebo neautorizovanú kópiu. Ak totiž ide o autorizovanú kópiu vysielania, t.j. o autorizované opakované vysielanie („repeat broadcast“) pôvodného/originálneho vysielania („original broadcast“), toto nové vysielanie je chránené copyrightom¹⁵⁹. A iba prípadné neautorizované opakovanie vysielania porušuje copyright iného vysielania. Z toho vyplýva, že v prípade vysielaní len neautorizovaná kópia predchádzajúceho copyrightového diela tej istej kategórie, t.j. neautorizované vysielanie copyrightom chráneného vysielania, nie je chránená copyrightom.

¹⁵⁶ Hector MacQueen, Charlotte Waelde, Graeme Laurie.: *Contemporary Intellectual Property, Law and Policy*, New York, Oxford University Press Inc., 2008, s.46.

¹⁵⁷ §§ 5A ods. 2, 5B ods. 5, 8 ods. 2 CDPA.

¹⁵⁸ Ale napríklad kolorizácia čiernobieleho filmu môže mať za následok, že táto nová verzia v podobe odvodeného diela bude chránená copyrightom. – Hector MacQueen, Charlotte Waelde, Graeme Laurie.: *Contemporary Intellectual Property, Law and Policy*, New York, Oxford University Press Inc., 2008, s.56.

¹⁵⁹ Súvis s § 14 ods. 5 CDPA 1988.

Požiadavka, aby dielo nebolo iba kópiou predchádzajúceho copyrightového diela vyjadruje jeden z aspektov pojmu originality aj v súvislosti s literárnymi, výtvarnými, dramatickými a hudobnými dielami. Slovom sudcu Petersona vo veci *University of London Press v University Tutorial Press*¹⁶⁰ je táto požiadavka vyjadrená takto: „Pojem originality v tomto kontexte neznamená, že copyrightové dielo musí zachytávať, vyjadrovať nové, originálne, inovatívne myšlienky. Copyrightové zákony sa nezaobierajú originalitou myšlienok, ideí ale originalitou ich vyjadrenia...Originalita, ktorá sa vyžaduje, teda súvisí z vyjadrením, zachytením týchto ideí. Zákon však nevyžaduje, aby toto vyjadrenie malo novú formu, ale že dielo nesmie byť kópiou iného copyrightového diela – teda musí mať pôvod vo svojom autorovi („*originate from the author*“).“

Originalita, ako podmienka copyrightovej ochrany nevyžadujúca žiaden estetický, novátorský, kreatívny, hodnotový či kvalitatívny prínos¹⁶¹ tak nenastavuje vysoký štandard na copyrightové dielo. Britské právo tak priznáva copyrightovú ochranu i dielu, ktoré pozostáva zo starých ideí a informácií, avšak vyjadrených autorovým štýlom, jeho vlastnou cestou.¹⁶² I vo veci *Landbroke v. William Hill*¹⁶³ bolo vyhlásené za postačujúce, že dielo má svoj pôvod v osobe autora. Tento prístup je potvrdený i ďalšími ustanoveniami, napr.: § 4 odsek 1 písmeno a) CDPA upravuje, že niektoré výtvarné diela sú chránené bez ohľadu na ich výtvarnú kvalitu; alebo § 3 odsek 1 písmeno a) CDPA pod literárne diela radí i tabuľky a kompilácie, čo podľa judikatúry zahŕňa napríklad i televízne programy¹⁶⁴.

V tejto súvislosti mám v pamäti výrok pani profesorky Normy Dawson z Queen's University v Belfaste: „Vo Veľkej Británii sa pod pojem originálnych copyrightových diel zmestí široký rozsah copyrightových diel, od brilantne originálnych po úplne banálne“.

¹⁶⁰ *University of London Press v University Tutorial Press* [1916] 2 Ch 601 s.608.

¹⁶¹ Hector MacQueen, Charlotte Waelde, Graeme Laurie.: *Contemporary Intellectual Property, Law and Policy*, New York, Oxford University Press Inc., 2008, s.56.

¹⁶² Hector MacQueen, Charlotte Waelde, Graeme Laurie.: *Contemporary Intellectual Property, Law and Policy*, New York, Oxford University Press Inc., 2008, s.50.

¹⁶³ *Landbroke v. William Hill* [1964] 1 WLR 273.

¹⁶⁴ *Independent Television Publications v Time Out* [1984] F.S.R. 64.

4.2.5 Test námahy, zručnosti a práce („*test of the effort skill and labour*“) ¹⁶⁵

Pri hľadaní odpovede, či je literárne, výtvarné, dramatické a hudobné dielo originálne nám môže byť nápomocný test námahy, zručnosti a práce. Vynaloženie autorovej námahy, zručnosti a práce je totiž často videné ako podstatné kritérium originality v oblasti copyrightu. Práve na základe tohto argumentu sa v britskom práve kompilácia radí medzi copyrightové diela. Copyright tu chráni autorovu zručnosť a prácu, ktorou autor usporiadal jednotlivé časti (informácie, materiály) kompilácie, pričom ostáva irelevantné či tieto samotné časti už boli pred tým publikované ¹⁶⁶, alebo či sú sami o sebe copyrightovým dielom. I vo veci *Macmillanillan & Co Ltd v K & J Cooper* ¹⁶⁷ bolo rozhodnuté „že i keď jednotlivé časti mnohých kompilácií nie sú originálne, kompilácia ako celok môže spĺňať podmienku originality“.

Samotná prítomnosť námahy, zručnosti a práce však neznamená, že sa nejedná len o prípad kopírovania, a že bolo vyhovené tomuto testu a daný výsledok možno kvalifikovať za copyrightové dielo. O takomto prípade pojednáva Lord Oliver vo veci *Interlego AG v Tyco Industries Inc* ¹⁶⁸: „Zoberme si ten najjednoduchší príklad výtvarného copyrightového diela, maľbu či fotografiu. K namaľovaniu kópie maľby je určite za potreby veľa zručnosti, úsudku a práce, tak isto i k vytvoreniu zväčšeniny fotografie, avšak ani v jednom prípade by nebolo primerané nazývať výsledok originálnym copyrightovým dielom, na ktoré by plagiátorovi mohol vzniknúť copyright...“. Vo svetle tohto prípadu môžeme zovšeobecniť, že samotná prítomnosť námahy, zručnosti a práce nebude vždy ústiť v copyrightovú ochranu, a že pri určovaní originality nestačí len dokázať ich prítomnosť, ale bude treba prípad od prípadu zvažovať, aký typ zručnosti a práce bol vynaložený pri vytváraní diela, či boli použité

¹⁶⁵ Sudcovia túto formulu v jednotlivých prípadoch vyjadrujú rôzne: „*work or skill or expense*“ – *Ladbroke (Football) Ltd v William Hill (Football) Ltd* [1964] 1 WLR 273 s.291; „*knowledge, labour, judgment or literary skill or taste*“ – *Macmillanillan & Co Ltd v K & J Cooper* (1923) 93 LJPC 113; „*skill and labour*“ – *British Lezland Motor Corp Ltd v Armstrong Patents Co Ltd* [1986] 2 WLR 400 s.419.

¹⁶⁶ Hector MacQueen, Charlotte Waelde, Graeme Laurie.: *Contemporary Intellectual Property, Law and Policy*, New York, Oxford University Press Inc., 2008, s.52.

¹⁶⁷ *Macmillanillan & Co Ltd v K & J Cooper* (1923) 93 LJPC 113.

¹⁶⁸ *Interlego AG v Tyco Industries Inc* [1989]AC 217 s.262.

konceptne, a zároveň pritom brať i v úvahu, o aký druh diela a s tým súvisiacu copyrightovú ochranu by sa malo jednať.¹⁶⁹

V tejto stati som sa snažila zachytiť majoritné prístupy britskej náuky k téme originality. Avšak vzhľadom k neexistencii legálnej definície pojmu originality, a pre, z môjho pohľadu, rôznorodú a nekonzistentnú judikatúru s množstvom „výnimiek/odchyliiek“ (viď napríklad i doktrína „*Sweat of the brow*“¹⁷⁰), definitívne individuálne posúdenie originality, respektíve vyhovie testu námahy, zručnosti a práce, aj tak vo väčšine konkrétnych sporných prípadoch ostane až súdu.

4.2.6 Odvodené diela („*Derivative works*“)

Medzi copyrightom chránené diela patrí aj odvodené dielo, ak je originálne. Odvodené dielo je dielom, ktoré vzniklo napríklad spracovaním, prekladom alebo adaptáciou iných už existujúcich copyrightových diel. Požiadavka originality u odvodeného diela je naplnená ak autor vedľa kopírovania a používania iných copyrightových diel uplatní aj svoju zručnosť a prácu v procese vyberania, usporiadávania a spracovávania použitých materiálov.¹⁷¹ Nepodstatné úpravy pôvodných copyrightových diel nie sú nadané originalitou a nie sú ani chránené copyrightom.¹⁷² Aj¹⁷³ v britskom práve tak nastáva situácia, kedy vedľa copyrightu autora na odvodené dielo stojí i copyright autora copyrightového diela použitého v diele odvodenom.

4.2.7 *Princip de minimis*

Diela, ktoré sú úplne triviálne, zanedbateľné, extrémne rozsahovo malé, nie sú nadané copyrightom, i keď by spĺňali ostatné podmienky k nadobudnutiu ochrany.¹⁷⁴

¹⁶⁹ Hector MacQueen, Charlotte Waelde, Graeme Laurie.: *Contemporary Intellectual Property, Law and Policy*, New York, Oxford University Press Inc., 2008, s.52.

¹⁷⁰ Ide o prístup, ktorý bol aplikovaný v niektorých prípadoch, a ktorý priznáva copyright len na základe pracovitosti, či usilovnosti vlozenej do vzniku diela, i keď bolo absolútne neoriginálne, napr. prípad *Cummins v Bond* [1927] 1 Ch 167.

¹⁷¹ Hector MacQueen, Charlotte Waelde, Graeme Laurie.: *Contemporary Intellectual Property, Law and Policy*, New York, Oxford University Press Inc., 2008, s.53.

¹⁷² http://en.wikipedia.org/wiki/Derivative_work.

¹⁷³ Čo platí aj v Čechách.

¹⁷⁴ David Bainbridge, *Intellectual Property*, 7th ed., London: Pearson Education Ltd, 2009, s.49.

Známy je prípad *EXXON*¹⁷⁵, kde copyright nebol priznaný tomuto „názvu“. Toto jediné slovo, samo o sebe, sudca nekvalifikoval za copyrightové literárne dielo, a to i napriek argumentácii jeho tvorcov, že do procesu jeho vytvorenia, výberu bolo investované obrovské úsilie a práca, a to nielen vo forme rozsiahleho prieskumu trhu.¹⁷⁶ V tomto prípade sudca použil vetu: „*De minimis non curat lex* - Právo sa nezaobrá maličkosťami“.

4.2.8 Komunitárny koncept pôvodnosti v britskom kontexte

Výnimkou, v kategórii literárnych diel, so špeciálnymi požiadavkami na originalitu, a to v dôsledku harmonizovania britského práva s právom Európskeho Spoločenstva, sú databázy¹⁷⁷ a počítačové programy¹⁷⁸. Aby boli databázy a počítačové programy chránené copyrightom musia byť vlastným autorovým duševným výtvorom („*author's own intellectual creation*“), teda vyžaduje sa tu vyšší štandard autorskej kreativity než tradičný britský test originality („*skill, effort and labour*“).

CDPA v §3A odsek 2 ustanovuje, že databáza spĺňa podmienku originality iba ak výber a usporiadanie jej obsahu je autorovým vlastným duševným výtvorom.

Smernica o právnej ochrane počítačových programov ako jedinú podmienku pre copyrightovú ochranu počítačových programov vyžaduje splnenie toho, že sú vlastným autorovým duševným výtvorom. V dôsledku nesprávnej implementácie¹⁷⁹ tejto smernice, sa však v britskom práve s frázou „vlastným autorovým duševným výtvorom“ pri hľadaní definície kritéria originality počítačových programov nestretáme.¹⁸⁰ Sudcovia by sa však pri rozhodovaní mali riadiť správnym, pôvodným textom smernice.¹⁸¹

¹⁷⁵ *Exxon Corporation v Exxon Insurance Consultants International Ltd* [1981] 3 All ER 241.

¹⁷⁶ Pre takéto prípady je k dispozícii napríklad inštitút obchodnej známky.

¹⁷⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 96/9/EC o právnej ochrane databáz.

¹⁷⁸ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/24/ES zo dňa 23.4.2009 o právnej ochrane počítačových programov (kodifikované znenie smernice 91/520/EHS).

¹⁷⁹ Implementovanie smerníc prebehlo prostredníctvom the Copyright and Rights in Databases Regulations 1997.

¹⁸⁰ Catherine Colston, Kirsty Middleton: *Modern Intellectual Property Law*, 2nd ed., Cavendish, London 2005, s.267.

¹⁸¹ David Bainbridge, *Intellectual Property*, 6th ed., London: Pearson Education Ltd, 2007, s.40.

4.2.9 Kvalifikácia diela podľa §§ 153 a nasl. CDPA

Vráťme sa k požiadavke § 1 odsek 3 CDPA, že copyrightom sú chránené len tie diela, ktoré spĺňajú všetky podmienky uvedené v časti prvej CDPA s názvom „*Copyright*“ a zároveň sa kvalifikujú aj v súlade s ustanoveniami §§ 153 a nasl. CDPA.

Aby sa dielo kvalifikovalo na copyrightovú ochranu:

1. musí jeho autor spĺňať požiadavky § 154 CDPA, alebo
(t.j. autor musí byť britským občanom¹⁸², alebo osobou s bydliskom, či PO so sídlom v Spojenom Kráľovstve¹⁸³, a to v dobe vzniku alebo prvej publikácie copyrightového diela, a to v závislosti od jeho druhu)
2. musí krajina, v ktorej bolo prvýkrát publikované spĺňať požiadavky § 155 CDPA, alebo
(t.j. bolo publikované v Spojenom Kráľovstve¹⁸⁴)
3. musí v prípade, ak sa jedná o vysielanie, krajina z ktorej bolo vysielané, spĺňať požiadavky § 156 CDPA. (t.j. bolo publikované v Spojenom Kráľovstve¹⁸⁵)

Odsek 3 § 153 CDPA upravuje, že ak sa už raz dielo podľa týchto kritérií kvalifikovalo, ich eventuálna následná zmena nemá na jeho copyrightovú ochranu vplyv.

¹⁸² Alebo osobou patriacou do ďalších kategórií podľa British Nationality Act 1981.

¹⁸³ Alebo i v inej „krajine“, na ktorú sa vzťahujú ustanovenia časti 1 CDPA, ich „zoznam“ nájdeme v ustanoveniach §§ 157 a nasl. CDPA.

¹⁸⁴ Vid' predošlú poznámku pod čiarou.

¹⁸⁵ Vid' predošlú poznámku pod čiarou.

4.3 Vznik autorského práva na dielo v Českej republike a copyrightu vo Veľkej Británii - porovnanie

Obe právne úpravy dnes¹⁸⁶ v súlade s Bernským dohovorom nepodmieňujú vznik autorskoprávnej ochrany/copyrightu na dielo žiadnymi formalitami, typu registrácie u orgánov verejnej moci, poplatkom, atď.. Rozdiely však predsa len existujú, pretože v zriedkavých prípadoch sa okamih vzniku autorského práva na autorské dielo nemusí zhodovať k okamihu vzniku copyrightu na také dielo. Tak tomu bude v prípadoch, kedy dôjde k prvotnému vyjadreniu diela autorom bez jeho súčasného zaznamenania na hmotný substrát (napr. v prípade hudobnej improvizácie), vtedy vzniká autorské právo podľa českého práva už okamihom vyjadrenia diela, zatiaľ čo copyright až o okamihom jeho zachytenia na hmotnom substráte.

V predošlých podkapitolách boli analyzované kritéria, ktoré musí dielo spĺňať, aby bolo kvalifikované za dielo autorské a dielo chránené copyrightom. K najvýznamnejším rozdielom v tomto zmysle patria práve táto vyžadovaná forma vyjadrenia autorského diela a charakter nutného autorovho vkladu do autorského diela pri jeho vytváraní.

4.3.1 Spôsob, forma vyjadrenia diela

Bernský dohovor upravuje spôsob alebo formu vyjadrenia autorského diela¹⁸⁷ vo svojom Článku 2 čl. 2 takto: „(1)Výraz literárne a umelecké diela zahŕňa všetky výtvyry z literárnej, vedeckej a umeleckej oblasti bez ohľadu na spôsob alebo formu ich vyjadrenia,...“.¹⁸⁸

Avšak dispozitívnosť odseku 2 vyhradzuje zákonodarstvám štátov Únie „možnosť ustanoviť, že literárne a umelecké diela alebo jedna alebo viac kategórií z

¹⁸⁶ Ako som už vyššie uviedla v britskom práve tomu nebolo vždy tak, ale až od roku 1912, kedy nadobudol účinnosť Copyrightový zákon z roku 1911.

¹⁸⁷ V tejto stati tento pojem zahŕňa i copyrightové diela.

¹⁸⁸ ... ako: knihy, brožúry a iné písomné diela; prednášky, preslovy, kázne a iné diela takej istej povahy; dramatické alebo hudobno-dramatické diela; choreografické diela a pantomímy; hudobné skladby s textom alebo bez textu; filmové diela, ktorým sú na roveň postavené diela vyjadrené spôsobom obdobným filmu; kresliarske, maliarske, architektonické, sochárske, rytecké, litografické diela, ktorým sú na roveň postavené diela vyjadrené spôsobom obdobným fotografií; diela úžitkového umenia; ilustrácie, zemepisné mapy; plány, náčrtky a plastické zemepisné, miestopisné, architektonické alebo vedecké diela.

ních nie sú chránené, ak nie sú zachytené na hmotný záznam“. Z čoho vyplýva členským štátom možnosť vyžadovať fixáciu¹⁸⁹ diela ako podmienku jeho kvalifikácie za dielo autorské.

A práve pri porovnávaní českej a britskej úpravy sme natrafili na ukážku štátov s rôznym prístupom, z ktorých jeden, Česká Republika, sa pridrižiava textu článku 2 odsek 1 Bernského dohovoru a chráni autorské diela bez ohľadu na spôsob a formu ich vyjadrenia, za jedinej podmienky, že toto vyjadrenie je vnímateľné zmyslami osobou odlišnou od autora. Zatiaľ čo úprava Veľkej Británie využíva dispozitívnosť druhého odseku a upravuje vo svojom CDPA nutnosť fixácie.

Z tohto pohľadu preto považujem britskú úpravu za náročnejšiu, a pre autora menej výhodnú, nakoľko autor musí do vytvorenia diela investovať viac úsilia než v českej úprave. Dielo nestačí „len“ vyjadriť v akejkoľvek zmyslami vnímateľnej (objektívne zdeliteľnej resp. inými osobami rozpoznateľnej) podobe (v tzv. vonkajšej forme)¹⁹⁰, ako je tomu v Českej republike, ale britský prístup vyžaduje takú materializáciu vyjadrenia diela, ktorá musí nutne spočívať v jeho zachytení (fixovaní) do hmotného nosiča (do veci).¹⁹¹

4.3.2 Autorov vklad do diela

Porovnávané právne poriadky sa značne líšia i v požiadavke určitej úrovne autorovho vlastného vkladu do diela ako podmienky vzniku autorskoprávnej/copyrightovej ochrany.¹⁹²

Český AZ vyžaduje, aby dielo bolo jedinečným výsledkom tvorivej duševnej činnosti autora¹⁹³. Dielo teda musí byť vyjadrením určitej kreativity autora ako individua, premietnutím jeho tvorivého ducha. V českej autorskoprávnej úprave

¹⁸⁹ Hector MacQueen, Charlotte Waelde, Graeme Laurie.: *Contemporary Intellectual Property, Law and Policy*, New York, Oxford University Press Inc., 2008, s.48

¹⁹⁰ Čo povahovo vždy, podľa Komentára od Telca a Tůmy, predstavuje zhmotnenie (materializáciu) nehmotného predmetu (výtvoru).

¹⁹¹ Ivo Telec, Pavel Tůma: *Autorský zákon, Komentář*, C.H.Beck, Praha 2007, s. 22.

¹⁹² Tadeáš Petr: *Srovnání právní úpravy audiovizuálních děl v českém a anglickém právu*, Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Ústav autorského práva, práva průmyslových a práv soutěžního, 2005, s.4.

¹⁹³ § 2 ods. 1 AZ.

nepostačuje len samotná technická zručnosť a pôvodnosť v štatistickom zmysle, t.j. fakt, že výsledok nie je duplikát, či napodobenina už existujúceho diela.¹⁹⁴

V britskom práve sa na autora ako tvorcu autorského diela kladú oveľa nižšie nároky a za autora sa považuje ten, kto dielo vytvorí spôsobom, že do diela investuje svoju podstatnú zručnosť a prácu, ktorých relevantnosť je posudzovaná podľa „možností a povahy vynaloženého úsilia“.¹⁹⁵ Vôbec sa nevyžaduje prítomnosť tvorivej duševnej činnosti. Dielo sa považuje za originálne, ak sa nejedná o kópiu už existujúceho diela a autor dokáže, že sa jedná o skutočný produkt jeho práce, do ktorého vložil podstatnú zručnosť a prácu, relevantnú vo vzťahu ku konkrétnemu typu diela.¹⁹⁶

V dôsledku európskej harmonizácie môžeme konštatovať, že v oboch právnych poriadkoch existuje kategória diel, ktoré musia spĺňať jednotiaci komunitárny koncept pôvodnosti, a teda, že dnes už existuje skupina diel, výnimočná pre obe úpravy, ktorá má „zhodné“ požiadavky na úroveň autorovho vlastného vkladu do diela, t.j. že dielo musí byť autorovým vlastným duševným výtvorom, a to bez prihliadnutia k miere jeho tvorivosti.

Netreba však zabúdať, že zhodné znenie právnych predpisov, ešte nezaručuje rovnakú aplikáciu práva v praxi.

4.3.3 Copyrightová doložka - „©“

Ako som už vyššie uviedla v českom právnom poriadku ani vo Veľkej Británii, a ani v rámci Bernského dohovoru nie je dnes vznik autorského práva podmienený žiadnymi formalitami.

A preto i prípadné uvádzanie tzv. výhrady „autorského“ práva, nemá pre vznik autorského práva, resp. copyrightu v porovnávaných úpravách žiaden význam¹⁹⁷.

¹⁹⁴ Tadeáš Petr: *Srovnání právní úpravy audiovizuálních děl v českém a anglickém právu*, Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Ústav autorského práva, práva průmyslových a práv soutěžního, 2005, s.4.

¹⁹⁵ Tadeáš Petr: *Srovnání právní úpravy audiovizuálních děl v českém a anglickém právu*, Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Ústav autorského práva, práva průmyslových a práv soutěžního, 2005, s.4.

¹⁹⁶ Tadeáš Petr: *Srovnání právní úpravy audiovizuálních děl v českém a anglickém právu*, Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Ústav autorského práva, práva průmyslových a práv soutěžního, 2005, s.5.

¹⁹⁷ Chaloupková, H., Holý, P.: *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související. Komentář*, 3.vyd., C. H. Beck, Praha 2007, s.16.

Copyrightová doložka, pozostávajúca zo symbolu ©, z mena subjektu copyrightového práva a z roku prvého zverejnenia copyrightového diela. Zaisťuje copyrightovú ochranu len v niektorých štátoch angloamerického - copyrightového systému¹⁹⁸, a to za predpokladu splnenia istých formálnych náležitostí a súčasnej účasti na Všeobecnom dohovore o autorskom práve z roku 1952, prípadne jeho parížskej revízie z roku 1971.

Dôležitou skutočnosťou je, že táto výhrada autorstva neslúži k autorskému označeniu, ale k informácii budúcemu používateľovi copyrightového diela o tom, ktorej osobe náleží právo udeľovať povolenie k použitiu tohto copyrightového diela¹⁹⁹.

Copyrightová doložka môže mať i významnú dôkaznú hodnotu²⁰⁰.

Na úplný záver kapitoly o vzniku autorského práva a copyrightu by som ešte rada uviedla, že v praxi sa využívajú i tzv. registrácie, či evidencie autorských diel vykonávané súkromnoprávnymi subjektmi.²⁰¹ Takéto zaregistrovanie diela môže však slúžiť len ako dôkaz, ktorý je možné uplatniť v rámci dokazovania v spornom konaní, a nemá žiaden význam v súvislosti so vznikom autorského práva na autorské dielo. K dosiahnutiu rovnakého účelu sa používajú i iné „metódy“, ako napr.: uloženie autorského diela v hmotnej podobe do notárskej úschovy, spísanie diela vo forme notárskeho zápisu, zaslanie hmotného substrátu autorského diela autorom na vlastnú adresu doporučeným listom a následné uschovanie tejto neotvorenej zásielky.

¹⁹⁸ Marta Knappová, Jiří Švestka a kol.: *Občanské právo hmotné, Svazek 3.*, 3. vyd., Aspi, Praha 2002, s.214.

¹⁹⁹ Chaloupková, H., Holý, P.: *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související. Komentář*, 3. vyd., C. H. Beck, Praha 2007, s.16.

²⁰⁰ Catherine Colston, Kirsty Middleton: *Modern Intellectual Property Law*, 2nd ed., Cavendish, London 2005, s.249.

²⁰¹ Kříž, Holcová, Kordač, Křesťanová: *Autorský zákon a předpisy související, Komentář*, 2. vyd., Linde, Praha 2005, s.44.

5. Obsah autorského práva v Českej republike a vo Veľkej Británii

V súčasnosti autorské právo české aj britské obsahuje delenie autorských práv na majetkové („*economic rights*“) a osobnostné - morálne („*moral rights*“) práva²⁰².

V stručnosti²⁰³ by sme ich mohli charakterizovať nasledovne:

- majetkové práva súvisia najmä s priemyselným využitím diela a ďalšími formami jeho použitia, ktoré smerujú hlavne k majetkovému zhodnoteniu autorského či copyrightového diela,
- morálne práva majú za úlohu chrániť osobnostné záujmy autora a jeho spojenie s autorským či copyrightovým dielom.

V úvode tejto kapitoly by som chcela upozorniť na skutočnosť, že dnes oba právne poriadky rozpoznávajú majetkové aj osobnostné práva, ale že tomu nebolo vždy tak.

Na rozdiel od českého autorského práva, vychádzajúceho z francúzskej a nemeckej autorskoprávnej tradície, kde autorské dielo je chápané ako jedinečný tvorivý výplod autorovej duševnej tvorivosti, a kde sú osobnostné práva „prirodzene“ vyplývajúce z tohto špecifického vzťahu medzi autorom a jeho dielom, a kde osobnostné práva sú prirodzenou a neoddeliteľnou súčasťou (zložkou) autorského práva autora ako celku.

Vo Veľkej Británii morálne práva stoja vlastne mimo samotný systém copyrightu, nevyplývajú z historickoprávnej tradície common law a dalo by sa dokonca povedať, že ide vo svojej podstate o cudzorodý prvok v copyrightovom systéme. Tento bol do britského práva vnesený zvonku, v záujme zblížiť kontinentálny autorskoprávny prístup s niekoľko storočnou tradíciou²⁰⁴ morálnych práv a copyrightový prístup, ktorý ich až do roku 1988 vôbec nerozpoznával. Moderné copyrightové právo totiž vo svojom počiatku, ktorý sa spája s prijatím Štatútu kráľovny Anny v roku 1709, chránilo len majetkové práva autorov. Predmetom ochrany Štatútu bol iba copyright, a to ako právo dielo rozmnožovať za komerčnými účelmi, t.j. v centre pozornosti bola len ochrana pred

²⁰² Z francúzskeho *droit moral*.

²⁰³ Ich podrobnejšej charakteristike sa venujem ďalej.

²⁰⁴ Korene právnej úpravy morálnych práv tu siahajú až k francúzskej revolúcii, avšak vedomie o citovom (osobnostnom) pute autora k jeho dielu je známe už z antických prameňov.

pirátskym vydávaním diel a o žiadnych osobnostných právach v tomto zákone zmienka nebola.²⁰⁵

5.1 *Medzinárodné právne dokumenty a osobnostné a majetkové práva*

Koncept osobnostných práv bol v medzinárodnom kontexte predstavený po prvýkrát v rímskej revízií Bernského dohovoru²⁰⁶ v roku 1928²⁰⁷. Týmto sa zakotvilo osobnostné právo uplatňovať svoje autorstvo k autorskému dielu a odporovať každému znetvoreniu, skomoleniu alebo inej zmene autorského diela, ako aj inému zásahu do autorského diela, ktorý by bol na ujmu autorovej cti alebo dobrej povesti. Obe práva sú neprenosné.

Neprevoditeľnosť osobnostných práv z autora na inú osobu sa vyvodzuje zo špecifického charakteru vzťahu autora a jeho autorského diela, ktoré je vyjadrením jeho osobnosti.²⁰⁸ V morálnych právach sa rozpoznáva určitý ne-ekonomický záujem k dielu, ktorý môže mať spravidla len autor. Autor môže tento záujem uplatňovať, a tým vykonávať svoje osobnostné práva, i keď už nie je vlastníkom hmotného substrátu autorského diela, alebo vo Veľkej Británii aj pre prípad, keď už nevlastní copyright.²⁰⁹

Prívlastok „majetkové“ odráža ekonomický – hospodársky význam týchto práv, keďže v súvislosti s nimi sa autorské právo stáva zdrojom príjmu ich vlastníka, ktorý ich môže scudzit²¹⁰ („*self*“), alebo udeliť licenciu („*licence*“) inému, v závislosti na národnej právnej úprave. Majetkové práva sú spôsobilé byť i predmetom dedičstva.

Bernský dohovor vo svojom článku 14ter upravuje i tzv. právo ďalšieho predaja

²⁰⁵ I keď zákonná ochrana bola priznaná len autorským právam majetkovým, koncept morálnych práv autora k jeho dielu nebol už v tej dobe konceptom britskej teórie neznámym (napr. práce anglického filozofa Johna Locka). – Nina Šlipková: *AUTORSKÉ PRÁVO ZÁPADNÍ CIVILIZACE, Historie, mezinárodní a evropský kontext, autorskopravní systémy, Diplomová práce*, Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Ústav autorského práva, práva průmyslových a práv soutěžního, 2008, s.16.

²⁰⁶ Bernský dohovor o ochrane literárnych a umeleckých diel.

²⁰⁷ Vtedy v článku 10bis. Dnes sú morálne práva upravené v článku 6bis.

²⁰⁸ Hector MacQueen, Charlotte Waelder, Graeme Laurie.: *Contemporary Intellectual Property, Law and Policy*, New York, Oxford University Press Inc., 2008, s.118.

²⁰⁹ Hector MacQueen, Charlotte Waelder, Graeme Laurie.: *Contemporary Intellectual Property, Law and Policy*, New York, Oxford University Press Inc., 2008, s.97.

²¹⁰ Čo je možné v britskom práve, ale vylúčené v práve českom.

(„*resales rights*“, „*droit de suite*“): „(1) Autor alebo - po jeho smrti - osoby alebo inštitúcie oprávnené podľa vnútroštátneho zákonodarstva majú, ak ide o originály umeleckých diel a o pôvodné rukopisy spisovateľov a skladateľov, neprevoditeľné právo na podiel z výťažku predajov diela nasledujúcich po prvom prevode vlastníctva uskutočnenom autorom diela“.

V britskej právnej teórii som sa stretla s názormi, ktoré toto právo radia do ďalšej samostatnej tretej skupiny práv, stojacej na pomedzí práv majetkových a osobnostných. Alebo aj s názormi radiacimi toto právo k právam osobnostným.

V mnohých európskych kontinentálnych právnych poriadkoch, ako aj v českom práve, sa toto právo radí pre svoj silný ekonomický charakter pod práva majetkové.

Toto právo je neprenosné a je zdrojom príjmu autora, avšak závislého výlučne na aktivitách iných, t.j. na autorovej kontrole nezávislých subjektov.

Bernský dohovor dáva štátom ním viazaným dispozitívnosťou článku 14ter na výber, či toto právo zaradia do svojich právnych poriadkov a ak, tak v akom rozsahu.

Pre štáty EU, je v tejto súvislosti, významná i tzv. „Resale smernica“²¹¹, ktorá upravuje právo na odmenu pri ďalšom predaji originálu autorského diela umeleckého²¹².

Majetkovým právam autorským sa po Bernskom dohovore venujú mnohé ďalšie medzinárodné dokumenty, ako napr.: Všeobecný dohovor o autorskom práve²¹³, WTC²¹⁴, TRIPS²¹⁵, a sú značne regulované i európskymi smernicami²¹⁶.

Osobnostným právam sa medzinárodné predpisy veľmi, až na výnimky ako napríklad Bernský dohovor a naň nadväzujúcu „internetovú“ zmluvu WTC, nevenujú a ponechávajú ich úpravu v pôsobnosti jednotlivých štátov.²¹⁷ Ani európske smernice morálnym právam veľkú pozornosť nepriznávajú a spomínajú ich len marginálne.²¹⁸

²¹¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/84/EC o práve ďalšieho predaja originálu umeleckého diela zo dňa 27. 9. 2001 (tzv. Resale smernica).

²¹² Táto smernica má užšie poňatie tohto práva oproti Bernskému dohovoru, ktorý zahŕňa širšiu skupinu chránených diel. Resale smernica bola prijatá i napriek nevôli Veľkej Británie – Hector MacQueen, Charlotte Waelde, Graeme Laurie.: *Contemporary Intellectual Property, Law and Policy*, New York, Oxford University Press Inc., 2008, s.98.

²¹³ Všeobecný dohovor o autorskom práve zo 6.9.1952 v znení parížskej revízie zo dňa 24. 7. 1971.

²¹⁴ Zmluva o práve autorskom (zmlouva WCT) zo dňa 20. 12. 1996

²¹⁵ Dohoda o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva (TRIPS), ktorá tvorí prílohu Dohody o zriadení Svetovej obchodnej organizácie zo dňa 15. 4. 1994

²¹⁶ Vid' ďalej v kapitole – „Majetkové práva“.

²¹⁷ Kříž, Holcová, Kordač, Křest'ánová: *Autorský zákon a předpisy související, Komentář*, 2. vyd., Linde, Praha 2005, s.78.

Treba však poznamenať, že morálne práva boli rozpoznané a potvrdené i Všeobecnou deklaráciou ľudských práv z roku 1948 v článku 27 ods. 2 a i Všeobecnou deklaráciou ekonomických, sociálnych a kultúrnych práv z roku 1966 v článku 15 ods.1.

²¹⁸ Napríklad Smernica Európskeho parlamentu a Rady 96/9/EC o právnej ochrane databáz zo dňa 11. 3. 1996.

5.2 *Aktuálna pozitívneprávna národná úprava porovnávaných jurisdikcií*

V českom práve je obsah práva autorského upravený v diely 3. AZ s názvom – „Vznik a obsah práva autorského“. Paragraf 10 AZ znie: „Právo autorské zahŕňa výhradné práva osobnostné (§ 11 AZ) a výhradné práva majetkové (§§ 12 a nasl. AZ)“. Týmto sa súčasná česká úprava vracia²¹⁹ od monistickej²²⁰ k dualistickej²²¹ koncepcii autorského práva. Nová právna úprava však nie je rýdzo dualistická, kde je autorské právo chápané ako súhrn dvoch vedľa seba a na sebe nezávisle existujúcich kategórií práv osobnostných a majetkových²²². Toto rýdze pojetie je vylúčené aj s ohľadom na osobnostneprávnú podstatu i povahu autorského práva²²³ v kontinentálnom kontexte. I podľa doktrínálnych výkladov²²⁴ nemožno v českom práve viesť ostrú hranicu medzi morálnymi a majetkovými právami, pretože i majetkové práva pramenia z osobnostneprávnej skutočnosti vytvorenia diela a premieta sa v nich tak vždy i osobnostneprávny prvok, a i naopak, že práva osobnostné v sebe zahŕňajú vždy aj prvok majetkový.

České autorské právo, t.j. súhrn práv osobnostných a majetkových, je právom absolútnej povahy, ktoré pôsobí proti všetkým (*erga omnes*) a ktoré tak zakladá právne postavenie autora diela vo vzťahu ku všetkým ostatným individuálne neurčeným osobám.

Pojem „výhradné práva“²²⁵ vyjadruje, že autor je jediným pôvodným originálnym subjektom týchto práv a môže všetkých ostatných vylúčiť z použitia diela.²²⁶

Britské právo obsahuje podobnú právnu úpravu²²⁷ v CDPA, ktorý vo svojom § 2 pojednáva o právach „existujúcich/spočívajúcich“ v copyrightových dielach („*Rights subsisting in copyright works*“). Jeho prvý odsek pojednáva o ekonomických právach a odkazuje na úpravu druhej kapitoly CDPA venujúcej sa majetkovým právam majiteľa copyrightu, zatiaľ čo odsek druhý § 2 CDPA pojednáva o morálnym právach a odkazuje na ich úpravu v štvrtjej kapitole toho istého právneho predpisu.

²¹⁹ Zákon č. 115/1953 Sb., o právu autorskom tiež upravoval dualizmus.

²²⁰ Inšpirovanej nemeckou autorskoprávnou úpravou.

²²¹ Inšpirovanej francúzskej autorskoprávnou úpravou.

²²² Pri čisto monistickom poňatí sa zase jedná o úplnú jednotu obsahu autorského práva.

²²³ Kříž, Holcová, Kordač, Křest'arová: *Autorský zákon a předpisy související, Komentář*, 2. vyd., Linde, Praha 2005, s. 80.

²²⁴ Napr. v knihe: K. Knap, O. Kunz: *Mezinárodní právo autorské*, Academia Praha, 1981, s. 167 a násł.

²²⁵ Dalo by sa preložiť i ako „výlučné práva“ ale rozhodla som sa použiť termín používaný v slovenskom Autorskom zákone.

²²⁶ Marta Knappová, Jiří Švestka a kol.: *Občanské právo hmotné, Svazek 3.*, 3. vyd., Aspi, Praha 2002, s. 216.

²²⁷ Podobnú § 10 AZ.

6. Osobnostné práva

Jedným z hlavných aspektov morálnych práv je ich neprevoditeľnosť, ktorá je odvodzovaná, ako som už aj vyššie uviedla zo zvláštnej podstaty morálnych práv, ktorá vyplýva zo špecifického vzťahu medzi tvorcom a jeho autorským dielom. V európskom kontexte, podľa väčšinového názoru, sú morálne práva právami prirodzeného práva a právne poriadky ich svojimi kodifikáciami iba deklarujú. Prirozenoprávny ráz morálnych práv však zeme s copyrightovom tradíciou neuznávajú.²²⁸ A možno práve tento iný prístup má za následok existenciu britského copyrightového inštitútu „waiver“, o ktorom budem pojednávať v ďalších statiach tejto kapitoly.

Zeme copyrightového práva, medzi nimi i Veľká Británia, dlho odmietali „vnieť“ morálne práva do svojich právnych poriadkov. Najsilnejšou bola opozícia v USA, reprezentovaná najmä odporom vydavateľov, ktorý sa obávali, že morálne práva ohrozia ich ekonomické záujmy (tieto ich obavy sa neskôr čiastočne aj naplnili). V copyrightovom práve sa totiž, ešte pred prijatím morálnych práv, autorovo právo kontrolovať svoje copyrightové dielo odvodzovalo primárne z vlastníctva copyrightu. A preto ak autor svoj copyright na copyrightové dielo scudzil, prestal vlastniť aj ostatné práva v copyrightovom diele inkorporované.²²⁹ S príchodom morálnych práv sa situácia zmenila a autorovi i po scudzení majetkových práv ku copyrightovému dielu ostáva k dispozícii ochrana poskytovaná práve morálnymi právami.

Morálne práva ochraňujú autora bez ohľadu na to, či je majiteľom copyrightu, alebo či oprávnil k používaniu svojich majetkových práv licenciou iných. Filozofia stojaca za týmto prístupom vychádza z toho presvedčenia, že autor i po udelení licencie, či scudzení copyrightu inému subjektu, stále má určité špecifické záujmy k dielu, častokrát protichodné voči záujmom takto ním oprávnených subjektov, a práve preto je potrebné tieto autorove záujmy ochrániť prostredníctvom osobnostných práv.

²²⁸ Nina Slípková: *AUTORSKÉ PRÁVO ZÁPADNÍ CIVILIZACE, Historie, mezinárodní a evropský kontext, autorskopravní systémy, Diplomová práce*, Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Ústav autorského práva, práva průmyslových a práv soutěžního, 2008, s.49.

²²⁹ Nina Slípková: *AUTORSKÉ PRÁVO ZÁPADNÍ CIVILIZACE, Historie, mezinárodní a evropský kontext, autorskopravní systémy, Diplomová práce*, Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Ústav autorského práva, práva průmyslových a práv soutěžního, 2008, s.49.

Nasledujúce state venujem podrobnejšej analýze súčasných právnych úprav osobnostných práv v porovnávaných štátoch, aby som sa k záveru tejto kapitoly mohla venovať ich komparáciám.

6.1 Česká autorskoprávna úprava morálnych práv

V českom AZ sú osobnostné práva upravené v oddieli 2. – „Osobnostní práva“, ktorý pozostáva len z jediného paragrafu číslo 11.

Táto úprava korešponduje s úpravou Bernského dohovoru i WCT.

České právo rozoznáva tieto morálne práva:

1. právo autora rozhodnúť o zverejnení diela – ods. 1

Autor môže v rámci svojich osobnostných práv rozhodnúť o zverejnení svojho autorského diela. Pojem zverejnenia (a vydania) autorského diela je upravený v § 4 AZ. Zverejnenie je treba chápať ako prvé oprávnené sprístupnenie diela individuálne neurčeným osobám, a to akýmkoľvek spôsobom.²³⁰

2. právo osobovať si autorstvo vrátane práva na autorské označenie – ods. 2

Autor má právo označiť svoje autorské dielo menom alebo pseudonymom a žiadať, aby sa jeho meno alebo pseudonym uvádzalo na všetkých rozmnoženinách autorského diela náležitým spôsobom pri každom použití autorského diela na verejnosti, a to podľa spôsobu použitia.

Autor má teda právo svoje autorské dielo označiť svojím pravým menom, alebo krycím menom, či umeleckou značkou - pseudonymom²³¹, a dokonca ho môže zverejniť i bez udania mena – ako anonymné dielo²³².

Toto právo zahŕňa i autorskú ochranu proti zásahu do práva autorského v prípade, ak je osoba odlišná od autora za autora označená – plagiátorstvo.²³³

²³⁰ Marta Knappová, Jiří Švestka a kol.: *Občanské právo hmotné, Svazek 3.*, 3.vyd., Aspi, Praha 2002, s. 217.

²³¹ § 7 AZ.

²³² § 7 AZ.

²³³ Tretia osoba by sa mohla brániť podľa §§ 11 a nasl. OZ.

3. právo na nedotknuteľnosť autorského diela – ods. 3

Právom na nedotknuteľnosť autorského diela sa doktrínálne rozumie právo na integritu diela, najmä jeho obsahu a formy.²³⁴

Odsek 3 uvádza osobnostné práva autora patriace do tejto skupiny:

- právo autora za zákonných podmienok²³⁵ udeliť súhlas k akejkoľvek zmene alebo inému zásahu do jeho autorského diela,
- právo autora na to, aby v prípade, keď je autorské dielo užívané inou osobou, nedialo sa tak spôsobom znižujúcim hodnotu diela a zákon takéto použitie zakazuje,
- právo na autorský dohľad – ak to povaha autorského diela alebo spôsob použitia autorského diela nevylučuje, alebo ak sa dá na používateľovi spravodlivo požadovať, aby autorovi výkon práva na autorský dohľad umožnil, autor má právo na autorský dohľad nad nakladaním so svojím dielom,
- právo autora na autorskú korektúru²³⁶.

Odsek 4 upravuje, že autor sa osobnostných práv nemôže vzdať (akýkoľvek jednostranný právny úkon alebo zmluva by boli absolútne neplatné a to v súvislosti s § 39 OZ), tieto práva sú neprevoditeľné a smrťou autora zanikajú. Súčasný český AZ i takto vyjadruje integrálnu bytostnú spätosť morálnych práv s osobou autora.

Keďže smrťou autora jeho osobnostné práva zanikajú, nemôžu sa po jeho smrti stať predmetom dedenia. Smrť, ako právna skutočnosť dáva *ex lege* za vznik postmortálnej ochrany autorského diela upravenej v odseku 5 § 11 AZ.

Postmortálna ochrana zahŕňa zákazy zákonom uvedených konaní, a teda ani po smrti autora si nikto nesmie:

- osobovať jeho autorstvo k autorskému dielu,
- užívať autorské dielo spôsobom znižujúcim jeho hodnotu,
- užívať autorské dielo bez uvedenia autora diela, čo je povolené len, ak sa jedná o dielo anonymné.

Do okruhu osôb, ktoré sa môžu domáhať postmortálnej ochrany z fyzických osôb patria ktorákoľvek z osôb autorovi blízkych, a to v zmysle §116 OZ, t.j. „príbuzný v rade priamej, súrodenec a manžel; iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom sa pokladajú za osoby

²³⁴ Kříž, Holcová, Kordač, Křesťanová: *Autorský zákon a předpisy související, Komentář*, 2. vyd., Linde, Praha 2005, s.79.

²³⁵ Srov. napr. § 51, § 58 odst. 5 AZ.

²³⁶ Srov. § 56 odst. 4. AZ.

navzájom sebe blízke, ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá pociťovala ako ujmu vlastnú“.

Postmortálnej ochrany sa možno domáhať i v prípade, ak už bola uplynula doba trvania majetkových práv autorských a to s ohľadom na § 28 odst.1 AZ.

Z osôb právnických sa môže ochrany domáhať právnická osoba združujúca autorov (zväzy autorov) alebo príslušný kolektívny správca podľa § 97 AZ.

Ide o pôvodný vznik práva.²³⁷

Tieto práva vznikajú i osobám budúcim – ako napr. budúcim príbuzným v rade priamej.

6.2 Britská autorskoprávna úprava

Osobnostné práva („*Moral Rights*“) boli do britského práva vnesené²³⁸ najmä zákonom „Copyright, Design and Patents Act 1988“, v kapitole IV, a to ako doplnok dovtedajšej úpravy copyrightu.

CDPA priznáva morálne práva autorom originálnych literárnych, dramatických, hudobných a výtvarných diel a filmovým režisérom.²³⁹

Pod morálne práva vo Veľkej Británii patria:

1. Právo byť identifikovaný/označený ako autor diela,
2. Právo namietat' zaobchádzaniu s dielom spôsobom znižujúcim jeho hodnotu,
3. Právo zabrániť nepravdivému označeniu,
4. Právo na súkromie vo vzťahu k určitým fotografiám a filmovým záznamom.

Morálne práva sú i v Británii chápané ako silno späté s osobou autora, a tým neprevoditeľné²⁴⁰ na iného. Autor sa ich však môže zrieknuť písomným dokumentom

²³⁷ Marta Knappová, Jiří Švestka a kol.: *Občanské právo hmotné, Svazek 3.*, 3. vyd., Aspi, Praha 2002, s.218.

²³⁸ S výnimkou nepravdivého, resp. nesprávneho označenia, ktoré bolo po prvýkrát v britskom práve upravené v Copyrightovom zákone z roku 1956 – The Copyright Act 1956.

²³⁹ Norma Dawson, *Lecture at Queen's University: INTELLECTUAL PROPERTY – COPYRIGHT IV*, 2007, s.3.

²⁴⁰ § 94 CDPA 1988.

ním podpísaným („*waiver*“) ²⁴¹. Zároveň sa za porušenie morálnych práv nepovažujú ani konania, s ktorými osoba z nich oprávnená vyjadrila súhlas ²⁴² („*consent*“) ^{243 244}.

Doba trvania osobnostných práv sa rovná dobe trvania copyrightovej ochrany, a teda trvá po dobu života autora plus 70 rokov, s výnimkou práva nesprávneho označenia, kde je to doba života nesprávne označenej osoby za autora plus 20 rokov od roku úmrtia danej osoby ²⁴⁵.

Z doby trvania je zrejmé, že morálne práva v tomto právnom systéme ostávajú v platnosti i po smrti ich prvotného, originálneho nositeľa.

Čo sa s nimi deje po jeho smrti? Paragraf 95 CDPA upravuje prechod morálnych práv pre prípad smrti tak, že právo na autorské označenie, na integritu a na súkromie prechádzajú na:

- na osobu za týmto účelom označenú v poslednej vôli alebo
- ak neexistuje prejav takejto poslednej vôle prechádzajú tieto práva na osobu, na ktorú prechádza copyright alebo
- na „osobných zástupcov“ („*personal representatives*“) ²⁴⁶.

Právo zabrániť nesprávne označeniu prechádza na „osobných zástupcov“ ²⁴⁷.

Zásah do morálnych práv je žalovateľný ako porušenie zákonnej povinnosti a možno žiadať náhradu škody alebo súdny zákaz, resp. príkaz určitého konania („*injunction*“) ²⁴⁸.

Medzi osobnostné práva vo Veľkej Británii patrí, podľa niektorých názorov náuky, i právo na odmenu pri ďalšom predaji originálu autorského diela umeleckého („*artist's resale royalty right*“) ²⁴⁹.

²⁴¹ § 87 ods. 2 - 4 CDPA 1988.

²⁴² V praxi sú morálne práva často regulované kontraktmi, napr.: zmluva medzi autorom a vydavateľom.

²⁴³ § 87 ods. 1 CDPA 1988.

²⁴⁴ Pravda je, že aj český autor podľa českej úpravy môže vysloviť „obdobný“ súhlas so zásahom do svojho diela či sa dohodnúť na spôsobe uvedenia svojho autorstva (v tomto ohľade sa tak autor *de facto* môže tiež obmedziť vo svojich osobnostných právach) - porovnaj § 51 AZ.

²⁴⁵ § 86 CDPA 1988.

²⁴⁶ V common law jurisdikciách sa pojem „*personal representative*“ používa ako obecný pojem označujúci správcov pozostalosti, vykonávateľov záveti, apod.

²⁴⁷ Norma Dawson, *Lecture at Queen's University: INTELLECTUAL PROPERTY - COPYRIGHT IV*, 2007, s.3.

²⁴⁸ § 103 CDPA 1988.

²⁴⁹ David Bainbridge, *Intellectual Property*, 6th ed., London: Pearson Education Ltd, 2007, s.120.

Do britského práva bolo toto právo vnesené Resale smernicou²⁵⁰ a jeho úpravu nájdeme v Artist's Resale Right Regs. 2006 (S.I. 2006/346).

Tento britský pohľad, t.j. radenie tohto práva medzi práva morálne, bude pravdepodobne odvodený od charakteru tohto práva, ktorý v britskom kontexte zapadá viac medzi morálne než majetkové práva, a to tým že toto právo nie je prevoditeľné a navyše, čo akoby ešte viac umocňovalo jeho osobnostný charakter, nedá sa tu použiť ani „waiver“.

Komparácii britskej a českej úpravy sa budem venovať v stati *Droit de Suite*, t.j. v rámci kapitoly o majetkových právach autorských.²⁵¹

6.2.1 Právo na autorské označenie („*Right of Paternity*“) – §§ 78 - 79 CDPA

Paragraf 77 ods. 1 CDPA upravuje, že autor copyrightových literárnych (s výnimkou počítačových programov alebo publikácií v novinách/magazínoch/encyklopédiách), dramatických, hudobných alebo výtvarných diel a filmový režisér, má právo byť označený za autora alebo režiséra copyrightového diela za týchto podmienok, resp. okolností:

- literárne a dramatické dielo – vždy ak je dielo zverejnené za komerčným účelom, ak je vydané, vysielané, vykonané, resp. predvedené na verejnosti, alebo inak sprístupnené verejnosti,
- hudobné dielo – vždy ak je publikované za komerčným účelom, alebo ak sú zverejnené kópie zvukových nahrávok, alebo ak sú zvukové nahrávky zverejnené s filmovým záznamom, ale nie ak sú vykonané verejne,
- výtvarné diela – vždy ak ide o zverejnenie diela za komerčným účelom, jeho verejné vystavenie, alebo vždy, ak je jeho akýkoľvek vizuálny obraz sprístupnený verejnosti²⁵². V prípade architektonického diela je označenie treba uviesť na budove samej a to spôsobom vhodným tak, aby osoby približujúce sa alebo vchádzajúce do budovy ho mohli zaregistrovať.

²⁵⁰ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/84/ES zo dňa 27.9.2001 o práve ďalšieho predaja v prospech autora originálu umeleckého diela (tzv. Resale smernica).

²⁵¹ A to z dôvodu, že výstavba kapitol tejto práce venovaných porovnávaniu obsahu autorského práva a copyrightu je inšpirovaná systematikou AZ.

²⁵² Napr.: zverejnenie fotografie sochy alebo zachytenie obrazu vo filme.

- filmový záznam²⁵³ – vždy, ak je premietaný na verejnosti, alebo ak sú jeho kópie zverejňované.

Presný rozsah tohto práva je podmienený charakterom chráneného copyrightového diela²⁵⁴, v tejto práci bohužiaľ nie je priestor venovať sa každému druhu copyrightového diela zvlášť. Avšak v prípadoch, kedy má byť označenie uvedené, toto označenie musí byť jasné a dostatočne nápadné, tak aby bola identita autora vnesená do pozornosti verejnosti²⁵⁵.

Toto právo sa vzťahuje na copyrightové dielo ako celok alebo na jeho podstatnú časť.²⁵⁶

Právo na autorské označenie však existuje a je úspešne žalovateľné, len ak autor toto svoje právo uplatní písomným²⁵⁷ prehlásením („*assertation*“).²⁵⁸

V knihách je napríklad toto prehlásenie väčšinou uvádzané na tej istej strane ako ISBN a to v znení: „Autor XYZ si uplatňuje právo byť označený za autora tohto diela, a to vzhľadom k CDPA 1988.“

Zákon neuvádza, že by toto prehlásenie muselo byť uverejnené pred alebo zároveň so zverejnením copyrightového diela, ale prípadné neskoršie písomné prehlásenie môže súd vziať do úvahy pri zvažovaní sankcie za porušenie daného morálneho práva.

Takéto zákonné ustanovenie môže byť, podľa niektorých predstaviteľov britskej právnej náuky, chápané ako rozpor s Bernským dohovorom, ktorý v článku 5 ods. 2 ustanovuje, že uplatňovanie a výkon práv v ňom uvedených by nemal podliehať žiadnym formalitám.²⁵⁹

²⁵³ Pre filmový záznam je v britskom práve používaným pojem „film“, ktorý je v Británii vnímaný ako zvukovo obrazový záznam, pričom tým je ochrana nepriamo zaručená aj režisérovi, ktorý je *ex lege* považovaný za originálneho nositeľa práv k filmu, a to spoločne s výrobcom filmu.

²⁵⁴ Hector MacQueen, Charlotte Waelde, Graeme Laurie.: *Contemporary Intellectual Property, Law and Policy*, New York, Oxford University Press Inc., 2008, s.99.

²⁵⁵ § 77 ods. 7 CDPA 1988.

²⁵⁶ § 89 ods. 1 CDPA 1988.

²⁵⁷ Ako súčasť licencie alebo vo výzve aktuálnemu či potencionálnemu narušiteľovi.

²⁵⁸ § 78 CDPA 1988.

²⁵⁹ Hector MacQueen, Charlotte Waelde, Graeme Laurie.: *Contemporary Intellectual Property, Law and Policy*, New York, Oxford University Press Inc., 2008, s.100.

V § 79 CDPA sú uvedené prípady, v ktorých zákon limituje právo na označenie autora, napríklad v prípade spravodajských reportáží o súčasných udalostiach.

6.2.2 Právo namietat' zaobchádzaniu s dielom spôsobom znižujúcim jeho hodnotu („*Right of integrity*“) – §§ 80 - 83 CDPA

Autor copyrightového diela²⁶⁰ alebo režisér filmu, resp. filmového záznamu, má právo namietat' znehodnocujúcemu či hanlivému nakladaniu s jeho copyrightovým dielom.

Toto právo nemusí byť formálne deklarované.

Chráni copyrightové dielo celé a každú jeho časť, t.j. požiadavka o podstatnej časti sa v tomto prípade neuplatňuje.²⁶¹

Za znehodnocujúce zaobchádzanie, resp. hanlivé nakladanie, sa bude podľa § 80 ods. 2 CDPA považovať - dopĺňanie k, uberanie z, pozmeňovanie či adaptácia copyrightového diela, ktoré má za následok jeho deformáciu, resp. skomolenie či poškodenie alebo je spôsobilé inak poškodiť česť alebo dobrú povesť autora či režiséra.

Za znehodnocujúce nakladanie sa však podľa § 80 ods. 2 písm. a) CDPA nebude považovať preklad literárneho alebo dramatického copyrightového diela a ani zmena tónu či registra v zápise (kompozície) hudobného diela.

Paragraf 80 odseky 3 - 6 CDPA špecifikujú kto, pri akom druhu copyrightového diela a s akými činnosťami môže porušiť právo na integritu.

Ustanovenie § 80 CDPA sa prekrýva s úpravou porušenia copyrightu adaptáciou copyrightového diela (§ 21 CDPA).

V § 81 sú upravené zákonné výnimky pre počítačové programy alebo publikácie v novinách/magazínoch/encyklopédiách, atď.

²⁶⁰ § 8 ods.1 CDPA: „Autor copyrightových literárnych (s výnimkou počítačových programov alebo publikácií v novinách/magazínoch/encyklopédiách), dramatických, hudobných alebo výtvarných diel.“

²⁶¹ §89 ods. 2 CDPA.

6.2.3 Právo zabrániť nepravdivému označeniu („*Prevention of false attribution of the work*“ – „*False attribution of authorship*“) – § 84 CDPA

Každá osoba má morálne právo namietať, aby nebola označovaná za autora originálnych literárnych, dramatických, hudobných a výtvarných copyrightových diel alebo pri filmovom zázname za filmového režiséra, ak je dané označenie nepravdivé.

Pojem „označenie“ („*attribution*“) tu znamená tvrdenie či údaj, výslovne vyjadrujúci alebo implicitne naznačujúci, kto je autorom alebo režisérom označovaného copyrightového diela.

Aby bola určitá osoba zodpovedná za nepravdivé označenie, musí napríklad verejne vystaviť nesprávne označené výtvarné dielo, alebo verejne premietnuť nesprávne označený filmový záznam, atď.²⁶² Zodpovednou osobou je podľa ods. 5 i ten, kto za účelom podnikania drží alebo obchoduje s takto nepravdivo označeným copyrightovým dielom.

Právo zabrániť nepravdivému označeniu chráni dielo celé a každú jeho časť a vzniká neformálne, t.j. automaticky.

Toto právo je chápané i ako doplnok práva na autorské označenie.

6.2.4 Právo na súkromie vo vzťahu k určitým fotografiám a filmovým záznamom („*Right of privacy of certain photographs and films*“ – „*Right to privacy*“) – § 85 CDPA

I keď Copyrightový zákon z roku 1956 ešte explicitne neobsahoval toto morálne právo, britská copyrightová úprava sa daný problém pokúšala riešiť iným spôsobom. Copyright k fotografiám, resp. k fotografickému dielu, na objednávku objednaných pre súkromné účely patril objednávateľovi zákazky a nie fotografovi, a takto zabezpečoval

²⁶² § 84 ods. 2 - 4 CDPA 1988.

objednávateľovu „moc“ uchovať dané fotografie v súkromí a zabrániť ich zverejneniu.²⁶³

Podľa CDPA 1988 sa úprava zmenila a dnes už copyright vo vyššie uvedenej situácii nenáleží objednávateľovi, resp. zadávateľovi zákazky fotografického diela, ale fotografovi, a to len pod podmienkou, že nebolo zmluvne dohodnuté inak. Toto dnes platí i pre filmový záznam a jeho autora. Objednávateľa dnes na základe § 85 CDPA chráni morálne právo na súkromie vo vzťahu k fotografiám a filmovému záznamu, ktoré boli objednané, resp. ktorých vytvorenie bolo zadané pre súkromné, domáce či rodinné účely. Zadávateľovo právo na súkromie vo vzťahu k takýmto fotografiám a filmovým záznamom, znamená, že má právo namietať, aby uvedené copyrightové diela alebo ich kópie boli vystavené, prezentované alebo inak sprístupňované verejnosti²⁶⁴. Akákoľvek osoba, ktorá by uvedené copyrightové diela hore uvedeným spôsobom sprístupnila verejnosti, alebo oprávnila k tomu iného, porušuje toto morálne právo objednávateľa²⁶⁵.

Toto právo sa vzťahuje na dielo ako celok alebo na jeho podstatnú časť.²⁶⁶

²⁶³ Norma Dawson, *Lecture at Queen's University: INTELLECTUAL PROPERTY – COPYRIGHT IV*, 2007, s.4.

²⁶⁴ § 85 ods. 1 CDPA.

²⁶⁵ A to až na prípady výnimiek uvedených v § 85 ods. 2 CDPA 1988.

²⁶⁶ § 89 ods. 1 CDPA.

6.3 Porovnanie českej s britskou úpravou morálnych práv

Ako som už naznačila v úvode tejto kapitoly vývoj úpravy morálnych práv prebehol v porovnávaných právnych úpravách úplne rozdielne. Výsledkom je, že osobnostné práva sú vo všeobecnosti uplatňované širšie v civil law, čo súvisí s jeho „idealistickým“ pohľadom na osobu autora ako umelca, na rozdiel od utilitárneho prístupu common law, ktorý vníma autora ako majiteľa určitej komodity, ktorú zhotovil svojou prácou.

Morálne práva boli ako súčasť českého práva vychádzajúceho z kontinentálnej tradície rozpoznané už dávno, zatiaľ čo britská úprava morálnych práv je výsledkom len nedávneho kompromisu²⁶⁷ v záujme konvergencie autorskoprávnej a copyrightovej úpravy. V Británii osobnostné práva autora nemajú „historickú“ tradíciu a boli až nedávno²⁶⁸ a v obmedzenom rozsahu upravené ako práva od copyrightu odlišné a na ňom nezávislé. I dnes a to i napriek snahám medzinárodných dokumentov a harmonizačných procesov v rámci EU musíme konštatovať, že ešte stále existujú značné rozdiely v českej a britskej úprave morálnych práv autorov.

Po predošlej analýze oboch úprav osobnostných práv možno za základné rozdiely považovať.

Jednak dĺžku trvania osobnostných práv, kde v českom práve je ich dĺžka závislá od dĺžky života autora, zatiaľ čo v Británii tieto práva trvajú rovnako dlho ako copyright²⁶⁹. Z tohto pohľadu by sa nám britská úprava mohla zdať štedrejšia. Ak ale zoberieme do úvahy špecifickú ochranu poskytovanú § 11 ods. 5 AZ, blízkeho okruhu pozostalých, ako aj organizácii kolektívnej správy práv, môže sa náš názor zmeniť. V Čechách totiž teoreticky môže dôjsť i k situácii, kedy by sa kolektívny správca mohol úspešne domáhať ochrany podľa § 11 ods. 5 AZ²⁷⁰ *in fine* aj o 500 rokov po smrti autora.

²⁶⁷ Dosiagnutého pri rímskej revízii Bernského dohovoru v roku 1928, teda v dobe, kedy už Británia bola signatárom, akokoľvek po dlhý čas úplne do svojho národného práva záväzky z dohovoru netransponovala.

²⁶⁸ Zákonom CDPA 1988.

²⁶⁹ S výnimkou práva nesprávneho označenia.

²⁷⁰ Ustanovenie je inšpirované francúzskou úpravou.

S týmto súvisí i fakt, že v Británii existuje možnosť morálne práva zdediť, zatiaľ čo v Čechách je ich dedenie vylúčené, pretože smrťou zanikajú (tu však existuje vyššie spomenutý inštitút špecifickej postmortálnej ochrany).

Vzhľadom k českej bezvýnimočnej spätosti osobnostných práv s autorom a nemožnosti s týmito právami nakladať jednostrannými ani viacstrannými právnymi úkonmi a k britskej možnosti autora jeho morálne práva odmietnuť („*waived*“), by som považovala ochranu morálnych práv v Česku v princípe za silnejšiu.

Český právny poriadok, ako celok, z môjho pohľadu, poskytuje autorom značne širšiu ochranu než britská právna úprava.

I keď obe právne úpravy, v súlade s požiadavkami Bernského dohovoru upravujú, že nezávisle od autorských majetkových práv a aj po ich „postúpení“ má autor právo uplatňovať svoje autorstvo k dielu a odporovať každému znetvoreniu, skomoleniu alebo inej zmene diela, ako aj inému zásahu do diela, ktorý by bol na ujmu jeho cti alebo dobrej povesti. Pre české právo by bolo nemysliteľné, aby existenciu práva na autorské označenie podmieňovalo autorovým písomným prehlásením o jeho uplatnení („*assertation*“), ako tomu je v CDPA. Morálne právo autora namietat' zaobchádzaniu s jeho autorským dielom spôsobom znižujúcim jeho hodnotu, česká právna úprava upravuje ako „podmnožinou“, t.j. len ako jeden z uvedených druhov práv spadajúcich pod širší pojem označujúci skupinu práv ako právo na nedotknuteľnosť diela, ktoré takto v sebe zahŕňa i ďalšie morálne práva autorov.

V českom práve ďalej existuje i ďalšie morálne právo, právo autora rozhodnúť o zverejnení jeho diela, ktoré v Británii prislúcha majiteľovi copyrightu.

Právo zabrániť nepravdivému označeniu a právo na súkromie vo vzťahu k určitým fotografickým dielam a filmovým záznamom britský právny poriadok systematicky tiež zaraďuje medzi morálne práva. V českom práve dané práva nepatria pod práva morálne autorov, ale existujú v ňom iné právne inštitúty poskytujúce obdobnú ochranu. Tak napríklad právo zabrániť nepravdivému označeniu by sa v Českej republike neuplatňovalo prostredníctvom úpravy AZ, ale obdobnú ochranu by

sme mohli dovodiť zo všeobecnej úpravy osobnostných práv v OZ.²⁷¹ Aj v prípade práva na súkromie vo vzťahu k určitým fotografiami a filmovým záznamom v Česku toto právo nesúvisí s autorským právom *stricto sensu*, ale použila by sa podporná všeobecná občianskoprávna úprava ochrany osobnosti upravenej (§§ 11-16 OZ).

²⁷¹ Problém by však mohol nastať pri pluralite dotknutých subjektov – vid' rozhodnutie NS ČR sp. zn. 30 Cdo 2116/2006 (vo veci *Chinaská*).

7. Majetkové práva

Vzhľadom k tomu, že problematika majetkových práv je značná a rozsah diplomovej práce neposkytuje priestor na detailnú analýzu každého jednotlivého majetkového práva v Česku i Británii, budem sa najprv v tejto kapitole snažiť zachytiť skôr podstatu súčasnej autorskoprávnej a copyrightovej úpravy majetkových práv a v rámci porovnávania oboch úprav, v závere tejto kapitoly, sa budem podrobnejšie venovať najmä tým majetkovým právam, ktorých úprava je rozdielna, tak aby sa mi podarilo dospieť k plnohodnotnej komparácii.

7.1 Majetkové práva autora v Českej republike

Majetkové práva autora sú v Českej republike upravené v časti I., hlave I., v diely 3., oddiely 3. – 6. (7.) AZ.

Majetkové práva sa podľa systematiky AZ delia na dve základne skupiny, a to na:

- právo autorské dielo použiť a
- iné majetkové práva.

7.1.1 Právo autorské dielo použiť

Právo autorské dielo použiť je z hospodárskeho hľadiska najvýznamnejším a hlavným majetkovým autorským právom. Vyjadruje majetkovoprávne panstvo autora nad svojím autorským dielom²⁷², jeho právo vylúčiť všetky ostatné osoby z používania tohto autorského diela bez jeho súhlasu.

Právo autorské dielo použiť („*právo dílo užit*“, „*droit d'exploitation*“, „*exploitation right*“) zakotvuje oddiel 3. s názvom „Majetková práva“.

²⁷² Ivo Telec, Pavel Tůma: *Autorský zákon, Komentář*, C.H.Beck, Praha 2007, s.165.

V dnes²⁷³ účinnom AZ neexistuje legálna definícia pojmu použitia autorského diela, ktorý bol býval v minulosti nepriamo definovaný prostredníctvom taxatívneho výpočtu jednotlivých možných spôsobov použitia autorského diela.²⁷⁴ Najmä z „praktických“ dôvodov, v záujme odstránenia rigidnosti tejto úpravy vo vzťahu k možnému/nepredvídateľnému technologickému rozvoju v oblasti foriem používania autorských diel, zákonodarca tento prístup opustil.

„Z vymedzení jednotlivých spôsobov použitia autorského diela možno dovodiť, že AZ chápe použitie ako sprístupňovanie autorského diela verejnosti alebo ako konania, ktorým sa verejnosti sprostredkuje vnímanie autorského diela, a ďalej ako rozmnožovanie nad rozsah vymedzený v § 30 AZ.“²⁷⁵

Doktrinálnym a súdnym výkladom rozsahu práva na použitie autorského diela sa vyvodzuje, že obsah subjektívneho výlučného majetkového autorského práva použiť autorské dielo podľa platného AZ tvoria:

1. spôsoby použitia podľa §12 ods. 4 AZ; ide o spôsoby použitia, ktoré AZ výslovne uvádza demonštratívnym výpočtom,
2. spôsoby použitia, ktoré je možné pod obsah práva použiť autorské dielo, podradiť na základe iných ustanovení autorského zákona; ide najmä o spôsoby použitia, kde sa nepoužíva autorské dielo v pôvodnej podobe, ale v podobe pretvorenej, pozmenenej, spracovanej^{276 277},
3. prípadné ďalšie konania, ktorými sa sprostredkováva vnímanie autorského diela, ktoré však nie sú vzhľadom k dnešnému stavu techniky známe a zákonom preto nie sú ani predvídané^{278 279}.

Podľa § 12 ods. 1 AZ obsahom práva použiť autorské dielo je jednak výhradné právo samotného autora použiť svoje vlastné autorské dielo a zároveň výhradné právo

²⁷³ A to od účinnosti novely autorského zákona z roku 2006 (zákon č. 216/2006 Sb.).

²⁷⁴ Ivo Telec, Pavel Tůma: *Autorský zákon, Komentář*, C.H.Beck, Praha 2007, s.165.

²⁷⁵ Marta Knappová, Jiří Švestka a kol.: *Občanské právo hmotné, Svazek 3.*, 3.vyd., Aspi, Praha 2002, s.220.

²⁷⁶ Pričom ide o spracovanie v širšom slova zmysle: preklad, spojenie s inými autorskými dielami, zaradením autorského diela do súboru.

²⁷⁷ Ivo Telec, Pavel Tůma: *Autorský zákon, Komentář*, C.H.Beck, Praha 2007, s.173. Avšak existujú i názory, že nie je možné v tomto prípade, pod bodom 2, hovoriť o akýchsi osobitných spôsoboch použitia autorského diela.

²⁷⁸ Porovnaj § 46 ods. 2 AZ.

²⁷⁹ Ivo Telec, Pavel Tůma: *Autorský zákon, Komentář*, C.H.Beck, Praha 2007, s.173.

autora udeliť povolenie inej osobe na použitie jeho autorského diela. Autor má teda právo nakladať so svojim dielom.

AZ ale stanovuje i výnimky z výlučného autorovho práva na udeľovanie oprávnenia k výkonu práva autorské dielo použiť, a to v rámci úpravy mimozmluvného použitia autorského diela, a to u tzv. voľného použitia²⁸⁰ a zákonných licencií²⁸¹, ktoré upravujú prípady, v ktorých možno autorské dielo použiť bez licencie zmluvne udelennej autorom.

Iná osoba než autor, je oprávnená autorské dielo použiť iba na základe „autorovho“ oprávnenia alebo v prípadoch stanovených AZ.

S ohľadom na § 30 ods. 1 AZ sa za použitie autorského diela podľa AZ nepovažuje jeho použitie pre osobnú potrebu fyzickej osoby, ak jeho účelom nie je dosiahnutie priameho či nepriameho hospodárskeho alebo obchodného prospechu s výnimkami upravenými v AZ.

Podľa komentára k AZ autorov Telca a Tůmy²⁸² je autorské dielo možno osobou od autora odlišnou²⁸³ použiť:

a) s udeleným súhlasom autora²⁸⁴, kde autor toto povolenie udeľuje zmluvou²⁸⁵ a spravidla za odmenu, a to zmluvou licenčnou²⁸⁶.

Poskytnutím tohto oprávnenia právo autorovi nezaniká. Vzniká mu ale povinnosť strpieť zásah do práva autorské dielo použiť inou osobou v rozsahu vyplývajúcom zo zmluvy^{287 288}.

b) bez autorovho súhlasu - ale v súlade so zákonom, a to na základe právneho dôvodu bez-zmluvného použitia autorského diela:

- na základe zákona – ide o voľné použitie a zákonnú licenciu - §§ 29 a nasl. AZ,
- na základe výroku právoplatného rozsudku súdu nahradzujúceho chýbajúci

²⁸⁰ § 30, § 30a ods. 1 písm. a) AZ.

²⁸¹ Upravených napr.: v § 30a ods. 1 písm. b) – d) AZ, §§ 30 b – 39 AZ, § 51 AZ, § 58 ods. 4, 5 AZ, § 66 ods. 1 AZ.

²⁸² Ivo Telec, Pavel Tůma: *Autorský zákon, Komentár*, C.H.Beck, Praha 2007, s.166.

²⁸³ Eventuálne osobou odlišou od inej oprávnenej osoby než autor.

²⁸⁴ Pričom platí zásada autorskoprávnej neodvislosti jednotlivých spôsobov použitia autorského diela.

²⁸⁵ Nie jednostranným právnym úkonom, resp. nie jednoznačne je zodpovedaná otázka, či tak možno urobiť jednostranným právnym úkonom.

²⁸⁶ §§ 46 a nasl. AZ, vrátane jej podtypov - zmluvou nakladateľskou a v prípade autorom oprávnenej osoby, zmluvou podlicenčnou (§ 56 a § 57 AZ).

²⁸⁷ Konštitutívna povaha licencie.

²⁸⁸ § 12 ods. 2 AZ.

súhlas autora podľa § 161 ods. 3 OSŘ²⁸⁹,

- na základe úradného privolenia obsiahnutého vo výroku právoplatného rozhodnutia súdu či orgánu verejnej správy (tzv. „úradná“ (nútená) licencia).
- c) bez súhlasu autora a protizákonne – jedná sa o protiprávne použitie, kedy môže byť naplnená skutková podstata súkromnoprávneho deliktu, kde vzniká autorovi²⁹⁰ nárok na uplatnenie prostriedkov ochrany autorského práva (§§ 40 a nasl. AZ).

Účelom používania autorského diela je najmä jeho prezentácia a docielenie jeho vnímania ľudskými zmyslami, resp. ďalšími osobami, t.j. docielenie „duševnej konzumácie autorského diela“²⁹¹.

Autor pri výkone svojich majetkových práv častokrát vykonáva i svoje práva osobnostné.

Spôsoby zaobchádzania s autorským dielom, pri ktorých dochádza k jeho kvalitatívnym zmenám, či k zmenám napríklad v jeho celistvosti nepatria pod spôsoby použitia diela s ohľadom na § 12 AZ. Právo k spracovaniu autorského diela, jeho prípadné spojenie, či zaradenie do súboru s inými autorskými dielami, respektíve iné prípady nakladania s autorským dielom, ktoré súvisí najmä s otázkou jeho nedotknuteľnosti, patrí pod právo k inému nakladaniu s autorským dielom, ktoré je obsahom osobnostných práv autora podľa § 11 AZ.²⁹² Z toho vyplýva, že v prípade ak by držiteľ licencie mal záujem nakladať s autorským dielom vo vyššie uvedenom zmysle, musel by k tomu mať i zvláštny súhlas autora (§ 51 AZ), súhlas k inému nakladaniu s autorským dielom.²⁹³

S týmto súvisí aj odsek 1 § 12 AZ, ktorý uvádza, že autor má právo používať nielen svoje pôvodné autorské dielo, ale aj autorské dielo novovytvorené osobou od autora odlišnou, ak v jeho rámci bolo spracované pôvodné autorské dielo. Autor novovytvoreného diela je vo svojom práve použiť svoje autorské dielo obmedzený právami autora spracovaného autorského

²⁸⁹ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

²⁹⁰ Resp. majiteľovi autorského práva, či v niektorých prípadoch nadobúdateľovi výhradnej licencie.

²⁹¹ Chaloupková, H., Holý, P.: *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související. Komentář*, 3. vyd., C. H. Beck, Praha 2007, s.21.

²⁹² Chaloupková, H., Holý, P.: *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související. Komentář*, 3. vyd., C. H. Beck, Praha 2007, s.20-21.

²⁹³ Chaloupková, H., Holý, P.: *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související. Komentář*, 3. vyd., C. H. Beck, Praha 2007, s.21.

diela. „K použitiu novovzniknutého autorského diela a k poskytnutiu práva toto autorské dielo použiť inej osobe, je tak vždy potrebné mať súhlas autora pôvodného autorského diela i autora novovzniknutého autorského diela.“²⁹⁴

Odsek 3 § 12 AZ upravuje autorovo právo požadovať na vlastníkovi veci, prostredníctvom ktorej je autorské dielo vyjadrené, aby mu ju sprístupnil, ak je to potrebné k výkonu práv autorských podľa AZ. Toto právo, nazývané i právom autora na prístup k autorskému dielu („*droit d'accès*“), je majetkovým právom s povahou silno osobnostnoprávnu. Dalo by sa povedať, že toto ustanovenie nadväzuje na právo autora na dohľad nad tým, či nedochádza k použitiu jeho autorského diela spôsobom znižujúcim jeho hodnotu (§ 11 ods. 3 AZ).²⁹⁵ Toto právo však nemožno uplatniť v rozpore s oprávnenými záujmami vlastníka. Vlastník nie je povinný autorovi takúto vec vydať, je však povinný na žiadosť a náklady autora zhotoviť fotografiu alebo inú rozmnoženinu autorského diela a odovzdať ju autorovi. Toto obmedzenie je potrebné aplikovať na každého držiteľa veci.

Odsek 4 § 12 AZ demonštratívne uvádza katalóg práv spôsobu použitia autorského diela, t.j. práva, ktoré patria pod právo použiť autorské dielo:

1. autorské diela šírené v hmotnej forme²⁹⁶, tzv. mechanické práva, alebo práva k nepriamemu sprístupňovaniu diela verejnosti:
 - právo na rozmnožovanie autorského diela – t.j. použitie formou zhotovovania rozmnoženín v akejkoľvek forme - § 13 AZ,
 - právo na rozširovanie originálu alebo rozmnoženiny autorského diela – „t.j. predajom alebo iným prevodom alebo dovozom či vývozom, resp. prijatím a odoslaním, nosiča autorského diela“²⁹⁷ - § 14 AZ²⁹⁸,

²⁹⁴ Chaloupková, H., Holý, P.: *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související. Komentář*, 3. vyd., C. H. Beck, Praha 2007, s.20.

²⁹⁵ Chaloupková, H., Holý, P.: *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související. Komentář*, 3. vyd., C. H. Beck, Praha 2007, s.21.

²⁹⁶ T.j. práva súvisiace s fixáciou autorského diela do hmotného nosiča a následným nakladaním s touto vecou.

²⁹⁷ Ivo Telec, Pavel Tůma: *Autorský zákon, Komentář*, C.H.Beck, Praha 2007, s.174.

²⁹⁸ Tu, v § 14 ods. 2 AZ je upravená i tzv. zásada vyčerpania práva na rozširovanie.

- právo na prenájom²⁹⁹ originálu alebo rozmnoženiny autorského diela – t.j. dočasné prenechanie originálu či rozmnoženiny autorského diela k osobnej potrebe za účelom hospodárskeho prospechu - § 15 AZ,
 - právo na vypožičanie originálu alebo rozmnoženiny autorského diela - t.j. dočasné prenechanie originálu či rozmnoženiny autorského diela k osobnej potrebe prostredníctvom zariadenia prístupného verejnosti a k sprístupňovaniu autorského diela dochádza bez účelu priameho či nepriameho hospodárskeho alebo obchodného prospechu - § 16 AZ,
 - právo na vystavenie originálu alebo rozmnoženiny autorského diela – t.j. umiestnenie nosiča autorského diela na verejnosti k jeho vnímaniu - § 17 AZ,
2. autorské diela šírené v nehmotnej forme³⁰⁰, tzv. práva na sprístupňovanie autorského diela verejnosti³⁰¹ sú najmä:

A - tzv. práva na vykonanie diela („práva provozovací“)

- právo na živé vykonanie autorského diela – t.j. v prevedení výkonnými umelcami - § 19 ods. 1 AZ,
- právo na prenos živého vykonania diela - § 19 ods. 1 AZ,
- právo na vykonanie autorského diela zo záznamu – t.j. prostredníctvom nosiča autorského diela - § 20 ods. 1 AZ,
- právo na prenos vykonania autorského diela zo záznamu - § 20 ods. 2 AZ,
- právo na prevádzkovanie rozhlasového či televízneho vysielania autorského diela – t.j. prostredníctvom televíznych či rozhlasových prijímačov - § 23 AZ.

B - tzv. práva vysielacie a ďalšie,

- právo na vysielanie³⁰² autorského diela rozhlasom či televíziou - §21 AZ,

²⁹⁹ Pre zaujímavosť slovenský AZ nesprávne používa pojem – „nájom“. Podstatou je “prenechanie nosiča”, teda “prenájom”, nie “používanie nosiča nájomcom” teda “nájom”.

³⁰⁰ T.j. práva na sprístupňovanie autorského diela v jeho nehmotnej efemérnej podobe bez zachytenia na hmotný nosič.

³⁰¹ Upravené v § 18 AZ.

³⁰² Vysielanie vrátane pozemného, družicového, káblového a internetového, a to v analogovej či digitálnej forme.

- o právo na prenos³⁰³ rozhlasového či televízneho vysielania autorského diela - § 22 AZ,

C - tzv. práva k sprístupňovaniu autorských diel verejnosti na vyžiadanie- t.j. sprístupňovanie najmä prostredníctvom počítačových alebo obdobných sietí - § 18 ods. 2 AZ.

3. tzv. práva synchronizačné a práva odvodenej tvorby – t.j. použitie autorského diela v pozmenenej, spracovanej, zaradenej či spojenej podobe - § 12 ods. 1 AZ.³⁰⁴

Ustanovenie § 12 ods. 5 AZ rozširuje možné spôsoby použitia autorského diela takmer neobmedzene.

7.1.2 Iné majetkové práva

Medzi iné majetkové práva podľa AZ patria³⁰⁵ majetkové práva uvedené v hlave I. diely 3. oddielu 4.:

- právo na odmenu pri ďalšom predaji originálu umeleckého diela³⁰⁶ - tzv. „*resale royalty right*“, „*droit de suite*“ - § 24 AZ,
- právo na odmenu v súvislosti s rozmnožovaním autorského diela pre osobnú potrebu a vlastnú vnútornú potrebu³⁰⁷ - § 25 AZ.

³⁰³ Vrátane káblového prenosu.

³⁰⁴ Ivo Telec, Pavel Tůma: *Autorský zákon, Komentář*, C.H.Beck, Praha 2007, s.175.

³⁰⁵ I keď analýzu obsahu autorských práv štrukturujem podľa systematiky AZ, v záujme komplexnejšieho rozboru treba spomenúť ešte ďalšie práva radené k iným právam majetkovým českou náukou. Sú uvedené v iných ustanoveniach AZ hlavy I. o autorskom práve, t.j. mimo hlavy I. dielu 3. oddielu 4. Patria sem právo na odmenu za požičiavanie originálu alebo rozmnoženiny vydaného autorského diela (§ 37 ods. 2 AZ) a právo na odmenu v súvislosti s prenájmom originálu a rozmnoženiny autorského diela zaznamenaného na zvukový záznam alebo zvukovo obrazový záznam (§ 49 ods. 3 AZ). Ich úpravu nájdeme v Smernici o práve na prenájom a vypožičiavanie a o niektorých právach v oblasti duševného vlastníctva súvisiacich s autorským právom. Niektorí autori medzi iné majetkové práva radia i právo na primeranú dodatočnú odmenu (§ 49 ods. 6 AZ), tzv. „bestsellerový paragraf“. Iné názory však toto právo radia medzi práva zo zmluvy, a nie medzi majetkové práva autorské. V Británii som sa s obdobnou úpravou nestretla.

³⁰⁶ Úprava vychádza z Resale smernica, ktorá bola do AZ vnesená novelou z roku 2006 (zákon č. 216/2006 Sb.).

³⁰⁷ Úprava je v súlade s Informačnou smernicou.

7.1.3 Prechod majetkových práv

Podľa § 26 ods. 1 AZ sú majetkové práva neprevoditeľné a autor sa ich nemôže ani vzdať. Ide o princíp nescudziteľnosti majetkových práv a o princíp konštitutívneho prevodu práva, kde translatívny prevod práva nie je možný. Majetkové práva nemožno postihnúť výkonom rozhodnutia, ani zahrnúť do konkurznej podstaty, to však neplatí pre pohľadávky z majetkových práv vzniknulé.

Majetkové práva sú predmetom dedičstva (§ 26 ods. 2 - 4 AZ), podporne sa použijú ustanovenia §§ 460 a nasl. OZ.

7.1.4 Doba ochrany - § 27 AZ³⁰⁸.

Doba trvania majetkových práv je po dobu života autora a 70 rokov po jeho smrti.

U diel spoluautorských sa doba trvania majetkových práv počíta od smrti spoluautora, ktorý ostatných prežil.

Majetkové práva k anonymnému a pseudonymnému autorskému dielu trvajú 70 rokov od oprávneného zverejnenia, ak je však autor takéhoto autorského diela obecné známy, alebo sa autor verejne prihlási, trvajú takéto majetkové práva ako je uvedené v oboch prípadoch vyššie.

Majetkové práva ku kolektívnemu dielu trvajú 70 rokov od zverejnenia s výnimkou uvedenou v § 27 ods. 3 veta posledná AZ.

Odsek 5 § 27 AZ upravuje zánik majetkových práv u autorských diel, u ktorých nie je pre počítanie doby trvania práv rozhodná smrť autora a autorské dielo nebolo oprávnené zverejnené v priebehu 70 rokov od jeho vytvorenia. Tu majetkové práva trvajú 70 rokov od jeho vytvorenia.³⁰⁹

³⁰⁸ Úprava je v súlade s medzinárodnými zmluvami aj so Smernicou o harmonizácii doby ochrany.

³⁰⁹ Toto ustanovenie treba vykladať s ohľadom na § 28 odst. 2 a 3 AZ, ak ide o po prvýkrát zverejnené voľné autorské dielo - Chaloupková, H., Holý, P.: *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související. Komentář*, 3. vyd., C. H. Beck, Praha 2007, s.42.

U audiovizuálnych diel sa doba trvania majetkových práv počíta od smrti posledného preživšieho z nasledujúcich osôb: režisér, autor scenára, autor dialógov, skladateľ hudby pre toto autorské dielo, akokoľvek možno považovať toto ustanovenie, doslovne prevzaté z Informačnej smernice, za nadbytočné (nevedno napríklad, či je jeho dôsledkom predĺženie práva režiséra).

Ak k zverejneniu autorského diela nedôjde jednorázovo, ale po častiach a ak je rozhodnou udalosťou zverejnenie autorského diela, počíta sa doba trvania majetkových práv pre každú takúto časť autorského diela samostatne.

Doba trvania majetkových práv sa počíta od 1 dňa roku nasledujúceho po roku, v ktorom nastala rozhodná skutočnosť pre jej počítanie.

Inštitút obnovy doby trvania majetkových práv je zakotvený v § 106 ods. 3 AZ.

7.1.5 Voľné dielo

Autorské dielo, u ktorého uplynula doba ochrany majetkových práv, sa nazýva voľné dielo. Každý ho môže voľne použiť, bez povolenia a bezplatne, musí však uviesť autora a autorské dielo nesmie byť použité spôsobom znižujúcim jeho hodnotu. Týmto použitím nebude dotknuté právo zverejniteľa doposiaľ nezverejneného voľného diela (§ 28 ods. 2 AZ) a ani postmortálna ochrana podľa § 11 ods. 5 AZ.

Zverejnením doposiaľ nezverejneného voľného³¹⁰ diela vznikajú tomu, kto ho ako prvý zverejní výlučné majetkové práva k tomuto autorskému dielu na dobu 25 rokov od jeho zverejnenia. Právo zverejniteľa náleží medzi práva súvisiace s právom autorským.³¹¹ Majetkové práva vznikajú v rovnakom rozsahu v akom by ich mal autor autorského diela, ak by jeho majetkové práva k autorskému dielu ešte trvali. Toto

³¹⁰ Teda až po uplynutí doby trvania majetkových práv.

³¹¹ Kříž, Holcová, Kordač, Křest'ánová: *Autorský zákon a předpisy souvisící, Komentář*, 2.vyd., Linde, Praha 2005, s.113.

ustanovenie je v súlade so smernicou o dobe ochrany autorského práva. Je to výnimka zo zásady z § 28 ods. 1 AZ.

Doba trvania tohto práva sa počíta od prvého dňa roku nasledujúceho po roku, v ktorom došlo k zverejneniu autorského diela v súlade s § 27 ods. 7 AZ.

Táto úprava bola do českého práva vnesená v súlade s článkom 4 Smernice Rady Európskych spoločenstiev č. 93/98/EHS³¹² o harmonizácii ochrannej doby práva autorského a niektorých práv príbuzných.³¹³

7.2 Majetkové práva a copyright vo Veľkej Británii

Britská úprava v CDPA taxatívne vymenováva výhradné majetkové práva majiteľa copyrightu, a tým upravuje, ku ktorým konaniam s copyrightovým dielom je výhradne oprávnený len on sám. Zároveň ustanovuje, že je ostatným zakázané zasahovať do týchto, v zákone vypočítaných, práv majiteľa copyrightu.

Majiteľ copyrightu však môže iné subjekty autorizovať k týmto konaniam zákonom vyhradených iba jeho osobe.

CDPA upravuje i ďalšiu skupinu činností, s najmä komerčným charakterom, ako napríklad nakladanie s protizákonnou kópiou copyrightového diela, ktoré ak sa uskutočňujú bez licencie od majiteľa copyrightu, spadajú pod „nepriame porušenie“ („*secondary infringement*“).³¹⁴

Každý, kto bez licencie alebo súhlasu majiteľa copyrightu nakladá s copyrightovým dielom spôsobom zákonne vyhradeným výlučne majiteľovi copyrightu, vrátane „nepriameho porušenia“, porušuje copyright, s výnimkou ak toto jeho konanie spadá pod „povolené úkony/činnosti/akty“ („*permitted acts*“).³¹⁵

³¹² Jej aktuálne znenie - smernica č. 2006/116/ES.

³¹³ To platí i pre Veľkú Britániu.

³¹⁴ David Bainbridge, *Intellectual Property*, 6th ed., London: Pearson Education Ltd, 2007, s.133.

³¹⁵ Britská obdoba českej úpravy - Výnimiek a obmedzení práva autorského - §§ 29 a nasl. AZ. „Tieto inštitúty vo všeobecnosti slúžia k tomu, aby sa udržala rovnováha medzi záujmom na podporovanie tvorby na strane jednej a záujem na šírení nových diel na strane druhej.“ - Nina Slípková: *AUTORSKÉ PRÁVO ZÁPADNÍ CIVILIZACE, Historie, mezinárodní a evropský kontext, autorskopravní systémy, Diplomová práce*, Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Ústav autorského práva, práva průmyslových a práv soutěžního, 2008, s.56.

Copyright môže byť porušený i nepriamo³¹⁶, a to v situácii, keď neoprávnená³¹⁷ osoba autorizuje iného k vyhradenému konaniu s copyrightovým dielom.³¹⁸

Majetkové práva sú v CDPA upravené v časti I., kapitole II. s názvom – „Práva majiteľa copyrightu“ („*Rights of copyright owner*“), ktorá pojednáva:

- o „činnostiach zakázaných copyrightom“ („*acts restricted by copyright*“), t.j. konaniach výlučne vyhradených copyrightom jeho majiteľovi. Neoprávnený zásah do týchto práv sa nazýva „*primary infringement*“ – „priamym porušením“ copyrightu.
- o konania s „neoprávnenou / protiprávnou kópiou“³¹⁹ („*infringing copy*“)³²⁰ copyrightového diela a zákonom špecifikované konania týkajúce sa „protiprávneho vykonania“³²¹ copyrightového diela („*infringing performance*“), ktoré zakladajú „*secondary infringement*“ – „nepriame porušenie“ copyrightu.³²²

Na tomto mieste by som rada pripomenula, že britská úprava majetkových práv je s ohľadom na to, že copyright zahŕňa práva autorov („*creators*“), ale i vysielateľov, výrobcov záznamov, atď. („*entrepreneurs*“), ovplyvnená okrem medzinárodných dokumentov spomenutých v stati „Medzinárodné právne dokumenty a osobnostné a majetkové práva“ aj Rímskym dohovorom³²³ a Zmluvou WIPO o výkonoch výkonných umelcov a o zvukových záznamoch.³²⁴

³¹⁶ Odlišuj od „nepriameho porušenia“ („*secondary infringement*“).

³¹⁷ Ktorá koná bez autorovho súhlasu, potrebnému k danému nakladaniu s copyrightovým dielom.

³¹⁸ § 16 ods. 2 CDPA.

³¹⁹ Patrí sem: dovoz „protiprávných kópií“, s výnimkou dovozu pre „vlastnú potrebu“ dovozcu - § 22 CDPA; držba „protiprávných kópií“ v súvislosti s podnikaním, ich predaj alebo prenájom alebo ich ponúkanie alebo vystavovanie za účelom predaja alebo prenájmu, ich vystavovanie a distribúcia v súvislosti s podnikaním, ich distribúcia inými spôsobmi v súvislosti s podnikaním a to v takom rozsahu, že môže poškodiť vlastníka copyrightu - § 23 CDPA; poskytovanie prostriedkov k výrobe „protiprávných kópií“ - § 24 CDPA.

³²⁰ Legálnu definíciu tohto pojmu poskytuje § 27 CDPA.

³²¹ Patrí sem: povolenie (umožnenie) použiť priestory k „protiprávnemu predstaveniu“ - § 25 CDPA; zabezpečenie zariadenia k „protiprávnemu predstaveniu“ - § 26 CDPA.

³²² Úprava v ustanoveniach §§ 22 - 27 CDPA 1988 je vlastne obdobou českej úpravy ochrany autorského práva podľa §§ 40 a nasl. AZ, ktorá však nie je predmetom tohto rozboru.

³²³ Medzinárodná dohoda o ochrane výkonných umelcov, výrobcov zvukových záznamov a rozhlasových a televíznych organizácií, uzatvorená v Ríme 26. 10. 1961

³²⁴ Zmluva Svetovej organizácie duševného vlastníctva (WIPO) o výkonoch výkonných umelcov a o zvukových záznamoch (Ženeva 1996)

7.2.1 „Činnosti zakázané copyrightom“

Koncepcia úpravy CDPA má:

- definovať konania, ktoré sú iným vo vzťahu ku copyrightovému dielu zakázané, respektíve v ktorých im držiteľ týchto práv („*right-holder*“) môže zabrániť žalobou,
- poskytnúť informácie osobe, ktorá by mala záujem „použiť“ copyrightové dielo, na koho sa treba obrátiť a či vôbec treba mať k takémuto spôsobu použitia súhlas.³²⁵

Paragraf 16 ods. 1 CDPA uvádza taxatívny katalóg práv patriacich pod „činnosti zakázané copyrightom“ („*acts restricted by copyright*“), ktoré sa nazývajú i metódami reprodukcie copyrightových diel. Vo Veľkej Británii sú za výlučné majetkové práva vlastníka copyrightu považované oprávnenia k týmto úkonom:³²⁶

- kopírovať copyrightové dielo – tzv. právo reprodukcie („*reproduction right*“) – § 17 CDPA,
- verejne vydávať/ rozširovať kópie copyrightového diela – tzv. právo prvého predaja a distribúcie, resp. doktrína prvého predaja („*first sale and distribution right*“) - § 18 CDPA³²⁷,
- prenajímať alebo vypožičiavať copyrightové dielo verejnosti – tzv. právo na prenájom / vypožičiavanie („*rental / lending right*“) - § 18A CDPA,
- verejne predviesť alebo predviesť copyrightové dielo – tzv. právo verejného vykonania („*public performance right*“) - § 19 CDPA,
- sprístupňovať copyrightové dielo verejnosti – tzv. právo verejného sprístupňovania („*public communication right*“) - § 20 CDPA,
- spracovať copyrightové dielo alebo vykonať všetky hore uvedené konania s adaptáciou copyrightového diela – tzv. právo na spracovanie („*adaptation right*“) - § 21 CDPA³²⁸.

³²⁵ Hector MacQueen, Charlotte Waelde, Graeme Laurie.: *Contemporary Intellectual Property, Law and Policy*, New York, Oxford University Press Inc., 2008, s. 117.

³²⁶ Hector MacQueen, Charlotte Waelde, Graeme Laurie.: *Contemporary Intellectual Property, Law and Policy*, New York, Oxford University Press Inc., 2008, s. 118.

³²⁷ Tu nájdeme i úpravu vyčerpania práva na rozširovanie copyrightového diela.

³²⁸ Toto ustanovenie sa prekrýva s úpravou práva namietať zaobchádzaniu s copyrightovým dielom spôsobom znižujúcim jeho hodnotu - § 80 CDPA. - Norma Dawson, *Lecture at Queen's University: INTELLECTUAL PROPERTY - COPYRIGHT III*, 2007, s.5.

Jadrom britskej ochrany, a to najmä z historického hľadiska, je právo, resp. zákaz kopírovania, ktoré dalo koniec – koncov tomuto celému právnemu odvetviu i názov („*copying*” – „*copyright*”).

Odsek 2 § 16 CDPA uvádza, že *copyright* na *copyrightové* dielo bude „primárne porušený“ („*infringed*“) osobou:

- a) ktorá bez licencie³²⁹ od majiteľa *copyrightu* vykoná alebo
- b) ktorá autorizuje iného k vykonaniu *copyrightového* diela

ktorýmkoľvek spôsobom uvedeným v odseku 1 § 16 CDPA.

Porušiteľ je tu zodpovedný za následok bez ohľadu na zavinenie.³³⁰ „Stav myslí“ žalovaného bude ale mať vplyv pri určovaní náhrady („*remedies*“) - § 97 CDPA.

Odsek 3 § 16 CDPA ďalej upresňuje, že pre konania podľa § 16 ods. 1 CDPA je irelevantné, či sa tak deje vo vzťahu k celému dielu alebo len k jeho podstatnej časti, či priamo³³¹ alebo nepriamo³³².

CDPA neponúka definíciu podstatnej časti. Posúdenie, zaužívané britskými súdmi, či sa jedná o podstatnú časť, aby sa jednalo o porušenie *copyrightu*, záleží viac od kvality než kvantity „zneužívanej“ časti *copyrightového* diela³³³. Testom, či ide o podstatnú časť, môže byť skutočnosť, či porušiteľ *copyrightu* použil podstatnú časť zručnosti a práce, ktorú autor investoval do *copyrightového* diela.³³⁴

Odsek 4 § 16 CDPA uzákoňuje, že ustanovenia tejto kapitoly zákona majú účinok s ohľadom na ustanovenia kapitoly III. upravujúcej obmedzenia majetkových práv tzv. „povolené úkony/činnosti/akty“ („*permitted acts*“) a kapitoly VII. poskytujúcej úpravu licencie.

³²⁹ T. j. bez súhlasu udeleného majiteľom *copyrightu* v zmluve alebo iným zákonným spôsobom.

³³⁰ U „nepriameho porušenia“ *copyrightu* žalovaný nebude zodpovedný za porušenie *copyrightu*, dokiaľ nebude dokázané, že vedel alebo mal dôvod veriť, že nakladal s protiprávnou, neoprávnenou kópiou *copyrightového* diela. - §§ 22, 23, 24, 25 ods. 1 a 26 ods. 2 – 4 CDPA.

³³¹ T. j. priamo na pôvodnom *copyrightovom* diele.

³³² T. j. napr. na inom *copyrightovom* diele, ktoré je odvodené od pôvodného *copyrightového* diela, i napr. ak ide o kópiu z kópie *copyrightového* diela. - *King Features Syndicate v O & M Kleeman* [1941] AC 417.

³³³ *Ladbroke (Football) Ltd v William Hill (Football) Ltd* [1964] 1 WLR 273, s.276 i prípad *Newspaper Licensing Agency Ltd v Marks and Spencers plc* [2003] 1 AC 551 potvrdzuje obdobný prístup.

³³⁴ *Designers Guild Ltd v Russell Williams (Textiles) Ltd* [2001] FSR 11 (HL)

7.2.2 Prevod a prechod majetkových práv

Majetkové práva majiteľa copyrightu sú vo Veľkej Británii právom vlastníckym a sú voľne prevoditeľné. Oprávnený subjekt môže poskytnúť i oprávnenie k ich výkonu iným subjektom pomocou licencie. Úpravu týchto spôsobov dispozícií s copyrightovými majetkovými právami obsahuje kapitola V. – „Dispozície s právami ku copyrightovým dielam“ („*Dealings with Rights in Copyright Works*“), v §§ 90 – 93C CDPA, ich podrobnejšia analýza však nie je predmetom tejto práce.

Majetkové práva sú i predmetom dedičstva.

7.2.3 Doba ochrany („*Duration of copyright*“) - §§ 12 – 15 (15A) CDPA

I. Doba ochrany literárnych, dramatických, hudobných a výtvarných diel:

Majetkové práva, publikovaných i nezverejnených, literárnych, dramatických, hudobných a výtvarných diel trvajú po dobu autorovho života a 70 rokov po jeho smrti, počítané od konca kalendárneho roku, v ktorom autor umrel³³⁵ .³³⁶

Literárne, dramatické, hudobné a výtvarné diela vygenerované počítačom sú chránené po dobu 50 rokov od konca kalendárneho roku, v ktorom boli vytvorené.

Majetkové práva k dielu anonymnému a pseudonymnému trvajú 70 rokov od konca kalendárneho roku, v ktorom vznikli, alebo ak boli počas tejto doby oprávnene zverejnené tak od konca roku, v ktorom boli prvýkrát oprávnene zverejnené³³⁷. Ak však počas behu týchto dôb dôjde k zisteniu, kto je autorom, majetkové práva i tu budú trvať po dobu autorovho života a 70 rokov po jeho smrti.

U spoluautorských copyrightových diel, kde sú spoluautori známi, je doba ochrany 70 rokov od smrti spoluautora, ktorý ostatných prežil, ak sú známi len niektorí spoluautori tak od smrti posledného známeho spoluautora.

II. Doba ochrany u filmov:

Doba trvania majetkových práv sa počíta od smrti posledného preživšieho z nasledujúcich osôb: režisér, autor scenára, autor dialógov, skladateľ hudby pre takýto

³³⁵ „*Post mortem auctoris*“.

³³⁶ T.j. tak isto ako v Česku.

³³⁷ Legálnu definíciu oprávneného zverejnenia nájdeme v § 12 ods. 5 CDPA.

film. Ak ani jedna z uvedených osôb nie je známa a nedá sa teda doba trvania určovať podľa smrti aspoň jednej z týchto osôb, bude doba trvania majetkových práv trvať 70 rokov od konca kalendárneho roku, v ktorom film vznikol, alebo ak bol počas tejto doby oprávnené zverejnený, tak od konca roku, v ktorom bol prvýkrát oprávnené zverejnený.³³⁸ Ak však žiadnej z vyššie špecifikovaných osôb niet³³⁹, 50 rokov od konca kalendárneho roku, v ktorom bol vytvorený.³⁴⁰

III. Doba ochrany u zvukového záznamu³⁴¹:

- a) 50 rokov od konca kalendárneho roku, v ktorom bol vytvorený, alebo
- b) ak bol v tejto dobe oprávnené zverejnený, tak 50 rokov od konca kalendárneho roku, v ktorom bol prvýkrát oprávnené zverejnený, alebo
- c) ak nebol počas doby pod bodom a) zverejnený ale bol verejnosti sprístupnený, 50 rokov od konca kalendárneho roku, v ktorom bol takto oprávnené sprístupnený.³⁴²

IV. Doba ochrany u vysielania:

50 rokov od konca kalendárneho roku, v ktorom bolo vytvorené.³⁴³ Copyright v opakovanom vysielaní zaniká v ten istý moment ako copyright k originálnemu vysielaniu.

V. Doba ochrany u typografického usporiadania:

Copyright k typografickému usporiadaniu uplynie 25 rokov od konca kalendárneho roku, v ktorom bolo toto vydanie po prvýkrát zverejnené.³⁴⁴

VI. Doba ochrany pri „Copyrighte Koruny a Parlamentu“:

Pri analýze doby ochrany copyrightu je potrebné spomenúť i „Copyright Koruny a Parlamentu“, a to z toho dôvodu, že práve tu sa prejavuje špecifickosť ich úpravy oproti úprave „všeobecných“ copyrightových diel.

³³⁸ § 13B ods. 2 - 4 CDPA.

³³⁹ Napr. pri prostých AV záznamoch (nie umeleckých, napr. krátky TV spot).

³⁴⁰ § 13B ods. 9 CDPA.

³⁴¹ Ako som už vyššie uviedla v českom práve toto právo patrí pod práva súvisiace s právom autorským. Čo platí i pre nasledujúci bod IV..

³⁴² § 13A ods. 2 CDPA.

³⁴³ § 14 ods. 2 CDPA

³⁴⁴ § 15 CDPA.

V Britskej monarchii má panovník, v rámci tzv. „Copyrightu Koruny“ („*Crown copyright*“), nárok na copyright ku každému copyrightovému dielu vytvoreného monarchom samotným alebo úradníkom či zamestnancom monarchie pri výkone svojich povinností.³⁴⁵ Panovník má ďalej nárok i na copyright v materiáloch uvedených v § 164 ods. 1 CDPA, ako napr. zákony a opatrenia parlamentov.

Copyrightové diela vytvorené členmi kráľovskej rodiny sa však riadia ustanoveniami „obyčajného“ copyrightu, t.j. ako diela „radového“ autora.

Pozícia koruny je obdobná pozícii zamestnávateľa a najväčším rozdielom v ich úprave sa zdá byť práve doba ochrany majetkových práv týchto copyrightových diel.

U literárnych, dramatických, hudobných a výtvarných diel trvajú 125 rokov od konca kalendárneho roka, v ktorom boli vytvorené, alebo ak boli takéto copyrightové diela komerčne zverejnené v dobe 75 rokov od konca kalendárneho roka, v ktorom vznikli, tak doba ich ochrany skončí 50 rokov od konca kalendárneho roku, v ktorom boli po prvýkrát zverejnené.³⁴⁶

Copyright Koruny na zvukové záznamy a filmové záznamy sa riadi všeobecnými ustanoveniami.

Copyright k zákonom a opatreniam parlamentov trvá 50 rokov od konca kalendárneho roku, v ktorom bol udelený kráľovský súhlas.³⁴⁷

„Copyright Parlamentu“ („*Parliamentary copyright*“) k literárnym, dramatickým, hudobným a výtvarným dielam vytvorených komorami parlamentu alebo na základe ich kontroly a pokynov, trvá 50 rokov od konca kalendárneho roku, v ktorom vznikli.³⁴⁸

Príloha 1 CDPA obsahuje prechodné ustanovenia týkajúce sa i copyrightových diel vzniknúcich pred účinnosťou CDPA.

³⁴⁵ § 163 ods. 1 CDPA.

³⁴⁶ § 163 ods. 3 CDPA.

³⁴⁷ § 164 ods. 2 CDPA.

³⁴⁸ § 165 ods. 3 CDPA.

Pre zaujímavosť by som na záver tejto stati rada spomenula, že pred harmonizáciou smernicami Spoločenstva v Británii existoval i „večný copyright“, napr. v prípade copyrightového diela Peter Pan od JM Barrieho³⁴⁹.

7.2.4 *Public domain*

Pojem *public domain*, prekladaný i ako „verejný statok“, či „verejná doména“, zahŕňa možné spôsoby použitia copyrightového diela, ktorými nedochádza k porušeniu copyrightu. Pod túto tzv. „copyright – free“ zónu spadá i použitie britského ekvivalentu českého voľného diela, t.j. copyrightového diela, u ktorého uplynula doba trvania copyrightu.

I britské právo obsahuje katalóg výnimiek a obmedzení copyrightu. CDPA ich nazýva „povolenými úkonmi/činnosťami/aktmi“ („*permitted acts*“). Charakterizované i ako výnimky z porušenia copyrightu³⁵⁰ upravené v kapitole III. CDPA, ktorá zahŕňa katalóg úkonov/činností/aktov, ku ktorým nie je potrebný súhlas majiteľa copyrightu alebo uvádza právny dôvod bez-zmluvného použitia copyrightového diela. Úprava je demonštratívna^{351 352}.

³⁴⁹ Príloha 6 CDPA.

³⁵⁰ David Bainbridge, *Intellectual Property*, 6th ed., London: Pearson Education Ltd, 2007, s.133.

³⁵¹ Na rozdiel od českej právnej úpravy, ktorá má široký, ale taxatívny výpočet výnimiek a obmedzení - §§ 29 - 39 AZ.

³⁵² Podrobná analýza daných ustanovení však nie je predmetom tej to práce.

7.3 Komparácia oboch úprav

V prvom rade je treba spomenúť dôležitý koncepčný rozdiel porovnávaných právnych úprav.

V Británii sú majetkové práva majiteľa copyrightu vymenované v CDPA taxatívne a ďalej tento zákon uvádza, že je zakázané zasahovať do v ňom takto vypočítaných práv.

Český AZ vypočítava majetkove práva demonštratívne³⁵³, a uzákoňuje, že autorské dielo možno použiť bez súhlasu autora, len ak tak stanoví zákon³⁵⁴.

Právna teória za zásadnú nevýhodu vymedzenia obsahu autorského práva autorské dielo použiť prostredníctvom taxatívneho výpočtu spôsobov použitia považuje to, že pri rýchlom vývoji techniky, prinášajúcom stále nové možnosti využívania autorských, resp. copyrightových diel, s ktorými pri formulácii autorskoprávných zákonov nebolo počítané, nemôže právna úprava pružne reagovať a môžu vznikať spory o rozsah subjektívnych autorských práv.³⁵⁵

Na druhej strane existujú argumentácie práve v prospech taxatívneho prístupu a to v tom zmysle, že presnejšie vymedzuje priestor svojej regulácie a zvyšuje tak právnu istotu nie len majiteľov copyrightu, resp. autorov ale aj užívateľov autorských, resp. copyrightových diel, t.j. že znižuje priestor pre špekulácie, ktoré dispozície s autorským dielom spadajú pod pojem „použitia autorského diela“, a to na rozdiel od prístupu demonštratívneho.

Z môjho pohľadu širšiu ochranu autorských majetkových práv potenciálne poskytuje prístup demonštratívny, t. j. český.

³⁵³ Vid' § 12/5, posl. veta AZ.

³⁵⁴ Vid' § 12/1 in fine AZ, t. j. najmä pri výnimkách podľa §§ 29 a nasl. AZ.

³⁵⁵ Ivo Telec, Pavel Tůma: *Autorský zákon, Komentář*, C.H.Beck, Praha 2007, s.172.

7.3.1 České právo autorské dielo použiť a katalóg práv majiteľa copyrightu

Ustanovenia AZ upravujúce české právo autora použiť svoje autorské dielo (oddiel 3. AZ - „Majetkové práva“) ako aj britský katalóg práv majiteľa copyrightu („*The acts restricted by copyright*“ - §§ 16 – 21 CDPA) prebehli značným medzinárodným a európskym „zjednocovacím“ procesom.

Ako už bolo spomenuté, morálne práva autora boli a sú väčšinou ponechané národným úpravám. To neplatí pre majetkové práva, kde napríklad EÚ a to najmä od počiatkov deväťdesiatych rokov vyvíja značné úsilie danú oblasť harmonizovať.

Komunitárne právo stanovuje minimálny obsah výlučných majetkových autorských práv hlavne v týchto smerniciach: o právnej ochrane počítačových programov, o práve na prenájom a vypožičiavani a o niektorých právach v oblasti duševného vlastníctva súvisiacich s autorským právom, o koordinácii určitých predpisov týkajúcich sa autorského práva a práv s ním súvisiacich pri družicovom vysielaní a káblovom prenose, o právnej ochrane databáz a v Informačnej smernici.

O porovnávaných ustanoveniach českej aj britskej úpravy sa dá vo všeobecnosti konštatovať, že sú v súlade so záväzkami vyplývajúcimi z európskeho práva komunitárneho,³⁵⁶ a preto sú dnes ich národné úpravy v porovnávanej oblasti značne podobné³⁵⁷ – napríklad úprava: práva kopírovať copyrightové dielo³⁵⁸ / rozmnožovať autorské dielo (§ 17 CDPA, § 13 AZ), práva rozširovať kópie copyrightového či autorského diela (§ 18 CDPA, § 14 AZ) i vyčerpania práva na rozširovanie copyrightového, resp. autorského diela (§ 18 CDPA, § 14/2 AZ)³⁵⁹, zakotvenia práva na prenájom a vypožičiavanie (§ 18A CDPA, §§ 15, 16 AZ), sprístupňovania copyrightového, resp. autorského diela verejnou počítačovou sieťou (§ 20/2/b CDPA, § 18/2 AZ) a pod.

³⁵⁶ T.j. sú v súlade so smernicami ale aj rozhodnutiami ESD. Obe úpravy sú vo všeobecnosti v súlade s medzinárodným právom autorským.

³⁵⁷ Pričom treba brať v úvahu taxatívnosť, či demoštratívnosť katalógu týchto práv.

³⁵⁸ Netreba však pozabúdať, že copyrightové dielo zahŕňa i vysielanie, zvukové záznamy atď..

³⁵⁹ Tzv. „community exhaustion“.

Čo je z komparatívneho hľadiska pre obsah tejto práce zaujímavé, je skutočnosť, že právo na spracovanie je v Británii radené medzi práva majetkové (§ 16/1/e CDPA), zatiaľ čo v českom práve ide o právo osobnostné (§ 11/3, prvá veta).³⁶⁰ To má pravdaže svoj právny význam, ako napr. možnosť udeliť licenciu alebo osobnostnoprávny súhlas, atď..

Viac a z komparatívneho pohľadu zaujímavejších rozdielov nájdeme v rámci úpravy práv v Česku radených k iným právam majetkovým.

7.3.2 *Droit de Suite*

Právo autora na odmenu pri ďalšom predaji originálu jeho autorského, resp. copyrightového diela umeleckého oprávňuje autora, na odmenu, v prípade keď už raz ním prevedený³⁶¹ originál autorského, resp. copyrightového diela umeleckého do vlastníctva inej osoby je ďalej mimo rámec súkromia, t.j. za účasti obchodníka, predávaný a to minimálne za minimálnu kúpnu cenu.

V prípade tohto práva autora je zaujímavé, že porovnávaná právne poriadky ho radia do odlišnej skupiny práv. V Česku je právo na odmenu pri ďalšom predaji originálu autorského diela umeleckého radené medzi práva majetkové, presnejšie iné majetkové práva, zatiaľ čo v Británii je toto právo („*artist's resale royalty right*“) považované za právo morálne³⁶².

Ďalším rozdielom je, že v Českej republike sa právo na autorskú odmenu za ďalší predaj originálu autorského diela umeleckého uplatňuje od účinnosti autorského zákona z roku 1926³⁶³. Predošlá právna úprava však uplatňovala niektoré odlišné východiska a bola jej vytýkaná i nízka praktická použiteľnosť a vynútiteľnosť.³⁶⁴

³⁶⁰ Len pre zaujímavosť, napríklad i slovenský Autorský zákon radí toto právo pod práva majetkové.

³⁶¹ Úplatne či bezúplatne.

³⁶² David Bainbridge, *Intellectual Property*, 6th ed., London: Pearson Education Ltd, 2007, s. 120.

³⁶³ Viz § 35 zák. č. 218/1926 Sb., § 98 zák. č. 115/1953 Sb., § 31 zák. č. 35/1965 Sb.

³⁶⁴ Ivo Tepec, Pavel Tůma: *Autorský zákon, Komentář*, C.H.Beck, Praha 2007, s.283.

V Británii toto právo pred európskou harmonizačnou Resale smernicou³⁶⁵ vôbec neexistovalo. Britský postoj bol koniec - koncov i dlho prekážkou schválenia smernice. Británia je totiž jedným z tradičných centier obchodu s umením a sídlom viacerých prestížnych aukčných siení, preto neprekvapia obavy o odliv obchodníkov z britského trhu do zámoria.

Na základe komunitárnej smernice musela byť česká úprava pozmenená,³⁶⁶ avšak pre britské právo to znamenalo vznik nového právneho inštitútu.

Práve týmto spôsobom bol naplnený účel Resale smernice, ktorým bola snaha o vytvorenie jednotného európskeho štandardu tejto úpravy, a tak k zamedzeniu presunu podnikov obchodníkov s umeleckými dielami do tých členských zemí, kde sa toto právo neuplatňovalo, a ďalej i snaha o odstránenie prekážok hospodárskej súťaže na trhu s originálmi umeleckých diel, ktoré boli rozdielnou úpravou tohto práva v rámci jednotného trhu spôsobené.³⁶⁷

Briti logicky využili i vyjednanú možnosť prechodného obdobia podľa čl. 17 smernice, ktoré má umožniť zaradenie tohto práva do právnych systémov štátov, v ktorých táto právna úprava chýbala, a dať priestor, aby sa ziskovo orientovaný prevádzkovatelia, resp. podnikatelia v týchto členských štátoch prispôbili postupne týmto právnym úpravám pri udržaní životaschopnosti ich podnikania. Preto sa toto právo v Británii neuplatní na žiaden predaj, v zmysle smernice, pri ktorom bola zmluva uzatvorená pred 1.1. 2010.

Samotná pozitívneprávna úprava oboch štátov je dnes ako výsledok harmonizácie veľmi podobná. Smernica zjednocuje úpravu napr. vo vzťahu na aké umelecké diela sa toto právo vzťahuje, určuje výšku sadzieb, základ pre ich výpočet apod.

Zopár rozdielov však existuje i naďalej, a to v dôsledku dispozitívnosti niektorých ustanovení smernice. Spomenula by som, ako príklad, že zákonodarcovia oboch štátov využili možnosti, ktorú poskytuje čl. 1 ods. 3 cit. smernice 2001/84/ES, a obmedzili rozsah autorského práva na odmenu pri ďalšom predaji originálu autorských a copyrightových diel, u ktorých je kúpna cena vyššia než čiastka stanovená zákonom, tzv. minimálna kúpna cena. A

³⁶⁵ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/84/ES zo dňa 27.9.2001 o práve ďalšieho predaja v prospech autora originálu umeleckého diela.

³⁶⁶ Smernica bola implementovaná novelou z roku 2006 (zák. č. 216/2006 Sb.).

³⁶⁷ Ivo Telec, Pavel Tůma: *Autorský zákon, Komentář*, C.H.Beck, Praha 2007, s.283.

tak v súčasnosti sa v Česku jedná o čiastku 1500 EURO a v Británii o 1000 EURO.³⁶⁸ S ohľadom na znenie smernice bolo nutné stanoviť túto čiastku v mene euro, a to vzhľadom k možnému pohybu kurzov mien, čo by sa bolo práve prejavilo v našom prípade, kde oba štáty ešte stále majú menu odlišnú, vlastnú (CZK, £).

7.3.3 Právo na odmenu v súvislosti s rozmnožovaním diela pre osobnú potrebu a vlastnú vnútornú potrebu

Toto právo oprávňuje autora na odmenu v súvislosti s rozmnožovaním autorského diela pre osobnú potrebu fyzickej osoby a vlastnú vnútornú potrebu právnickej osoby či podnikateľskej fyzickej osoby, a to voči zákonom špecifikovaným subjektom, ako napr. výrobcom prístrojov k zhotovovaniu rozmnoženín záznamov, dovozcom týchto prístrojov z tretích zemí, výrobcom nenahraných nosičov atď.³⁶⁹, t.j. subjektom, ktoré „svojou hospodárskou činnosťou umožňujú masové domáce rozmnožovanie autorských diel prostriedkami reprodukčnej techniky“³⁷⁰.

Účelom tohto majetkového práva je reagovať na rozvoj reprodukčnej techniky, ktorý umožnil také rozmnožovanie uverejnených autorských diel pre osobnú či vlastnú vnútornú potrebu, ktoré sa deje v takom masovom meradle, že jeho hospodárskym dôsledkom je znižovanie odbytu vyrobených rozmnoženín autorských diel, a tým i odmeny autorov, a to najmä ak sú odmeňovaný podľa počtu predaných rozmnoženín.³⁷¹

Predpokladom existencie práva autora na odmenu v súvislosti s rozmnožovaním autorského diela pre osobnú potrebu, v Česku vid' § 25 AZ³⁷², je existencia autorskoprávneho inštitútu „(oprávnenej) rozmnoženiny pre osobnú potrebu“, v Česku vid' § 30 a § 31a AZ. Britské právo takýto „všeobecný“³⁷³ právny inštitút, v tejto podobe nepozná, a preto i rozmnoženina pre osobnú potrebu zakladá porušenie

³⁶⁸ Cit. smernica 2001/84/ES umožňuje stanoviť dolnú hranicu až na čiastku 3000 EURO.

³⁶⁹ Marta Knappová, Jiří Švestka a kol.: *Občanské právo hmotné, Svazek 3*, 3. vyd., Aspi, Praha 2002, s.225.

³⁷⁰ Ivo Telec, Pavel Tůma: *Autorský zákon, Komentář*, C.H.Beck, Praha 2007, s.294.

³⁷¹ Ivo Telec, Pavel Tůma: *Autorský zákon, Komentář*, C.H.Beck, Praha 2007, s.294.

³⁷² V českom autorskom práve prvýkrát zavedené novelou predchádzajúceho autorského zákona - zákona č. 35/1965 Sb., a to novelou z roku 1990 - zákon č. 89/1990 Sb.. Súčasná česká úprava je v súlade so Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES o harmonizácii určitých aspektov autorského práva a práv s ním súvisiacich v informačnej spoločnosti (tzv. Informačná smernica).

³⁷³ V zmysle plošne uplatňovaný, vid' výnimka pre špecifickú situáciu nižšie.

copyrightu³⁷⁴, a tak vo Veľkej Británii ani nemôže existovať rozoberané majetkové právo.

Vo Veľkej Británii však existuje jeden špecifický zákonom povolený prípad rozmnoženiny pre osobnú potrebu. A to v rámci „povolených úkonov/činností/aktov“ („*permitted acts*“), presnejšie v úprave rozmnoženiny pre osobnú potrebu v prípade osoby zrakovo postihnutej v § 31A CDPA. Zrakovo postihnuté osoby si môžu touto „špecifickou“ kópiou umožniť prístup ku copyrightovému dielu, ktoré majú v oprávnenej držbe.

Celková atmosféra v Británii nie je vôbec naklonená tomuto inštitútu a zdá sa, že momentálne s ním zákonodarcovia nerátajú a to ani do budúcnosti.

Veľká Británia týmto využila dispozitívnosť Informačnej smernice a nezaviedla ani výnimku pre rozmnoženinu pre osobnú potrebu („*private use exception*“), a tým ani systém náhradných odmien („*levy system for private copying*“).

Informačná smernica dáva štátom na výber:

a) legalizovať rozmnoženinu pre osobnú potrebu a zaviesť systém náhradných odmien

alebo

b) nedovoliť rozmnoženinu pre osobnú potrebu a v takom prípade štáty ani nemusia zaviesť systém náhradných odmien.

7.3.4 Prechod a prevod majetkových práv

Hádam najvýraznejším rozdielom medzi autorským právom v rámci civil law a copyrightom patriacim do common law sú princípy ovládajúce a z nich vyplývajúca pozitívneprávna úprava prechodu, resp. prevodu majetkových práv autorov, resp. majiteľov copyrightu.

³⁷⁴ Za podmienky, že sa nejedná o „konanie povolené“ („*permitted act*“) z iného zákonného dôvodu.

V Česku sú majetkové práva neprevoditeľné, autor sa ich ani nemôže vzdať. Je tu dovolený len konštitutívny prevod týchto práv licenciou.

V Británii sú naopak voľne prevoditeľné, čiže aj translatívny prevod majetkových práv je možný, a aj preto sa tu hovorí o majiteľovi copyrightu, ktorý môže svoje práva scudzit' alebo ich previesť licenciou.

Copyright je tu chápaný ako scudziteľné právo, a teda ako pevne spojený s copyrightovým dielom, a nie až tak s autorom, ako je to charakteristické pre autorskoprávnu tradíciu.³⁷⁵

V oboch úpravách sú majetkové práva predmetom dedičstva.

7.3.5 Doba ochrany

Obe úpravy doby ochrany boli harmonizované so Smernicou o dobe ochrany autorského práva a určitých práv s ním súvisiacich³⁷⁶ a preto sú značne obdobné.

³⁷⁵ Nina Slípková: *AUTORSKÉ PRÁVO ZÁPADNÍ CIVILIZACE, Historie, mezinárodní a evropský kontext, autorskopravní systémy, Diplomová práce*, Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Ústav autorského práva, práva průmyslových a práv soutěžního, 2008, s.67.

³⁷⁶ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/116/ES zo dňa 12.12.2006 o dobe ochrany autorského práva a určitých práv s ním súvisiacich (kodifikované znenie smernice 93/98/EHS)

Záver

Cieľom tejto práce bolo porovnať vznik a obsah českého autorského práva a britského copyrightu. Hlavnou snahou bolo poukázať na, ale aj objasniť, najpodstatnejšie rozdiely a paralely porovnávaných autorskoprávných úprav, ako i na ich jednotlivé právne inštitúty signifikantné pre porovnané oblasti. Výsledky komparácií boli spracovávané priebežne a uvádzané najmä ku koncu jednotlivých kapitol. Ich podrobné zopakovanie v závere tejto diplomovej práce, by tak už bolo nadbytočné, avšak v záujme prehľadnosti a rekapitulácie uvádzam nasledovnú tabuľku:

	Česká republika	Veľká Británia	Vid' kapitola číslo:
Právny systém	Civil law	Common law	1
Hlavné pramene práva	Autorský zákon č. 101/2000 Sb.	Copyright, Designs and Patents Act 1988	2
<i>Droit d'auteur</i>	Autorské právo	Copyright ³⁷⁷	3
Autor	FO §§ 5 – 8 AZ	FO a PO §§ 9 – 11 CDPA	3
Definícia autorského/copyrightového diela	§ 2 AZ	§§ 1, 3 – 8 CDPA	4
Vznik autorského/copyrightového diela	Okamihom, keď je autorské dielo vyjadrené v akkoľvek objektívne zaznamenateľnej podobe	Okamihom, keď je copyrightové dielo fixované	4
Autorov vklad do diela	„Osobnosť, ktorá je výsledkom tvorivej duševnej činnosti autora“ + komunitárny koncept pôvodnosti	Originalita + komunitárny koncept pôvodnosti	4
Vznik autorského práva/copyrightu	Princíp reformálnosti	Princíp reformálnosti	4
Obsah autorského práva/copyrightu	§ 10 AZ	§ 2 CDPA	5
Morálne práva	§ 11 AZ Neprevoditeľnosť	§§ 77 – 89 CDPA Neprevoditeľnosť (“waiver”)	6
Ekonomické práva – ich katalógy	§§ 12 – 25 AZ	§§ 16 – 21 CDPA	7
Prevod, prechod majetkových práv	Neprevoditeľnosť	Prevoditeľnosť	7
Doby ochrany	§ 27 AZ	§§ 12 – 15 (15A) CDPA	7

³⁷⁷ Berúc v úvahu obsah kapitoly 3. „Terminológia.“

Ako hlavné metódy skúmania právnych inštitútov oboch autorskoprávných úprav boli pri písaní tejto práce použité - analýza, komparácia a syntéza.

Otázka terminológie je pri porovnávaní právnych inštitútov vychádzajúcich z rôznych právnych tradícií zásadná. A práve narábanie s terminológiou, resp. preklad britských termínov, bolo najväčšou výzvou (pri spracovávaní) tejto diplomovej práce. Pri preklade bolo potrebné vychádzať nie len z lingvistického, sémantického, ale aj obsahového, odborného, významového kontextu britskej právnej terminológie.

Aj z tohto dôvodu bolo u jednotlivých, najdôležitejších termínov, či slovných spojení, uvádzané aj ich pôvodné anglické znenie, aby sa predišlo prípadným nedorozumeniam, ku ktorým by mohlo dôjsť v dôsledku „nemožnosti“ úplne adekvátneho, resp. identického prekladu, a to najmä z dôvodu absencie obdoby prekladaných právnych inštitútov, či pojmológie v slovenskom, prípadne českom jazyku.

Úroveň autorskoprávnej ochrany Českej republiky a Veľkej Británie v oblastiach, ktoré boli vybrané, a ktoré boli predmetom tejto práce, je, možno konštatovať, vo všeobecnosti za konformnú nielen s medzinárodnými požiadavkami, ale aj s nárokmi práva EÚ.

Napriek tomu, dodnes v porovnávaných autorskoprávných úpravách existujú výrazné rozdiely, majúce pôvod v histórii, a to najmä v skutočnosti, že vo svojej podstate vychádzajú a opierajú sa o odlišné teoretické východiska - common law a civil law.

Značné rozdiely úprav tu existujú i napriek tomu, že obe právne úpravy sú upravené zákonmi. T.j. že i britský copyright je dnes už „*statutory law*“ a nie „*case law*“, ako tomu bolo bývalo pred rokom 1709, a teda nejedná sa tu už o typickú formu úpravy v rámci common law s tak výraznými odlišnosťami, oproti civil law. Historickoprávne, ale i tak táto zákonná úprava copyrightu pôvodne vychádzala a vyvinula sa z tradičných inštitútov common law, a z toho plynú i dané dodnes pretrvávajúce rozdiely. A tak skutočnosť, že obe právne úpravy sú

upravené legislatívou,³⁷⁸ má vo výsledku skôr len praktické, než aké iné, výhody, a to najmä pre proces komparácie daných úprav.

Na záver, v rámci sumarizácie a generalizácie výsledkov tejto diplomovej práce, je možné dospieť k uzáveru, že v porovnávaných oblastiach, ktoré boli predmetom môjho prieskumu, teda vzniku a obsahu autorskoprávných úprav sa za celkovo najvýraznejšie pretrvávajúce rozdiely českej a britskej autorskoprávne úpravy dajú pokladať tieto skutočnosti:

1. Pri vzniku autorského / copyrightového diela, ide o rozdielny spôsob vyjadrenia diela, kde v Českej republike postačuje vyjadrenie autorského diela v akejkol'vek objektívne vnímateľnej podobe, zatiaľ čo britská úprava vyžaduje fixáciu ako predpoklad vzniku copyrightového diela.

2. Úprava morálnych práv je v českom práve súčasťou českého autorského práva a je širšia i komplexnejšia než ich úprava vo Veľkej Británii, kde tieto stoja akoby mimo samotný systém copyrightu.

3. U ekonomických práv, s ich značne európskou harmonizáciou poznačenou úpravou, by som za najvýraznejší rozdiel považovala rozdielny prístup (český a britský) k ich ne/prevoditeľnosti.

V pokračujúcom procese harmonizácie autorskoprávnej úpravy v rámci EU bude zrejme treba v budúcnosti hľadať kompromisy a riešenia pre jednotiacie úpravy i v týchto oblastiach. Ktorým smerom by sa, podľa môjho názoru, mohli uberať takéto prípadné ďalšie harmonizačné tendencie?

Ad 1. S ohľadom k podmienkam vzniku považujem českú úpravu za záberovo, čo sa týka predmetu jej ochrany, podstatne širšiu. A rozhodne by som z tejto úpravy v rámci harmonizácie neustupovala.³⁷⁹

³⁷⁸ A nejedná sa teda o prípad, v ktorom by bola česká úprava zákonná a britská case law.

³⁷⁹ Úpravu autorovho vkladu do diela, som v rámci troch bodov uvedených vyššie neuviedla najmä preto, že tu už bol predstavený určitý jednotiaci prvok, a to v podobe komunitárneho konceptu pôvodnosti.

Ad 2. K úprave morálnych práv, musíme konštatovať, že česká dlhoročná tradícia v danej oblasti sa prejavuje pozitívne nie len v prepracovanosti ale i rozsahu tejto úpravy. Osobnostné práva, ako prívesok britského copyrightu, stále majú, a ešte aj dlho budú mať čo dobiehať. A preto, a i vzhľadom k významu týchto práv autora, by som v rámci prípadnej harmonizácie, tejto harmonizáciou zatiaľ takmer nepoznačenej oblasti, odporúčala hľadať inšpiráciu v úprave českej.

Ad 3. V tejto oblasti, ostávam so zmiešanými názormi, avšak z praktického³⁸⁰ hľadiska by som v rámci harmonizačných snáh uprednostnila úpravu umožňujúcu translatívny prevod ekonomických práv a inšpirovala sa britskou úpravou copyrightu.

Záverom diplomovej práce chcem konštatovať čiastočné pochopenie pre britskú „rezistenciu voči“, či „averziu k“ európskej harmonizácii práva, ku ktorému som dospela počas spracovávania tejto práce.

Na porovnávanú právnu materiu som pochopila, že ako na „hlavného“³⁸¹ predstaviteľa common law v EÚ, je práve na Veľkú Britániu kladený zrejme najväčší nátlak k zmenám. A to najmä s ohľadom ku skutočnosti, že doteraz prijaté smernice vychádzali najmä z kontinentálnych princípov, t.j. z princípov vlastným ostatným členom EÚ, ako štátom patriacich ku kontinentálnej právnej tradícii.

Dnes sú síce harmonizačné normy výsledkom i kompromisov vyplývajúcich z potreby zjednotiť common law a civil law prístupy. Ako dlho však bude Británia schopná (a ochotná), najmä vďaka svojej ekonomickej sile, a tým aj hospodárskeho vplyvu v rámci EÚ, odolávať tejto početnej kontinentálnej prevahe?

Dosiahnuté kompromisy v rámci znení európskych smerníc, sú stále iba kompromismi a vnášajú cudzorodé prvky nie len do britskej úpravy, ale i do právnych úprav európskych štátov na kontinente. Sú tieto kompromisy, najmä politicky motivované kompromisy, prínosné pre európske autorské právo?

³⁸⁰ A to najmä z dôvodu, že do budúca by takéto priblíženie sa anglo-americkému copyrightu, mohlo, a to nie len ekonomicky, vyplatiť.

³⁸¹ S výnimkou Írska, ktoré naopak harmonizáciu s právom EÚ absorbuje otvorenejšie, a to i z dôvodov geografickopolitických, nakoľko ju „využíva“ na svoje odlišenie sa, a tým potvrdenie samostatnosti voči svojmu bývalému kolonizátorovi, t.j. Spojenému Kráľovstvu.

Vzhľadom na skutočnosť, že sa tým civilný systém práva približuje nie len právu Britskému, ale i celkovo, k vo svetovom meradle veľmi významnému anglo-americkému právnomu systému, možno majú tieto kompromisy, resp. „hybridizácie“ civil law a common law osôh a značné ekonomické, či politické využitie do budúcnosti, ale to už by bola téma na ďalšiu diplomovú, prípadne rigoróznou prácu.

A celkom na úplný záver by som ešte rada citovala známy výrok sudcu J.Peterson³⁸²: „*Čo je hodné kopírovania je hodné ochrany*“.

³⁸² *University of London Press v University Tutorial Press* [1916] 2 Ch 601 s.610.

Zoznam skratiek

AZ	Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)
CDPA alebo CDPA 1988	Copyright, Designs and Patents Act 1988
EU alebo EÚ	Európska Únia
FO	Fyzická osoba
GATT	Všeobecná dohoda o clách a obchode z dňa 30. 10. 1947
ObchZ	Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
OZ	Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
PO	Právnícká osoba
TRIPS	Dohoda o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva, ktorá tvorí prílohu Dohody o zriadení Svetovej obchodnej organizácie z dňa 15. 4. 1994
WIPO/OMPI	Dohoda o zriadení Svetovej organizácie duševného vlastníctva so sídlom v Ženeve
WTO	Dohody o zriadení Svetovej obchodnej organizácie z dňa 15. 4. 1994
zmluva WCT	Zmluva o práve autorskom z dňa 20. 12. 1996

Použitá literatura a pramene

PUBLIKÁCIE

- Nina Slípková: *AUTORSKÉ PRÁVO ZÁPADNÍ CIVILIZACE, Historie, mezinárodní a evropský kontext, autorskoprávní systém, Diplomová práce*, Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Ústav autorského práva, práva průmyslových a práv soutěžního, 2008
- Ivo Telec, Pavel Tůma: *Autorský zákon, Komentář*, C.H.Beck, Praha 2007
- Chaloupková, H., Holý, P.: *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související. Komentář*, 3.vyd., C. H. Beck, Praha 2007
- Kříž, Holcová, Kordač, Křesťanová: *Autorský zákon a předpisy související, Komentář*, 2.vyd., Linde, Praha 2005
- Holcová, I. Křesťanová, V. Voborník, M.: *Ochrana autorských práv*, Univerzita Palackého, Olomouc, 2005
- Tadeáš Petr: *Srovnání právní úpravy audiovizuálních děl v českém a anglickém právu, Diplomová práce*, Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Ústav autorského práva, práva průmyslových a práv soutěžního, 2005
- Chaloupková, Svobodová, Holý: *Autorský zákon, Komentář*, 2.vyd., C.H.Beck, Praha 2004
- Dobřichovský, T.: *Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví: V kontextu evropského práva, dohody TRIPS a aktivit WIPO*, Linde, Praha 2004
- Marta Knappová, Jiří Švestka a kol.: *Občanské právo hmotné, Svazek 3.*, 3.vyd., Aspi, Praha 2002
- Jan Kříž: *Ochrana autorských práv v informační společnosti*, Lindě, Praha 1999
- Knap, Kříž, Kordač, Holcová, Nerudová: *Autorský zákon a předpisy související, Komentář*, 6.vyd., Linde, Praha 1998
- Ivo Telec: *Tvůrčí práva duševního vlastnictví, Doplněk*, Brno 1994
- Knap, K. Opltová, M. Kříž, J. Růžička, M.: *Práva k nehmotným statkům*, Nakladatelství Hugo Grotia., Praha 1994

- K. Knap, O. Kunz: *Mezinárodní právo autorské*, Academia Praha, 1981, s.167 a násl.
- David Bainbridge, *Intellectual Property*, 7th ed., London: Pearson Education Ltd, 2009
- Hector MacQueen, Charlotte Waelde, Graeme Laurie.: *Contemporary Intellectual Property, Law and Policy*, New York, Oxford University Press Inc., 2008
- David Bainbridge, *Intellectual Property*, 6th ed., London: Pearson Education Ltd, 2007
- W. Cornish & D. Llewelyn, *Intellectual Property: Patents, Copyright, Trade Marks and Allied Rights*, 6th ed., London: Sweet & Maxwell, 2007
- Torremans, P.: *Copyright Law: A handbook of contemporary research*, Cheltenham, Edward Elgar Publishing, 2007
- Adeney, E. : *The moral rights of authors and performers: An international and comparative analysis*, New York, Oxford University Press, 2006
- E. Adeney, *The Moral Rights of Authors and Performers: an International and Comparative Analysis* (2006)
- Thomas, P. and Knowles, J.: *Effective Legal Research*, London: Sweet & Maxwell, 2006
- Catherine Colston, Kirsty Middleton: *Modern Intellectual Property Law*, 2nd ed., Cavendish, London 2005
- S. Teilmann: "Framing the Law: the Right of Integrity in Britain" [2005] 1 *EIPR* 19
- J. Tumbridge: "Canada defines 'Originality'" [2004] *EIPR* 318
- A. Christie & S. Gare, Blackstone's *Statutes on Intellectual Property*, 7th ed., Oxford: Oxford University Press, 2004
- Brian H. Bix: *A Dictionary of Legal Theory*, Oxford University Press, 2004
- David T. Keeling: *Intellectual Property Rights in EU Law: Free movement and competition law*, New York, Oxford University Press, 2003
- Jennifer Davis: *Intellectual Property Law*, 1st ed., London: Butterworths, 2001
- G. Dworkin a R. Tailor: *Blackstone's Guide to the Copyright, Designs & Patents Act 1988*, Blackstone 1989

ČLÁNKY / PREDNÁŠKY

- Ivo Telec: *Některé základní a obecné otázky nového českého autorského práva (I, II)*, Bulletin advokacie, č. 2/2001 a 3/2001
- Petr Koubský: *Bliží se konec copyrightu*, 2002, <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=1020Q>
- Norma Dawson: *Lecture at Queen's University: INTELLECTUAL PROPERTY – COPYRIGHT I*, 2007
- Norma Dawson: *Lecture at Queen's University: INTELLECTUAL PROPERTY – COPYRIGHT II*, 2007
- Norma Dawson: *Lecture at Queen's University: INTELLECTUAL PROPERTY – COPYRIGHT III*, 2007
- Norma Dawson: *Lecture at Queen's University: INTELLECTUAL PROPERTY – COPYRIGHT IV*, 2007
- J.A.L. Sterling: *INTERNATIONAL CODIFICATION OF COPYRIGHT LAW: POSSIBILITIES AND IMPERATIVES*, Article, International Review of Intellectual Property and Competition Law, Copyright (c) Sweet & Maxwell Limited and Contributors, 2002
- STERLING: "*World Copyright Law*", Sweet & Maxwell, 1998
- Mike Holderness: *Moral Rights and Author's Rights: The Keys to the Information Age*, The Journal of Information, Law and Technology, 1988 (1)
- Robyn Durie: *Moral Rights and the English Business Community*, Entertainment Law Review 1991, 2(2)
- Jane C. Ginsburg: *Moral Rights in a Common Law System*, Entertainment Law Review 1990, 1(4)

LEGISLATIVA

ČESKÉ PRÁVO

- Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), v platném znění
- Důvodová zpráva k zákonu č. 121/2000 Sb.
- Vládní návrh na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 81/2005 Sb., a některé další zákony. Sněmovní tisk 1111/1
- Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně
- hospodářské soutěže), v platném znění
- Zákon č. 35/1965 Sb. o dílech literárních, vědeckých a uměleckých (autorský zákon)
- Zákon č. 115/1953 Sb. o právu autorském (autorský zákon)
- Zákon č. 218/1926 Sb. o původském právu k dílům literárním, uměleckým a fotografickým (o právu autorském)
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
- Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
- Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 191/1995 Sb., o sjednání Dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO), (zejména Všeobecné dohoda o obchodu službami, Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví a Rozhodnutí o profesionálních službách).
- Vyhláška č. 133/1980 Sb. ministra zahraničních věcí o Bernské úmluvě o ochraně literárních a uměleckých děl
- Vyhláška č. 134/1980 Sb. ministra zahraničních věcí o Všeobecné úmluvě o autorském právu revidované v Paříži dne 24. července 1971

ANGLICKÉ PRÁVO

- Artist's Resale Right Regs. 2006 (S.I. 2006/346)
- Copyright and Rights in Databases Regulations 1997
- Copyright, Designs and Patents Act 1988
- British Nationality Act 1981
- Copyright Act 1956
- Copyright Act 1911
- Statute of Anne 1709
- Fine Arts Copyright Act 1862

EVROPSKÉ PRÁVO

- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/24/ES zo dňa 23.4.2009 o právnej ochrane počítačových programov (kodifikované znenie smernice 91/520/EHS) (Official Journal L 111/16, 5/5/2009)
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/115/ES zo dňa 12.12.2006 o práve na prenájom a vypožičiavanie a o niektorých právach v oblasti duševného vlastníctva súvisiacich s autorským právom (kodifikované znenie smernice 92/100/EHS) (Official Journal L 376/28, 27/12/2006)
- Smernica Rady 93/83/EHS zo dňa 27.9.1993 o koordinácii určitých predpisov týkajúcich sa autorského práva a práv s ním súvisiacich pri družicovom vysielaní a káblovom prenose (Official Journal L 248, 06/10/1993 p. 15-21)
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/116/ES zo dňa 12.12.2006 o dobe ochrany autorského práva a určitých práv s ním súvisiacich (kodifikované znenie smernice 93/98/EHS) (Official Journal L 372/12, 27/12/2006)
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 96/9/ES zo dňa 11.3.1996 o právnej ochrane databáz (Official Journal L 077, 27/03/1996 p. 20-28)
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES zo dňa 22.5.2001 o harmonizácii určitých aspektov autorského práva a práv s ním súvisiacich v informačnej spoločnosti (tzv. Informačná smernica) (Official Journal L 167, 22/06/2001 p. 10-19)

- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/84/ES zo dňa 27.9.2001 o práve ďalšieho predaja v prospech autora originálu umeleckého diela (tzv. Resale smernica) (Official Journal L 272, 13/10/2001 p. 32-36)
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/48/ES o vymáhaní práv duševného vlastníctva (Official Journal L 195, 02/06/2004 p- 16-25)
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 98/84/ES z 20.11.1998 o právnej ochrane služieb založených alebo spočívajúcich na podmienenom Prístupe (tzv. Smernica o podmienenom prístupe)

MEZINÁRODNÉ PRÁVO

- Dohoda o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva (TRIPS), ktorá tvorí prílohu Dohody o zriadení Svetovej obchodnej organizácie z dňa 15. 4. 1994
- Bernský dohovor o ochrane literárnych a umeleckých diel z 9.9.1886, v znení Pařížskej revízie z dňa 24. 7. 1971
- Dohody o zriadení Svetovej obchodnej organizácie (WTO) z dňa 15. 4. 1994
- Zmluva o práve autorskom (zmluva WCT) z dňa 20. 12. 1996
- Dohoda o zriadení Svetovej organizácie duševného vlastníctva z dňa 14. 7. 1967
- Všeobecná deklarácia ľudských práv z dňa 10. 12. 1948
- Všeobecná dohoda o clách a obchode (GATT) z dňa 30. 10. 1947
- Všeobecný dohovor o autorskom práve z 6.9.1952 v znení pařížskej revízie z dňa 24. 7. 1971
- Dohoda o zriadení Svetovej organizácie duševného vlastníctva (WIPO/OMPI) so sídlom v Ženeve
- Medzinárodná dohoda o ochrane výkonných umelcov, výrobcov zvukových záznamov a rozhlasových a televíznych organizácií, uzatvorená v Ríme 26. 10. 1961 (Rímsky dohovor)
- Zmluva Svetovej organizácie duševného vlastníctva (WIPO) o práve autorskom (Ženeva 1996). Zmluva vstúpila v platnosť dne 6. března 2002.
- Zmluva Svetovej organizácie duševného vlastníctva (WIPO) o výkonoch výkonných umelcov a o zvukových záznamoch (Ženeva 1996). Zmluva vstúpila v platnosť dňa 20. 5. 2002

ROZHODNUTIA SÚDOV

ROZHODNUTIA BRITSKÝCH SÚDOV

- *Newspaper Licensing Agency Ltd v Marks and Spencers plc* [2003] 1 AC 551
- *Designers Guild Ltd v Russell Williams (Textiles) Ltd* [2001] FSR 11 (HL)
- *Norowzian v Arks Ltd (No2)* [2000] FSR 363
- *Interlego AG v Tyco Industries Inc* [1989]AC 217
- *British Lezland Motor Corp Ltd v Armstrong Patents Co Ltd.* [1986] 2 WLR 400
- *Independent Television Publications v Time Out* [1984] F.S.R. 64.
- *Exxon Corporation v Exxon Insurance Consultants International Ltd* [1981] 3 All ER 241
- *Ladbroke (Football) Ltd v William Hill (Football) Ltd* [1964] 1 WLR 273
- *King Features Syndicate v O & M Kleeman* [1941] AC 417
- *Cummins v Bond* [1927] 1 Ch 167
- *Macmillanillan & Co Ltd v K & J Cooper* (1923) 93 LJPC 113
- *University of London Press v University Tutorial Press* [1916] 2 Ch 601
- *Walter v Lane* [1900] AC 539

ROZHODNUTIA U.S. SÚDOV

- *Baker v Selden* 101 US 99 (1879)

ROZHODNUTIA SÚDOV ČESKEJ REPUBLIKY

- NS ČR sp. zn. 30 Cdo 2116/2006 (vo veci *Chinaski*)

INTERNETOVÉ ZDROJE

- Portál veřejné správy České republiky - <http://portal.gov.cz>
- Webové stránky Ministerstva průmyslu a obchodu ČR - www.mpo.cz
- Webové stránky Sagitu - www.sagit.cz

- The UK Statute Law Database - www.statutelaw.gov.uk
 - Intellectual Property Office - www.patent.gov.uk/cdpact1988.pdf
 - Bernský dohovor - www.wipo.int/treaties/en/ip/berne/trtdocs_wo001.html
 - DACS – the Design Artists Copyright Society - licenses copying and publication of artistic works – www.dacs.org.uk
 - NLA – the Newspaper Licensing Society - licenses copying of newspapers: www.nla.co.uk
 - CLA – the Copyright Licensing Agency – licenses photocopying of books, articles etc in schools, universities, businesses etc. – www.cla.co.uk
 - ERA – a specialised body called Educational Recording Agency – licenses off-air recording of broadcasts for use in schools, colleges etc. – www.era.org.uk
 - CCLI - Christian Copyright Licensing International – licenses e.g. copying of words of hymns for use in church – www.ccli.co.uk
 - DPRS – Directors and Producers Rights Society – www.dprs.org
 - ALCS – the Authors' Licensing and Collecting Society – www.alcs.co.uk
-
- Webové stránky EUR Lex (Prístupu k právu EU) - <http://eur-lex.europa.eu>
 - Webové stránky Európskej komisie - www.ec.europa.eu
-
- Webové stránky Svetovej obchodnej organizácie - <http://www.wto.org>
 - Webové stránky Svetovej organizácie duševného vlastníctva - www.wipo.int
 - Webové stránky Organizácie OSN pre výchovu, vedu a kultúru (UNESCO) - <http://portal.unesco.org>
 - Webové stránky Mezinárodného inštitútu pre unifikáciu súkromého práva - www.unidroit.org
-
- Rôzne: <http://www.gillhams.com/dictionary/368.cfm>.
www.wikipedia.org

Summary

The content and the origin of subsistence of copyright in legal systems in the Czech Republic and Great Britain

The aim of my thesis is predominantly to analyse the content and the origin of subsistence of copyright in Great Britain and author's right (*droit d'auteur*) in the Czech Republic. The British copyright belongs to the common law while Czech author's rights represent the civil law tradition. The purpose of my research is to analyse differences and similarities in the "copyright"³⁸³ of these two countries, which mostly result from the fact that they belong to these two different legal traditions.

The thesis consists of seven chapters.

The purpose of the first chapter is to introduce causes of differences in national "copyright" laws in general. Its aim is to explain that the different theoretical backgrounds of common and civil law is just one of many possible causes that lead to differences in national copyright laws, but as such it is the crucial one for my thesis.

Chapter Two shortly examines the relevant European, Czech and British legislation.

Chapter Three is subdivided into two parts and defines basic terminology used in the thesis. The first chapter focuses on the relation between the terms copyright and author's right. It challenges nowadays translations of these terms from English to Czech and vice versa and makes a recommendation for the correct understanding of these terms. The second chapter looks at the term author (copyright owner) in both national laws.

³⁸³ In this part it covers the term *droit d'auteur*, too.

After these theoretical and terminological introductions an analysis of the subject matter of “copyright” as well as the content of “copyright” holder’s rights can be carried out. Once an idea has been “expressed” in the Czech Republic, or when it has been reduced to tangible form in Great Britain, the copyright holder is entitled to enforce his or her exclusive, moral and economic rights.

Chapters: 4. “The origin of subsistence of copyright”, 6. “Moral rights” and 7. “Economic rights” are structured accordingly: their first subchapters are focused on the Czech law, the second subchapters deal with current British law and their last, third subchapters compare these laws and outline the crucial differences of the compared topics.

Chapter five, entitled “The content of copyright”, examines and compares the key aspects and principles of the civil law and common law approaches to moral and economic rights. This chapter also introduces the international background as well as the Czech and British national legislation of moral and economic rights.

Conclusions of the particular comparisons, of the origin and the content of “copyright” laws in both countries, are drawn throughout this thesis.

The overall outcome has to be that even though there have been many international and European attempts for harmonisation, there are still considerable differences in the provisions of the British copyright and Czech author's right laws. The major differences within the scope of the examined areas are:

1. the requirement of fixation for subsistence of protection required in the common law system, while “expression” outside the author’s mind is sufficient in the Czech law;
2. the recognition of moral rights is much more extensive in the Czech law than in the British copyright;
3. the transferability of economic rights in Great Britain as opposed to the Czech Republic where they are inalienable.

Klíčové slová/ Key terms

Komparatistika / Comparative law

Autorské právo / Author's right

Copyright / Copyright law